

Utgiftsområde 2

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Utgiftsområde 2 – Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	8
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	9
2.3.1	Finansmarknadsområdet	9
2.3.2	Statlig förvaltningspolitik	10
2.3.3	Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning.....	10
2.3.4	Resultatredovisning.....	10
2.4	Politikens inriktning	10
2.5	Den årliga revisionens iakttagelser.....	10
3	Finansmarknad och internationella finansiella institutioner.....	11
3.1	Mål för området.....	11
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	11
3.3	Resultatredovisning.....	12
3.3.1	Finansiell stabilitet	12
3.3.2	Väl fungerande marknader.....	16
3.3.3	Konsumentskyddets utveckling	17
3.3.4	Hållbarhet	19
3.3.5	Statlig finansförvaltning.....	22
3.3.6	Resultat för internationella finansiella institutioner	23
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen för finansmarknadsområdet.....	24
3.5	Politikens inriktning	25
3.5.1	Den finansiella stabiliteten ska fortsatt främjas	25
3.5.2	Åtgärder vidtas för att förbättra marknadernas funktionssätt.....	27
3.5.3	Konsumentskyddet ska stärkas	27
3.5.4	Finansmarknaden ska bidra till en hållbar utveckling.....	28
3.6	Den årliga revisionens iakttagelser.....	28
3.7	Budgetförslag.....	29
3.7.1	1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter.....	29
3.7.2	1:11 Finansinspektionen.....	30
3.7.3	1:12 Riksgäldskontoret	32
3.7.4	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	35
3.7.5	1:16 Finansmarknadsforskning	36
4	Statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030.....	39
4.1	Mål för området.....	39
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	39
4.3	Resultatredovisning.....	40
4.3.1	Statlig förvaltningspolitik	40
4.3.2	Arbetsgivarfrågor.....	45
4.3.3	Det nationella genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling.....	55
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	56
4.4.1	Statlig förvaltningspolitik	56
4.4.2	Arbetsgivarfrågor.....	57
4.4.3	Det nationella genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling.....	58
4.5	Politikens inriktning	59

4.5.1	Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor.....	59
4.5.2	Agenda 2030 för hållbar utveckling.....	60
4.6	Budgetförslag.....	62
4.6.1	1:1 Statskontoret.....	62
4.6.2	1:2 Kammarkollegiet.....	63
4.6.3	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	65
4.6.4	1:5 Statliga tjänstepensioner.....	66
4.6.5	1:15 Statens servicecenter.....	68
5	Fastighetsförvaltning.....	71
5.1	Mål för området.....	71
5.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	71
5.3	Resultatredovisning.....	72
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	78
5.5	Politikens inriktning	79
5.6	Förvärv av fast egendom.....	79
5.6.1	Utvecklingen av totalförsvaret ställer särskilda krav vid förvärv av fastigheter.....	79
5.7	Budgetförslag.....	81
5.7.1	Fortifikationsverket.....	81
5.7.2	Statens fastighetsverk.....	85
5.7.3	1:10 Bidragsfastigheter.....	88
6	Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning.....	91
6.1	Mål för området.....	91
6.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	91
6.3	Resultatredovisning	92
6.3.1	Samlad styrning och uppföljning av arbetet med att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen	92
6.3.2	Konjunkturinstitutet	93
6.3.3	Ekonomistyrningsverket	93
6.3.4	Statistik.....	94
6.3.5	Finanspolitiska rådet	95
6.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	96
6.5	Politikens inriktning	96
6.5.1	Fortsatta krafttag mot fel och fusk med ersättningar och bidrag..	96
6.5.2	Statistikutveckling.....	98
6.6	Budgetförslag.....	98
6.6.1	1:6 Finanspolitiska rådet.....	98
6.6.2	1:7 Konjunkturinstitutet.....	99
6.6.3	1:8 Ekonomistyrningsverket.....	100
6.6.4	1:9 Statistiska centralbyrån	102
6.6.5	1:13 Bokföringsnämnden	103
7	Offentlig upphandling	105
7.1	Mål för området.....	105
7.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	105
7.3	Resultatredovisning	105
7.3.1	Fler anbudsgivare och minskad andel avbrutna upphandlingar...	105
7.3.2	Minskad andel överprövningar och andel begäran om överprövning som bifalls i förvaltningsrätten.....	106
7.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	108
7.5	Politikens inriktning	108
7.6	Budgetförslag.....	109
7.6.1	Upphandlingsmyndigheten	109

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.3).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor (avsnitt 4.6.2).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.6.2).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.6.4).
6. Riksdagen godkänner att regeringen under 2022–2025 får besluta om avsteg från principen om affärsmässighet vid förvärv av fastigheter som ska ingå i det slutna beståndet av försvarsanläggningar även om de har ett betydande värde, under förutsättning att det krävs för genomförandet av beslut om totalförsvaret (avsnitt 5.6.1).
7. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2022–2024 som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (avsnitt 5.7.1).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 26 500 000 000 kronor (avsnitt 5.7.1).
9. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2022–2024 som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (avsnitt 5.7.2).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor (avsnitt 5.7.2).
11. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt tabell 1.1.
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Statskontoret	104 034
1:2 Kammarkollegiet	114 574
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	25 150
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	1 693
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	14 094 000
1:6 Finanspolitiska rådet	10 936
1:7 Konjunkturinstitutet	67 682
1:8 Ekonomistyrningsverket	210 340
1:9 Statistiska centralbyrån	592 901
1:10 Bidragsfastigheter	330 000
1:11 Finansinspektionen	733 787
1:12 Riksgäldskontoret	338 983
1:13 Bokföringsnämnden	13 907
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	290 116
1:15 Statens servicecenter	882 068
1:16 Finansmarknadsforskning	49 933
1:17 Upphandlingsmyndigheten	111 079
Summa anslag inom utgiftsområdet	17 971 183

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:10 Bidragsfastigheter	100 000	2023
1:16 Finansmarknadsforskning	180 000	2023–2026
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	280 000	

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning omfattar politiken för den statliga förvaltningspolitiken och för finansmarknaden. I utgiftsområdet ingår följande områden: finansmarknad och internationella finansiella institutioner, statlig förvaltningspolitik och statliga arbetsgivarfrågor, Agenda 2030, fastighetsförvaltning, prognoser, redovisning, statistik och uppföljning samt offentlig upphandling.

Delområdet finansmarknad omfattar åtgärder för ett stabilt finansiellt system som ska präglas av ett högt förtroende med väl fungerande marknader, starkt konsumentskydd och som bidrar till en hållbar utveckling samt en effektiv statlig finansförvaltning. I området ingår Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Krigsförsäkringsnämnden. Delområdet internationella finansiella institutioner omfattar exempelvis årliga medlemsavgifter till tankesmedjan Bruegel, European Institute of Public Administration och Europarådets utvecklingsbank, samt garantier till sex internationella finansieringsinstitut och ett europeiskt instrument (SURE).

Delområdet statlig förvaltningspolitik omfattar styrning, ledning, organisation och utveckling av de statliga myndigheterna samt vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun, inklusive regional ansvarsfördelning. Digitalisering och it inom offentlig förvaltning redovisas inom utgiftsområde 22, men en sammanfattning av resultaten redovisas under delområdet statlig förvaltningspolitik. Delområdet statlig förvaltningspolitik omfattar myndigheterna Statskontoret, Kammarkollegiet och Statens servicecenter samt delar av Ekonomistyrningsverkets (ESV) verksamhet. Delområdet statliga arbetsgivarfrågor omfattar statliga personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor avseende offentliga anställningar, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning inom staten samt frågor om arbetsmiljö och hälsa, jämställdhet, mångfald och värdegrundarbete inom staten. Området omfattar Arbetsgivarverket, Statens tjänstepensionsverk, Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens överklagandenämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd och Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse. Området omfattar vidare regeringens politik för genomförandet av Agenda 2030.

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvaltas av staten. Området omfattar myndigheterna Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk.

Området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning omfattar myndigheterna Konjunkturinstitutet, ESV, Finanspolitiska rådet och Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, Statistiska centralbyrån och Bokföringsnämnden. Området omfattar vidare verksamhet som ska bidra till att det finanspolitiska ramverket följs, att politiska beslut och prioriteringar är välgrundade samt verksamhet som ska bidra till transparens vid redovisningen av den ekonomiska politiken. Utöver detta ingår också arbetet med att tillvarata de resultat från den nationalekonomiska forskningen som är relevanta för utformningen av den ekonomiska politiken. Dessutom omfattar området den samlade styrningen och uppföljningen av arbetet mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Det innefattar bl.a. att samordna och stödja

berörda myndigheters arbete på området och samlat återrapportera detta. Varje myndighets arbete med att minska felaktiga utbetalningarna redovisas under de utgiftsområden som myndigheterna sorterar under, men i detta avsnitt redovisas en sammanfattning av resultaten.

Området offentlig upphandling omfattar flera lagar med bestämmelser som syftar till att upphandlande myndigheter och enheter ska göra effektiva offentliga inköp. Området omfattar Upphandlingsmyndigheten och den del av Konkurrensverkets verksamhet som avser tillsyn över den nämnda lagstiftningen.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Budget 2021 ¹	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
1:1 Statskontoret	97	102	103	104	105	105
1:2 Kammarkollegiet	71	91	92	115	114	114
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	16	20	19	25	25	25
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	1	2	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	13 579	14 107	13 821	14 094	14 467	14 769
1:6 Finanspolitiska rådet	10	11	11	11	11	11
1:7 Konjunkturinstitutet	66	67	67	68	68	68
1:8 Ekonomistyrningsverket	172	198	191	210	240	284
1:9 Statistiska centralbyrån	590	586	581	593	600	606
1:10 Bidragsfastigheter	266	341	338	330	290	265
1:11 Finansinspektionen	638	655	644	734	741	751
1:12 Riksgäldskontoret	317	330	327	339	339	342
1:13 Bokföringsnämnden	10	14	12	14	14	14
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	238	133	131	290	110	110
1:15 Statens servicecenter	643	758	725	882	907	917
1:16 Finansmarknadsforskning	30	40	40	50	61	61
1:17 Upphandlingsmyndigheten	94	96	94	111	112	110
Äldreanslag						
2020 1:18 Myndigheten för digital förvaltning	167					
Totalt för utgiftsområde 2						
Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 003	17 550	17 198	17 971	18 206	18 556

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgiftsområdets sammanlagda utgifter uppgick 2020 till 17,003 miljarder kronor. Prognosen för utfallet för 2021 är 17,198 miljarder kronor, vilket är 352 miljoner kronor mindre än de anvisade medlen. Den föreslagna anslagsnivån för utgiftsområdet för 2022 uppgår till 17,971 miljarder kronor, vilket är en ökning med totalt 421 miljoner kronor. Anslagsförändringarna redovisas detaljerat under respektive delområde.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2022–2024 för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	17 502	17 502	17 502
Pris- och löneomräkning ²	27	60	90
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	455	284	302
<i>varav BP22³</i>	<i>472</i>	<i>293</i>	<i>334</i>
Makroekonomisk utveckling	195	346	599
Volymer	-208	14	63
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Övrigt			
Ny utgiftsram	17 971	18 206	18 556

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Utgiftsram 2022 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	2022
Transfereringar ¹	14 115
Verksamhetsutgifter ²	3 853
Investeringar ³	4
Summa utgiftsram	17 972

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2019 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Utgifter för transfereringar utgör 79 procent av den anslagsfinansierade verksamheten och utbetalningar sker främst ifrån anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* Verksamhetsutgifter för 11 myndigheter utgör 21 procent av utgiftsområdets anslagsmedel.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Nedan redovisas de av riksdagen beslutade målen för vissa verksamheter inom utgiftsområdet.

2.3.1 Finansmarknadsområdet

Målet för finansmarknadsområdet är att det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter. Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling. Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118).

2.3.2 Statlig förvaltningspolitik

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

2.3.3 Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdsystemen är att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar minska och fel motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

2.3.4 Resultatredovisning

Resultat för utgiftsområdet redovisas på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

2.4 Politikens inriktning

Politikens inriktning för utgiftsområdet redovisas i förekommande fall på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

2.5 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionens iakttagelser och redogörelse för vidtagna åtgärder avseende Finansinspektionen finns i avsnitt 3.6.

3 Finansmarknad och internationella finansiella institutioner

3.1 Mål för området

Riksdagen har beslutat om följande mål för finansmarknadsområdet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118):

- Det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Statsskuldsförvaltningen, som också är en del av den statliga finansförvaltningen, redovisas under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Arbetet med att uppnå målen för finansmarknadsområdet delas mellan regeringen, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. Även andra myndigheter, bl.a. Riksbanken och AP-fonderna, har uppgifter inom området, men omfattas inte av målen. Dessamma gäller de internationella finansiella institutioner som Sverige är medlem i. Måluppfyllelsen påverkas dessutom av omvärldsfaktorer. Sveriges finansmarknader är globalt integrerade. Regelutvecklingen drivs därför i huvudsak internationellt både av EU och av olika standardsättande organ.

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatindikatorerna skattar utvecklingen av måluppfyllelsen inom finansmarknadsområdet. Då ingen indikator enskilt kan beskriva den sammantagna måluppfyllelsen redovisas en helhetsbedömning utifrån ett flertal indikatorer. Nedan listas endast de mest centrala indikatorerna. Inom parentes listas vilket eller vilka mål indikatorerna svarar mot. Resultatet redovisas under det mål som indikatorn svarar mot mest. Ytterligare indikatorer redovisas under resultatredovisningen. De mest centrala indikatorerna är

- hushållens skuldsättning (stabilitet)
- storbankernas marknadsandelar (stabilitet och väl fungerande marknader)
- storbankernas kapitaltäckning (stabilitet och högt förtroende)
- kundnöjdhet (konsumentskydd, högt förtroende)
- företagens finansieringsmöjligheter (väl fungerande marknader)
- gröna obligationer (hållbar utveckling)
- styckkostnad per statlig betalning (effektiv finansförvaltning).

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Finansiell stabilitet

Minskad osäkerhet på finansiella marknaderna

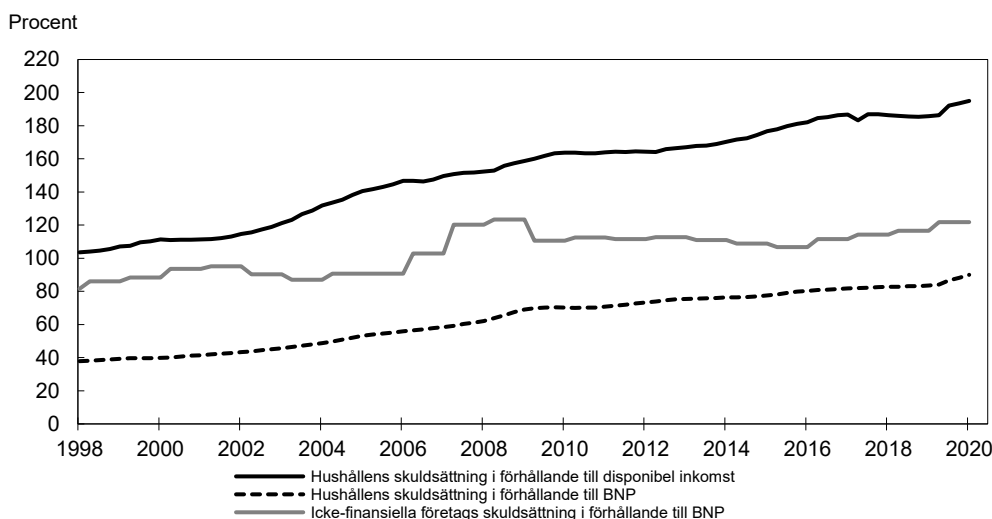
Spridningen av sjukdomen covid-19 medförde stora osäkerheter på de finansiella marknaderna runt om i världen under 2020. För att säkerställa den finansiella stabiliteten och den ekonomiska utvecklingen genomförde regeringar och centralbanker i Sverige, inom övriga EU och globalt kraftfulla åtgärder för att dämpa de negativa effekterna av spridningen av covid-19 (för mer information se budgetpropositionen för 2021 [prop. 2020/21:1]). Dessutom vidtogs multilaterala insatser för att minska de negativa effekterna av pandemin, bl.a. av internationella finansiella institutioner. De reformer som har genomförts sedan finanskrisen 2008–2009 och som har inneburit att skyddsvallarna i systemet har förstärkts har haft stor betydelse. Att de svenska bankerna är välkapitaliserade och har god likviditet bidrog till att de kunde upprätthålla sin verksamhet och därmed även till att stabiliteten och funktionen i det finansiella systemet kunde upprätthållas. De makrotillsynsåtgärder som genomförts har även bidragit till att bygga en motståndskraft hos hushållen som gör att de står bättre rustade än tidigare.

Skuldsättningen har ökat

Hushållens skulder har de senaste decennierna ökat. Hushållens skuldsättning uppgick under sista kvartalet 2020 till 195 procent av hushållens disponibla inkomst. Detta är en ökning med 9,2 procentenheter jämfört med sista kvartalet 2019. Även hushållens skulder som andel av BNP har ökat kontinuerligt under en längre period. I slutet av 2020 uppgick hushållens skulder som andel av BNP till 90 procent, vilket kan jämföras med ca 84 procent 2019. Under 2020 minskade dock även BNP. Trots minskningen i BNP ökade värdet på hushållens samlade tillgångar under 2020. Det beror främst på stigande bostadspriser och högre aktiekurser. Regeringen följer utvecklingen noga.

De icke-finansiella företags skuldsättning i förhållande till BNP minskade något efter 2009 fram till 2016 men har de senaste åren återigen stigit. Andelen i förhållande till BNP ökade från 117 procent 2019 till 122 procent 2020. Det är ökning med ca 5 procentenheter.

Diagram 3.1 Hushållens och icke-finansiella företags skuldsättning

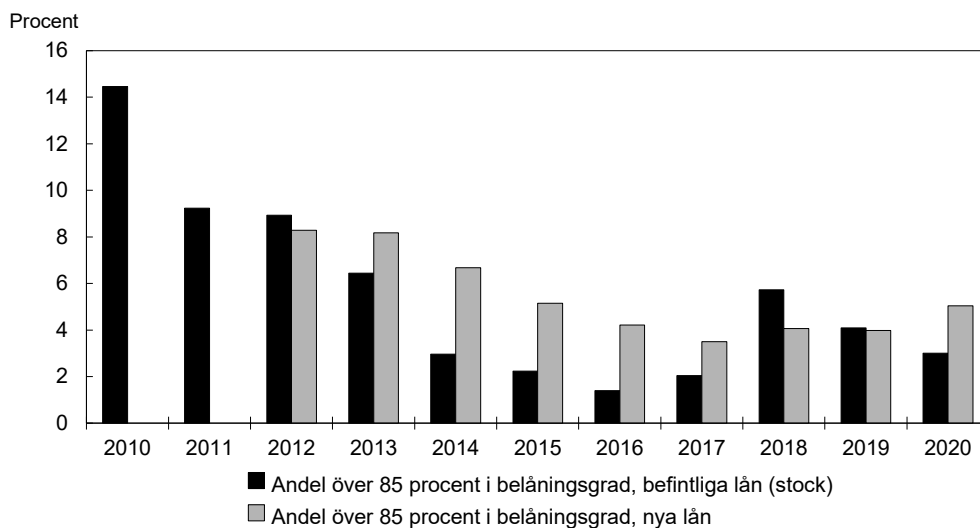

Anm.: Hushållens skuldsättning i förhållande till disponibel inkomst och BNP anges i diagrammet på kvartalbasis. Icke-finansiella företags skuldsättning i förhållande till BNP anges i diagrammet på årsbasis.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Sedan bolånetaket infördes 2010 har andelen befintliga lån med en belåningsgrad över 85 procent minskat. Denna trend bröts 2017 för att återigen minska 2019 och 2020. Avseende nya lån ökade andelen med belåningsgrad över 85 procent återigen under 2020 till 5 procent. Det är en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2019.

Diagram 3.2 Andel hushåll med belåningsgrad över 85 procent

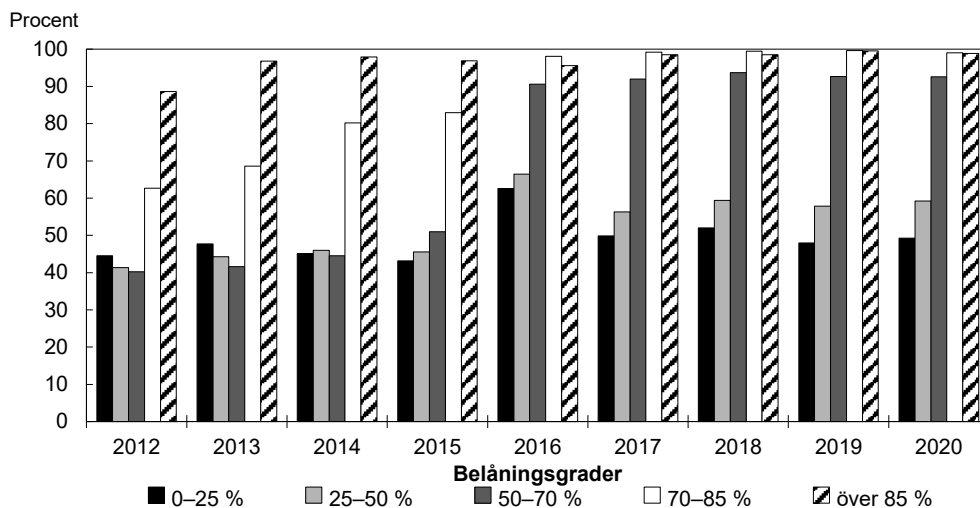

Källa: Finansinspektionen.

För att minska riskerna förknippade med hushållens skuldsättning har det införts två amorteringskrav, 2016 och 2018. Det första amorteringskravet innebär att nya bolåntagare årligen måste amortera minst två procentenheter vid belåningsgrader över 70 procent och minst en procentenhet vid belåningsgrader mellan 50 och 70 procent, av det ursprungliga lånebeloppet. Det andra, förstärkta, amorteringskravet innebär att nya låntagare som lånar mer än 4,5 gånger sin årliga bruttoinkomst måste amortera ytterligare en procentenhet utöver tidigare krav. De två kraven har lett till att en större andel av hushållen amorterar på sina bolån.

Med anledning av effekterna av spridningen av covid-19 beslutade Finansinspektionen i april 2020 att banker ska ges möjlighet att bevilja både nya och befintliga bolåntagare undantag från kravet på amortering. Till och med januari 2021 har totalt 230 000 hushåll beviljats tillfälligt undantag från kravet på amortering. Undantaget gällde fram till och med den 31 augusti 2021.

Diagram 3.3 Andel hushåll som amorterar beroende på belåningsgrad

Källa: Finansinspektionen.

Sverige har ett stort och koncentrerat banksystem

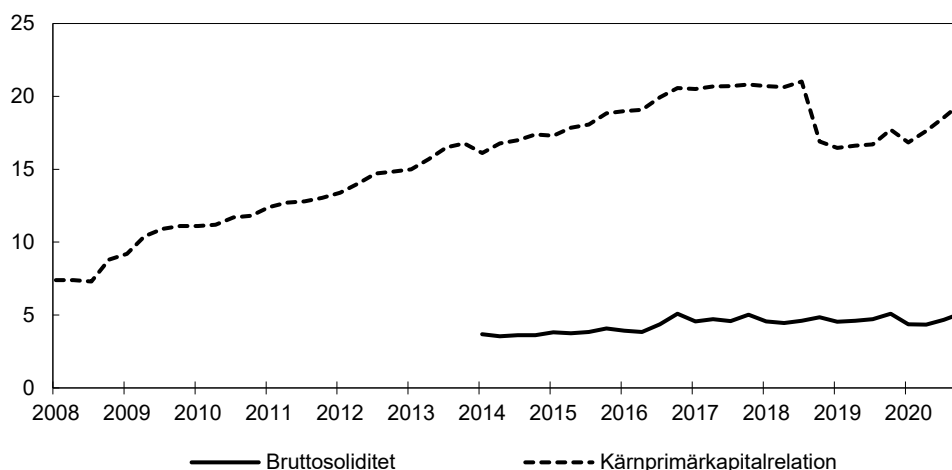
Sveriges banksystem utgörs främst av ett fåtal större banker som är tätt sammanlänkade. De fyra största aktörerna är Swedbank, Nordea, Handelsbanken och SEB. År 2020 stod dessa fyra banker för 67 procent av utlåningen och inlåningen. Samtidigt har dessa aktörers andelar av både utlåningen och inlåningen minskat något de senaste åren.

Storbankernas kapitaltäckning har ökat

Ett mått på bankernas motståndskraft är kärnprimärkapitalrelation (bankens kapital dividerat med riskvägda tillgångar), vilket för storbankerna har ökat varje år från 2009 fram till 2017. Under 2017–2018 föll kärnprimärkapitalrelationen som en teknisk följd av att metoden för riskviktsgolvet för bolån ändrades. Under 2020 fortsatte ökningen av storbankernas kärnprimärkapitalrelationer och uppgick i slutet av 2020 till 19,6 procent i genomsnitt. I jämförelse med 2019 motsvarar det en ökning med 1,9 procentenheter. Som komplement till att mäta kapitaltäckning i riskvägda tillgångar används måttet bruttosoliditet (storleken på det egna kapitalet i förhållande till bankens totala tillgångar och åtaganden utanför balansräkningen). Storbankernas bruttosoliditet var 2020 fortsatt ca 5 procent, vilket överstiger det minimikrav på 3 procent som började tillämpas den 29 december 2020.

Diagram 3.4 Storbankernas kapitaltäckning

Procent

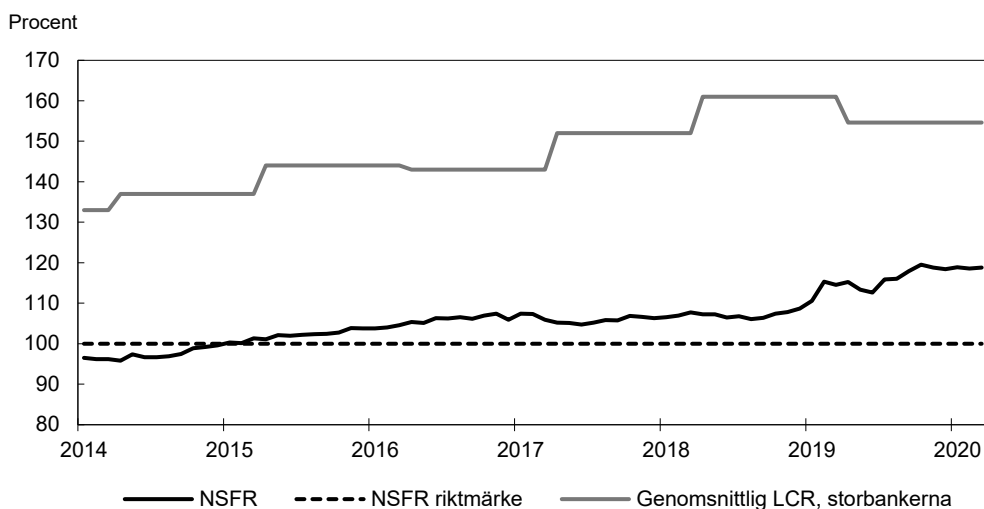
Anm.: Genomsnitt för svenska storbanker (Swedbank, Handelsbanken och SEB).

Källa: Finansinspektionen.

Storbankernas likviditetsreserver är högre än EU-kravet

Ett annat mått på bankers motståndskraft är likviditetstäckningsgraden. Under 2020 var den genomsnittliga likviditetstäckningsgraden 155 procent för storbankerna, vilket är en minskning jämfört med 2019. Om kvoten överstiger 100 procent uppfyller banken EU-kravet, vilket är fallet för samtliga storbanker sedan kravet infördes 2013.

Ett annat likviditetsmått är den s.k. stabila nettofinansieringskvoten (NSFR), som något förenklat innebär att banker ska finansiera tillgångar vars löptid överstiger ett år med skulder vars löptid också överstiger ett år eller som av annat skäl bedöms vara stabila. För de svenska storbankerna har NSFR generellt ökat över tid och i slutet av 2020 uppgick kvoten till 119 procent.

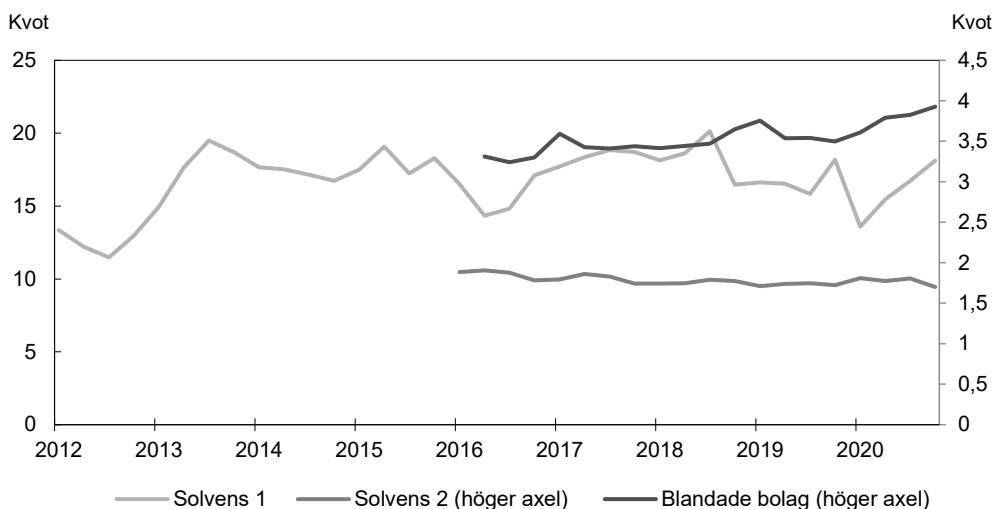
Diagram 3.5 Likviditetsreserver för storbankerna

Anm.: NSFR avser svenska storbankers tillgängliga stabila finansiering i förhållande till den stabila finansiering som krävs enligt Baselkommitténs definition från 2014, öviktat. Riktvärdet är 100. I EU-regleringen finns ett krav på 100 procent LCR, vilket innebär att bankerna ska hålla en tillräcklig likviditetsbuffert som motsvarar minst 30 dagars nettokassautflöden under stressade förhållande.

Källa: Finansinspektionen.

Försäkringsföretagens förmåga att fullgöra sina åtaganden

Försäkringsföretagens förmåga att möta sina åtaganden på kort och lång sikt mäts genom solvenskvoten, alltså det behov av buffertkapital som föreligger enligt Finansinspektionens bedömning. En kvot som överstiger 1,0 innebär att företaget uppfyller det kapitalkrav som gäller för företaget. Eftersom olika regelverk gäller på försäkringsområdet särredovisas tre grupper. Livförsäkringsföretagen förvaltar den klart största delen av försäkringsföretagens tillgångar. För livförsäkringsföretag som tillämpar den äldre solvensregleringen (Solvens I) föll solvenskvoten under första kvartalet 2020 för att sedan återhämta sig under slutet av 2020. Solvenskvoten var dock fortsatt något lägre vid utgången av 2020 jämfört med 2019. För livförsäkringsföretag som tillämpar det nyare regelverket (Solvens II) har solvenskvoterna varit stabila sedan reglerna trädde i kraft den 1 januari 2016. Även den genomsnittliga solvenskvoten för blandade livförsäkringsföretag har varit stabil under 2020. Generellt sett har livförsäkringsföretagens förmåga att fullgöra sina åtaganden varit relativt stabil under 2020, trots den oro som spridningen av covid-19 gav upphov till på de finansiella marknaderna främst under våren 2020.

Diagram 3.6 Genomsnittlig solvenskvot för livförsäkringsföretag

Källa: Finansinspektionen.

3.3.2 Väl fungerande marknader

I en väl fungerande marknad finns goda finansieringsmöjligheter. Ett uppmärksammat område under 2020 var företagsobligationsmarknaden. Omsättningen för företagsobligationer och certifikat sjönk under framför allt mars 2020. Den finansiella stressen som uppstod innebar att riskpremierna ökade kraftigt. I penningpolitiskt syfte började Riksbanken under 2020 att köpa företagsobligationer på andrahandsmarknaden. Förbättrade marknadsförhållande har lett till att marknaden återhämtat sig. Problem kring marknadens funktion har dock identifierats och bristerna finns framför allt när det gäller genomlysningen av priserna. Finansinspektionen för en dialog med branschen om hur marknadens funktionsförmåga kan stärkas. Antalet börsnoteringar på Stockholms huvudlista minskade något under 2020 men var överlag stabilt jämfört med 2019.

Goda finansieringsmöjligheter för företagen förutsätter väl fungerande marknader

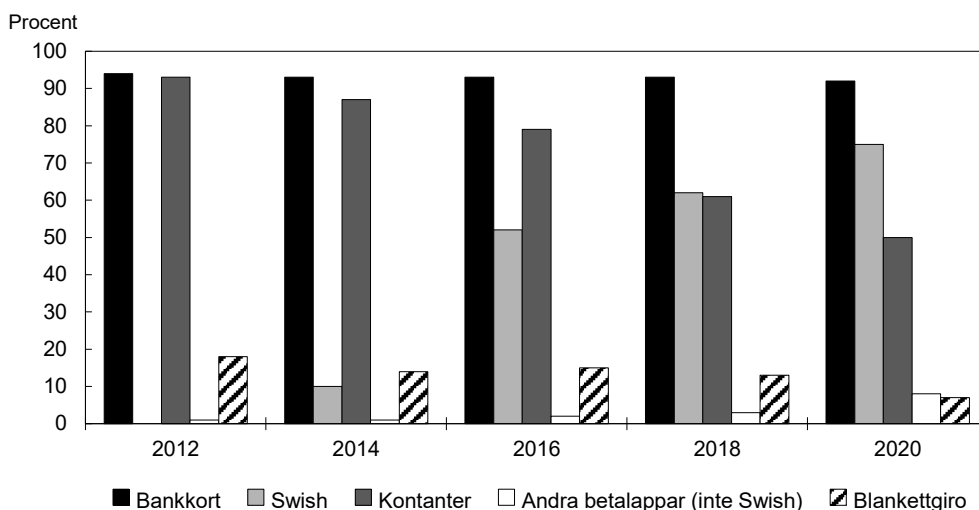
I Konjunkturinstitutets barometer för 2020 uppgav 78 procent av de svarande att deras finansieringsmöjligheter var ”normala”, 3 procent uppgav ”lättare finansieringsmöjligheter” och 19 procent ”svårare finansieringsmöjligheter”. Det är en förändring jämfört med 2019 då 85 procent svarade att deras finansieringsmöjligheter var ”normala” och 11 procent angav det som svårare. För att upprätthålla företagens finansieringsmöjligheter vidtog under 2020 ett flertal åtgärder. Bland annat inrättade regeringen ett garantiprogram för företag, den s.k. ”Företagsakuten” hos Riksgäldskontoret. Riksgäldskontoret ställer ut kreditgarantier för, i första hand, små och medelstora företag i Sverige som har fått ekonomiska svårigheter på grund av spridningen av covid-19, vilket förenklar för företagen att få lån. Företagsakuten har förlängts till den 30 september 2021. Även Riksbanken och Finansinspektionen vidtog flera åtgärder för att motverka en kreditåtstramning. Ytterligare beskrivningar av företagens kapitalförsörjning lämnas under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Fortsatt minskad kontantanvändning och ökade elektroniska betalningar

Efterfrågan på kontanter minskar och utvecklingen mot en minskad kontanthantering har gått snabbt i Sverige jämfört med i många andra länder. Särskilt snabb är omställningen bland unga. Andelen personer som anger att de har använt kontanter som betelsätt de senaste 30 dagarna har minskat från 93 procent 2012 till 50 procent 2020.

Betalningar med kort eller Swish blir allt vanligare, framförallt har användningen av Swish ökat. Denna utveckling har förstärkts under pandemin.

Diagram 3.7 Svenska betalmarknaden

Anm.: Betalsätt senaste 30 dagarna. Svenska folkets svar på enkätfrågan "Vilka betalningssätt har du använt de senaste 30 dagarna?". Flera svarsalternativ möjliga. Könsuppladad statistik saknas.

Källa: Riksbanken.

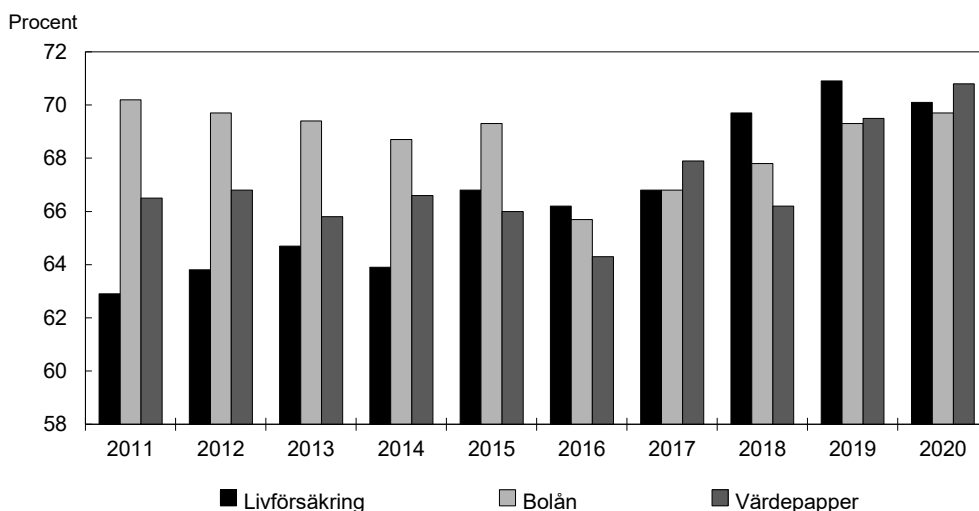
I januari 2021 trädde nya krav i kraft som innebär att banker och andra kreditinstitut ska säkra tillgången till platser för kontantuttag och platser för dagskassinsättning över hela landet. Bankomat AB har meddelat att man under 2021 kommer att öppna nya bankomater på 17 orter runt om i landet. Post- och telestyrelsen (PTS) ska övervaka att kreditinstitutet fullgör sina skyldigheter. Om PTS anser att skyldigheterna inte fullgörs ska PTS överlämna ärendet till Finansinspektionen för vidare utredning och åtgärder.

3.3.3 Konsumentskyddets utveckling

Svenska konsumenter på finansmarknaden har en högre andel av sitt sparande i fonder och andra finansiella produkter jämfört med konsumenter i många andra länder i EU. Av svenska hushålls finansiella tillgångar består 38 procent av försäkrings-sparande, 27 procent av aktier och obligationer och 14 procent av bankinlåning. Fondandelar och premiepensionen utgör 11 procent vardera av hushållens finansiella tillgångar medan övriga 3,5 procent klassas som "övrigt". Ett högt konsumentskydd är mot denna bakgrund en särskilt viktig fråga.

Kundnöjdheten varierar mellan sektorer

Kundnöjdheten avseende privata livförsäkringar har successivt ökat sedan 2016, men 2020 sjönk kundnöjdheten något. Kundnöjdheten för bolåneprodukter och sparande-produkter i värdepapper ökade 2020 jämfört med 2019, men förändringarna mellan åren är små.

Diagram 3.8 Kundnöjdhet inom olika delar av finansmarknaden för privatkunder

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

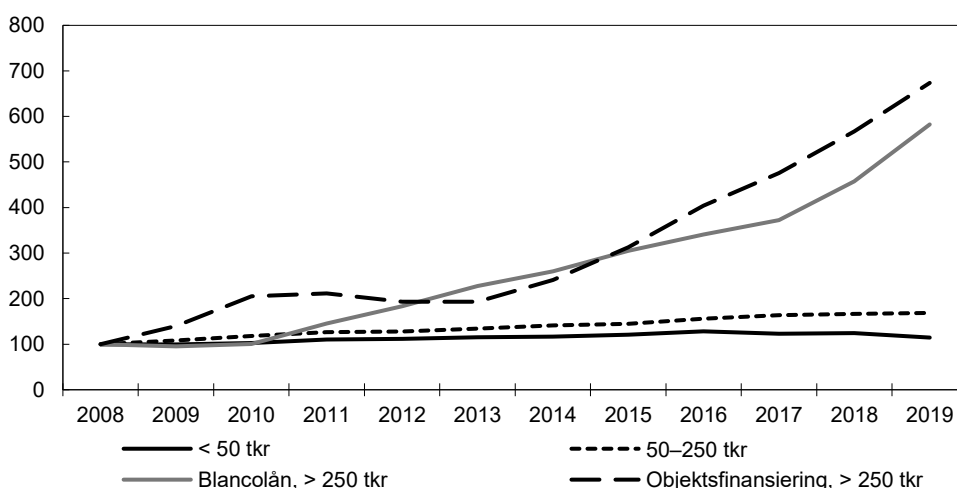
Källa: Finansinspektionen.

Konsumtionslånen fortsätter att öka

Utvecklingen av volymen av nya konsumtionslån som är mindre än 250 000 kronor har varit relativt oförändrad de senaste åren. Däremot har större blanco- och objektslån ökat under en längre period. Sedan 2008 har blanco- och objektslån över 250 000 kronor ökat med 370 respektive 513 procent. Ökningen har varit särskilt stor de senaste fem åren, vilket hänger samman med en stark konjunktur och låga räntor. Finansinspektionen har tidigare pekat på att även bolånetak och amorteringskrav, till viss del, kan ha bidragit till att stora konsumtionslån i större utsträckning har använts för bostadsändamål. Regeringen har i regleringsbrevet för 2021 gett Finansinspektionen och Konsumentverket i uppdrag att redovisa hur respektive myndighet utövar tillsyn över att kreditprövningar görs i enlighet med kraven i konsumentkreditlagen (2010:1846).

Diagram 3.9 Nyutlåning av konsumtionslån uppdelade på lånestorlek

Index = 2008

Källa: Finansinspektionen.

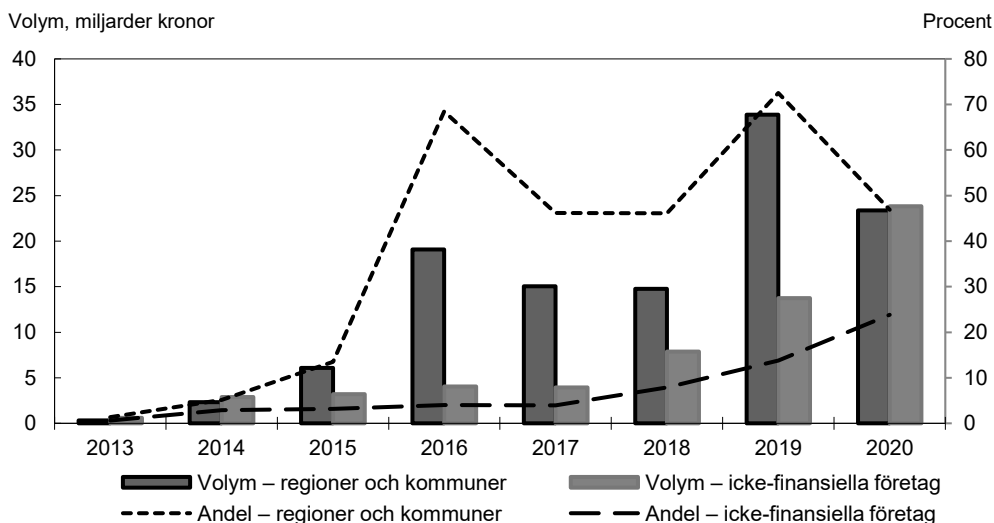
3.3.4 Hållbarhet

De finansiella marknaderna spelar en viktig roll i omställningen till en hållbar ekonomi. Det är särskilt två områden som behöver förbättras för att de finansiella marknaderna ska fungera bättre utifrån detta perspektiv. Det första är ökad kunskap om risker, exempelvis de som följer av pågående klimatförändring och risker som följer av nödvändiga anpassningsåtgärder. Det andra området rör problemet med informationsasymmetri där investerare generellt sett har betydligt mindre information och kunskap om huruvida ett företags verksamhet är hållbar eller inte än företagsledningen. Regeringen gav därför i april 2020 Finansinspektionen i uppdrag att följa upp finansmarknadsaktörers klimatrapportering och hur lån och investeringar förhåller sig till Parisavtalet, vars kärna är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaser. Finansinspektionen har redovisat uppdraget i rapporten Hållbarhetsrapport 2021 – klimatet i fokus (Finansinspektionen 2021). Inspektionen konstaterar i rapporten att vissa svenska finansiella företag har kommit relativt långt när det gäller att avstå från att finansiera verksamheter som är långsiktigt ohållbara, men att det fortfarande är många företag som behöver höja sin ambitionsnivå och anamma en realistisk strategi för omställning. Regeringen beslutade under 2020 om ett förtydligande i Finansinspektionens instruktion som innebär att myndigheten ska arbeta för att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling. Att ta hänsyn till hållbarhetsfaktorer är en del av att hantera risker i ett långsiktigt perspektiv och därför en naturlig del i arbetet med den finansiella regleringen och tillsynen.

Den svenska marknaden för gröna obligationer fortsätter att växa och premiär för statliga gröna obligationer

Den svenska marknaden för gröna obligationer är relativt stor och svenska kronor är den fjärde mest använda valutan globalt när det gäller emittering av gröna obligationer. Under 2020 ökade den gröna svenska obligationsstocken i såväl total volym som i andel av den totala obligationsstocken. Detta gäller både för icke-finansiella företag och för kommuner och regioner. För 2020 uppgick icke-finansiella företags emissionsbelopp i gröna obligationer till ca 96 miljarder kronor, vilket motsvarade ungefär 24 procent av den totala emissionsvolymen. Sammanlagt har icke finansiella företag emitterat drygt 210 miljarder kronor i gröna obligationer sedan 2013. För kommuner och regioner uppgick emissionsvolymen till 23 miljarder, vilket motsvarar 47 procent av kommuners och regioners totala emissionsvolym 2020. Kommuner och regioner har sammanlagt emitterat drygt 300 miljarder kronor sedan 2013.

I september 2020 lånade Riksgäldskontoret 20 miljarder kronor genom den första svenska statliga gröna obligationen (utg.omr. 26 avsnitt 4).

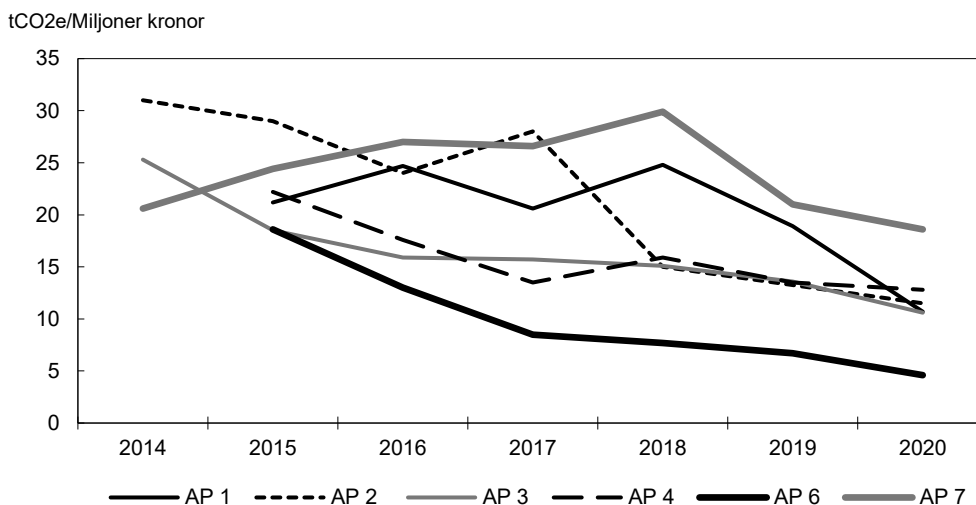
Diagram 3.10 Volym och andel emitterade gröna obligationer för icke-finansiella företag respektive kommuner och regioner

Anm.: Emitterad volym är i US dollar och har omvandlats till svenska kronor genom att ta den årliga genomsnittliga växelkursen.

Källa: Finansinspektionen.

Koldioxidavtryck i AP-fonderna fortsätter att sjunka

Sedan den 1 januari 2019 har Första–Fjärde AP-fonderna ett nytt mål för placeringsverksamheten. Fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande, varvid särskild vikt ska fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på det övergripande målet om avkastning och risk. AP-fondernas verksamhet följs upp årligen i en skrivelse till riksdagen. AP-fonderna arbetar kontinuerligt för att sänka koldioxidavtrycket i sina portföljer och redovisar sina aktieportföljers koldioxidavtryck med hjälp av indikatorn om koldioxidintensitet, där absolut koldioxidavtryck relateras till ägarandel av bolagens omsättning (tCO₂e/miljoner kronor). Indikatorn bör dock tolkas med försiktighet, eftersom den inte ger en heltäckande bild av investeringars totala finansiella klimatrisker. Under 2020 har alla AP-fonder minskat sina koldioxidavtryck. Allra lägst koldioxidavtryck har Sjätte AP-fonden, därefter Första–Fjärde fonderna.

Diagram 3.11 AP-fondernas koldioxidavtryck

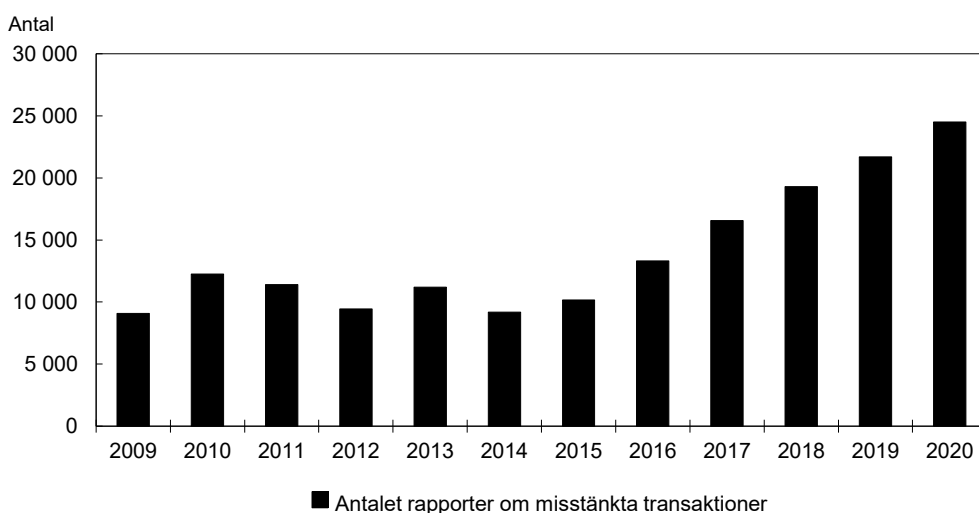
Anm.: Indikatorn gäller endast noterade bolag i AP-fonderna. Sjätte AP-fonden redovisar däremot koldioxidavtryck för största delen av sin portfölj av onoterade bolag. Andra AP-fonden har fr.o.m. 2020 en ny metod för skattning av koldioxidavtryck. Koldioxidmättet för 2019 i diagrammet har räknats om för att vara jämförbart med 2020. Tidigare års rapportering är inte direkt jämförbart.

Källa: AP-fondernas årsredovisningar.

Antalet rapporter om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism ökar

En betydelsefull hållbarhetsfråga är effektiviteten i systemet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, vilket bl.a. lyfts fram i Agenda 2030, delmål 16.4. I bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism har både privat och offentlig sektor ett ansvar. Antalet misstänkta transaktioner som har rapporterats till finanspolisstyrelsen vid Polismyndigheten (finanspolisen) från privata sektorn enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism har ökat stadigt sedan 2015 och har totalt mer än fördubblats på årsbasis fram till 2020. Banker och andra kreditinstitut står för den allra största delen av rapporterade transaktioner. En förklaring till ökningen kan vara de skärpta lagkrav som under senare år förstärkt systemet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och som därmed har inneburit att fler potentiella fall av penningtvätt eller finansiering av terrorism har upptäckts. För att ytterligare stärka Finansinspektionens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism ökades myndighetens anslag med 10 miljoner kronor 2021 och beräknas öka med 10 miljoner kronor årligen 2022 och 2023 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2 avsnitt 3, bet. 2020/21: FiU2, rskr. 2020/21:150).

Diagram 3.12 Antalet rapporter om misstänkta transaktioner mottagna av finanspolisen

Källa: Polismyndigheten.

Mer forskning om de nya utmaningar som väntar inom ekonomin

Spridningen av covid-19 har fått omfattande ekonomiska konsekvenser världen över. För att öka kunskapen om hur finansmarknaden fungerar och förbättra förståelsen för de nya utmaningar som väntar i ekonomin ökades anslaget för finansmarknadsforskningen med 10 miljoner kronor efter regeringens förslag i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2 avsnitt 3, bet. 2020/21: FiU2, rskr. 2020/21:150). Anslaget uppgår därmed till 40 miljoner kronor, vilket är i enlighet med vad som presenterades i propositionen Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige (prop. 2020/21:60). Därefter beräknas anslaget öka ytterligare och uppgå till 50 miljoner kronor för 2022 och 60 miljoner kronor per år 2023 och 2024. Den stärkta finansmarknadsforskningen kan bidra till bättre kunskap om finansmarknaderna och därigenom även till mer effektiva och träffsäkra verktyg för att hantera de utmaningar som väntar. Vinnova, som hanterar medlen till finansmarknadsforskningen, fick ett nytt uppdrag i mars 2021 med anledning av de tillförda medlen (N2021/00919). Av uppdraget framgår att insatserna ska bygga vidare på det tidigare

uppdraget om finansmarknadsforskning (Fi2019/0461) vilket innebär att denna forskning ska följas upp årligen.

3.3.5 Statlig finansförvaltning

Effektiviteten i den statliga finansförvaltningen är hög

För att statens finansförvaltning ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt krävs att både de regelverk, avtal och kontostrukturer som utgör statens betalningsmodell är ändamålsenliga och att modellen för statens garanti- och utlåningsverksamhet är ändamålsenlig. Riksgäldskontoret ansvarar, i sin roll som statens internbank, för att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen samt för att tillhandahålla den infrastruktur som de statliga myndigheterna behöver för att genomföra sina betalningar och för att få tillgång till anslagsmedel och lån.

Kostnadseffektiviteten i den statliga betalningsmodellen mäts som styckkostnad per betalning. Effektiviteten var högre 2020 än 2019 eftersom styckkostnaden minskade. Den lägre styckkostnaden berodde framför allt på lägre användning av utbetalningskort och andra pappersbaserade tjänster. Ökning av kostnaden 2017 berodde framför allt på att det nya ramavtalet för betalningstjänster innehöll en förändrad prissfördelning mellan olika tjänster.

Tabell 3.1 Styckkostnad per betalning

Kronor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Styckkostnad	0,55	0,51	0,59	0,62	0,59	0,56

Källa: Riksgäldskontoret.

Minskade utestående garantier, men ökad utlåning till låntagare utanför staten

De totala utestående garantierna minskade under 2020, trots att nya garantiprogram infördes. Vid utgången av 2020 uppgick Riksgäldskontorets utestående garantier till 24,2 miljarder kronor, vilket var ca 2,5 miljarder kronor mindre än vid föregående årsskifte. Garantiverksamheten visade 2020 ett lägre överskott än föregående år. Detta berodde på att den totala nuvärdesberäknade förväntade förlusten ökade mer än reservtillgångarna. Nominellt minskade de totala förväntade förlusterna till följd av minskad exponering, kortare återstående löptid och en överlag fortsatt stabil kreditrisknivå.

Tabell 3.2 Utestående garantier, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020
Utestående garantier	29 655	30 050	26 713	24 218
Reservtillgångar	1 395	1 165	1 157	1 180
Reservkonto	443	532	472	470
Värdering fordringar	914	597	608	620
Förväntade framtida avgifter	38	69	77	90
Justering, kreditreserv	0	-33	0	0
Förväntade förluster	867	1 096	1 058	1 174
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	528	70	99	5

Källa: Riksgäldskontoret.

Riksgäldskontorets utlåning till låntagare utanför staten (exklusive lån med villkorad återbetalning) ökade med ca 10,2 miljarder kronor 2020 jämfört med 2019. Ökningen

berodde främst på att AB Svensk Exportkredit utnyttjade delar av sin låneram i Riksgäldskontoret för första gången. Under 2020 ökade de förväntade framtida avgifterna vid förväntad förlust och även medlen på reservkontot. Skillnaden mellan reservtillgångar och förväntade förluster i utlåningsverksamheten var fortsatt positiv under 2020 och överskottet ökade även jämfört med föregående år.

Tabell 3.3 Utestående lån till låntagare utanför staten, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020
Utestående lån	5 643	5 118	5 207	15 414
Reservtillgångar	606	604	604	617
Reservkonto	606	570	604	614
Förväntade framtida avgifter för förväntad förlust	0	0	0	3
Justering, garantireserv	0	33	0	0
Förväntade förluster	0	0	0	1
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	606	604	604	616

Anm.: Exklusive lån med villkorad återbetalning.

Källa: Riksgäldskontoret.

3.3.6 Resultat för internationella finansiella institutioner

Regeringen redogör för verksamheten i Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB), Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), Europeiska investeringsbanken (EIB), Nordiska investeringsbanken (NIB) och Världsbanksgruppen i återkommande skrivelser till riksdagen (se t.ex. skr. 2020/21:76). Verksamheten för Europarådets utvecklingsbank (CEB) redovisas i den återkommande skrivelsen om verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. (se t.ex. skr. 2020/21:106).

Tankesmedjan Bruegel

Bruegel är en oberoende europeisk tankesmedja med fokus på internationell ekonomisk-politisk forskning. Tankesmedjan strävar efter att förbättra den ekonomiska politiken med öppen och faktabaserad forskning, analys och debatt. Under 2020 producerade Bruegel bl.a. 42 publikationer och 135 blogginlägg samt arrangerade 86 event. Dess medlemmar är företag, institutioner och majoriteten av EU:s medlemsstater, inklusive Sverige. Genom det svenska medlemskapet finns en möjlighet att påverka tankesmedjans forskningsinriktning. Viktiga frågor för Sverige har bl.a. varit grön beskattning, inkluderande tillväxt och jämställdhet. Sedan 2008 ingår en svensk representant i Bruegels styrelse, som består av elva ledamöter.

Garantier till vissa internationella finansiella institutioner och instrument

Sverige är medlem i elva internationella finansiella institutioner. Medlemskapen kan likställas med deläggande, eftersom varje medlemsland bidrar med en andel av institutionernas egna kapital. Det egna kapitalet består av inbetalt kapital och garantikapital. Garantikapitalet innebär att medlemsländerna utöver det inbetalda kapitalet förbinder sig att under vissa omständigheter tillskjuta ytterligare ett bestämt kapitalbelopp till institutionerna.

Riksdagen har godkänt att garantikapital till internationella finansiella institutioner inte ska hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, där riskavspeglande avgifter sätts in på ett konto i Riksgäldskontoret (prop. 2001/02:1 Förslag till statsbudget,

reviderad finansplan m.m. avsnitt 7.2.3, bet. 2001/02:FiU2, rskr. 2001/01:129). Eventuella infrianden ska i stället belasta anslag. Infrianden av garantikapital till AIIB, CEB, EBRD, EIB, NIB och Världsbanken ska belasta anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*. De utestående garantiåtagandena gentemot dessa institutioner, vilka har redovisats i skrivelsen Årsredovisning för staten 2020 (skr. 2020/21:101), uppgick vid utgången av 2020 till ca 115 miljarder kronor.

Under 2020 godkände riksdagen två garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, och där infrianden i stället belastar anslag (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351). Det är dels fråga om garantier om högst 863 337 362 euro till en garantifond till EIB för stöd till i första hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19, dels garantier om högst 848 537 250 euro till Europeiska unionen för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE).

Målsättningen för EIB:s garantifond är att möjliggöra stöd om sammanlagt 200 miljarder euro. Instrumentet omfattar 24,4 miljarder euro i garantikapital. Garantifonden ska förvaltas så att den förväntade nettoförlusten uppgår till 20 procent av garantikapitalet. I juli 2021 hade garantifondens styrelse beslutat att ställa ut garantier motsvarande 17,8 miljarder euro. Dessa garantier förväntas mobilisera 143,1 miljarder euro i investeringar. Den förväntade nettoförlusten är 14,6 procent. Fram t.o.m. den 30 juni 2021 hade inga garantiinfrianden belastat anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*. Exempel på svenska finansiella mellanhänder som tagit del av stöd är Almi Företagspartner AB och Exportkreditnämnden.

Målsättningen för instrumentet SURE är att fram till utgången av 2022 ge tillfälligt stöd i form av lån till medlemsstater för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation. Instrumentets storlek uppgår till 100 miljarder euro och garanteras av EU-budgeten jämte garantier från medlemsstater om 25 miljarder euro. Den svenska garantiandelen uppgår till 3,4 procent, vilket motsvarar 848 537 250 euro. I maj 2021 hade 19 medlemsstater beviljats stöd till ett belopp om 94,3 miljarder. För att finansiera lånen har Europeiska kommissionen hittills emitterat obligationer till ett belopp om 89,6 miljarder euro. Löptiderna på obligationerna varierar mellan 5 och 30 år. Risken för ett garantiinfriande anses som låg, bl.a. eftersom låntagarna är stater och då EU-budgeten i första hand ska användas vid en betalningsinställelse.

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen för finansmarknadsområdet

Måluppfyllelsen inom finansmarknadsområdet påverkas av effekterna av spridningen av covid-19. Det finns en fortsatt osäkerhet kring de sammanlagda effekterna av pandemin och dess påverkan på ekonomin och finansmarknaderna.

Det svenska finansiella systemet fungerar i huvudsak väl. Efter ett mycket omfattande regleringsarbete efter finanskrisen 2008–2009 bedöms motståndskraften i systemet ha ökat. Samtidigt har krishanteringssystemet stärkts, framför allt för banker. Att storbankernas genomsnittliga kapitaltäckning har ökat bidrar positivt till uppfyllelsen om målet att det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende. Banksystemets koncentration till ett fåtal aktörer ökar dess sårbarhet eftersom problem kan sprida sig till hela banksystemet och skapa ett hot mot den finansiella stabiliteten och i förlängningen den reala ekonomin. Sårbarheter på företagsobligationsmarknaden visade sig i samband med pandemins utbrott. Regeringen vidtog därför åtgärder för att minska de risker som uppstod under våren 2020. Vidare för Finansinspektionen

tillsammans med branschen en dialog om hur funktionsförmågan avseende marknaden för företagsobligationer kan stärkas.

Den höga privata skuldsättningen medför en risk både för enskilda och för samhälls-ekonomi i stort. Det är därför positivt att vidtagna makrotillsynsåtgärder har bidragit till att öka hushållens motståndskraft. Samtidigt har konsumtionslånen ökat kraftigt de senaste åren. Trots detta utgör konsumtionslånen endast en liten del av hushållens skulder. De har därför en mindre inverkan på den finansiella stabiliteten. Ur ett konsumentskyddsperspektiv kan dock höga konsumtionslån innebära risker för den enskilde, inte minst eftersom ränteutgifterna för dessa lån är relativt höga. Regeringen har fortsatt att arbeta för att stärka konsumentskyddet och noterar att kundnöjdheten har ökat de senaste åren. Att kundnöjdheten är förhållandevis hög bland konsumenterna tyder på att de har ett stort förtroende för de olika sektorerna inom finansmarknaderna. Regeringen bedömer att de åtgärder som har vidtagits de senaste åren har bidragit till att konsumentskyddet stärkts.

Försäkringssektorns motståndskraft bedöms vara god, vilket är en viktig del i målet om att det finansiella systemet ska vara stabilt. Försäkringsföretagen har trots sina stora tillgångar såsom aktier, fastigheter och olika typer av obligationer visat sig kunna hantera de stora rörelserna på de finansiella marknaderna till följd av pandemin. Försäkringsföretagen bedöms kunna möta sina åtaganden på både kort och lång sikt, men om det låga ränteläget består kan det innebära en ökad osäkerhet och svårigheter framöver.

De finansiella marknadernas roll för att bidra till klimatomställningen har blivit tydligare och de ekonomiska riskerna kopplade till klimat integreras alltmer i aktörernas verksamhet. Regeringen har vidtagit flera åtgärder i syfte att öka uppfyllelsen av målet att finansmarknaden ska bidra till en hållbar utveckling. Bland annat har Finansinspektionen fått i uppdrag att följa upp finansmarknadsaktörers klimatrapportering. Regeringen har även tydliggjort i Finansinspektionens instruktion, att myndigheten ska arbeta för att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling. Regeringen bedömer att åtgärderna bidrar till att öka måluppfyllelsen. Även bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism är en viktig fråga ur ett hållbarhetsperspektiv. Regeringen har vidtagit kraftfulla åtgärder som bedöms ha haft effekt för måluppfyllelsen, bl.a. genom ett ökat antal rapporterade misstänkta transaktioner som skulle kunna indikera att de interna kontrollsystemen i privata sektorn har förbättrats.

Kostnadseffektiviteten i den statliga betalningsmodellen har ökat, vilket regeringen bedömer bidragit till att öka måluppfyllelsen om att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

3.5 Politikens inriktning

Den politiska inriktningen – med målen att värna finansiell stabilitet, ett högt förtroende, väl fungerande marknader, ett högt konsumentskydd och att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling – ligger fast.

Regeringen planerar att under hösten 2021 lämna en proposition med förslag till en ny modernare riksbankslag som bl.a. innebär att mål, uppgifter och befogenheter för Riksbanken tydliggörs i fråga om penningpolitik, det finansiella systemet, betalningsmedel, fredstida krissituationer och höjd beredskap samt internationell verksamhet.

3.5.1 Den finansiella stabiliteten ska fortsatt främjas

Behovet av skyddsvallar i form av t.ex. makrotillsynsåtgärder, så som amorteringskrav, eller av kapital- och likviditetsbuffertar för bankerna som har byggts upp sedan finans-

krisen, tydliggjordes under den ekonomiska nedgången med anledning av sjukdomen covid-19. Det avspeglar sig i pågående och kommande policyarbete inom EU. Bland annat anpassas policyarbetet för att banksystemet ska stå bättre rustat om andelen nödlidande lån skulle öka. Europeiska kommissionen väntas presentera en översyn av krishanteringsramverket för banker som kommer förhandlas under 2022. Det för banksektorn centrala kapitaltäckningsregelverket kommer att revideras som följd av slutförandet av Basel III. När den ekonomiska situationen tillåter är det viktigt att återigen bygga buffertar i ekonomin för att stärka det finansiella systemets motståndskraft. Finansinspektionen ansvarar bl.a. för finansiell tillsyn och har en central roll med att värna den finansiella stabiliteten. I takt med att antalet EU-regleringar ökat för att bl.a. motverka framtida finanskriser har även Finansinspektionens uppdrag vuxit kraftigt. Regeringen föreslår därför att Finansinspektionen tillförs 22 miljoner kronor 2022 för att kunna upprätthålla tillsynsnivån trots den ökade arbetsbörda som ökningen av antalet EU-regleringar har inneburit. Från och med 2023 beräknas Finansinspektionen tillföras 22 miljoner kronor.

Centrala motparter är företag som är viktiga för den finansiella infrastrukturen, bl.a. eftersom de minskar de motpartsrisker som köpare och säljare har mot varandra vid handel med finansiella instrument. Centrala motparter har fått en allt viktigare roll och en ny EU-förordning, förordningen om återhämtning och resolution av centrala motparter, har antagits. EU-förordningen ska minska risken för att kriser hos de centrala motparterna ska leda till finansiell instabilitet. Regeringen planerar att under 2022 lämna förslag till kompletterande lagstiftning med anledning av EU-förordningen.

Våren 2020 påverkades likviditeten på marknaden för företagsobligationer negativt på grund av de effekter spridningen av covid-19 hade på ekonomin, vilket bl.a. resulterade i att ett antal företagsobligationsfonder inte kunde sälja tillgångar för att betala ut kontanta medel till fondandelsägare när de ville lösa in sina andelar i fonden. Händelserna och de åtgärder som vidtogs visade företagsobligationsmarknadens ökade betydelse för stabiliteten. Även om det kan konstateras att det redan nu finns verktyg tillgängliga för att använda på fonder har Finansinspektionen i rapporten Likviditetsverktyg i värdepappersfonder och specialfonder gett förslag på ytterligare verktyg för hantering av likviditetsrisker på den svenska fondmarknaden. Rapporten analyseras i Regeringskansliet. För att stärka Finansinspektionens tillsyns- och analysförmåga avseende fond- och kapitalmarknaden föreslås Finansinspektionen tillföras 15 miljoner kronor 2022 och beräknas tillföras 15 miljoner kronor fr.o.m. 2023.

Europeiska kommissionen väntas under hösten 2021 lämna förslag till nya transparensregler när EU:s förordning om marknaden för finansiella instrument revideras samt presentera förslag om översyn av reglerna för förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Den finansiella sektorn levererar flera grundläggande och kritiska tjänster till samhället. Avbrott och störningar kan få förödande konsekvenser för enskilda företag, för konsumenter och potentiellt även påverka den finansiella stabiliteten. Finansinspektionens tillsyn av de finansiella företagens hantering av informations- och cyberrisker är därför nödvändig. Kommande år ökar arbetsbördan på grund av nya EU-förordningar inom området dessutom markant. För Finansinspektionens uppgifter inom området cyberskydd föreslår regeringen därför att Finansinspektionens anslag ökas med 8 miljoner kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp årligen.

3.5.2 Åtgärder vidtas för att förbättra marknadernas funktionssätt

Det finansiella systemets grundläggande uppgifter är att möjliggöra betalningar, lån, sparande och försäkringar. För svenska banker är säkerställda obligationer en viktig finansieringskälla och den svenska marknaden är i dag en av de största i Europa. För att genomföra ett nytt EU-direktiv på detta område planerar regeringen att överlämna en proposition under hösten 2021.

I syfte att utveckla och förbättra företagens, särskilt små och medelstora, tillgång till finansiering, samt för att skapa ändamålsenliga investeringsprodukter, fortsätter arbetet inom EU med att utveckla en kapitalmarknadsunion.

Den digitala utvecklingen kan bidra till att förbättra väl fungerande finansiella marknader och tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster. Inom EU pågår ett arbete med att ta fram en handlingsplan för fintech dvs. teknologiskt driven innovation inom finanssektorn. Regeringen har tillsatt en utredning, som ska redovisas senast i november 2022, som bl.a. ska göra en bred kartläggning av betalningsmarknadens utveckling och analysera statens framtida roll på betalningsmarknaden (dir. 2020:133). Inom EU pågår också ett arbete med att ta fram ny reglering för att stärka systemen för finansiella tjänster i en digital miljö, bl.a. för att minska risken för it-angrepp.

Fintechföretagen bidrar bl.a. till ökad konkurrens och ökad tillgänglighet till finansiella tjänster. Finansinspektionens innovationscenter har en viktig roll i möjliggörandet av nya innovationer. Regeringen föreslår därför att Innovationscentret tillförs 10 miljoner kronor 2022 och beräknas tillföras 10 miljoner kronor 2023 och 2024.

Möjligheten till återköp och flytt av försäkringssparande är viktigt såväl för fungerande marknader på försäkringsområdet som för konsumentskyddet. I maj 2021 remitterades en promemoria med förslag på en utvidgad rätt till återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar (Fi2021/01980) och regeringen planerar att lämna en proposition hösten 2021. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

3.5.3 Konsumentskyddet ska stärkas

Svenska konsumenter är relativt högt exponerade mot finansiella risker jämfört med konsumenter i övriga länder i Europa. För regeringen har konsumentskydd hög prioritet. Arbetet inom kapitalmarknadsunionen med att underlätta för individer att spara och investera långsiktigt inom EU fortsätter. Kommissionen planerar att under 2022 presentera en strategi kring privatpersoners finansiella sparande, samt en översyn av bl.a. regler om informationsgivning och rådgivning. Regeringen har i Finansinspektionens regleringsbrev gett myndigheten i uppdrag att rapportera vilka effekter de nya reglerna om provisioner och oberoende rådgivning som infördes 2018 bedöms ha haft (Fi2020/05114). Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2021.

I höst träder nya EU-regler i kraft för gräsrotsfinansiering till företag. Det pågår ett arbete inom Regeringskansliet med nationell lagstiftning på detta område, för sådan verksamhet som EU-förordningen inte täcker.

Nästan en tredjedel av hushållens finansiella tillgångar består av försäkringssparande som antingen är privat eller kopplat till en anställning. Ett långsiktigt hållbart, sunt och effektivt pensionssystem är därför en prioritering för regeringen och arbete pågår inom hela pensionssystemet. Inom EU pågår en översyn av regleringen för försäkringsföretag (Solvens II-regelverket), som avser att säkerställa att försäkringsföretag kan fullgöra sina åtaganden. Stabila försäkringsföretag bidrar både till att ge försäkringstagarna ett gott skydd och till stabilitet i hela det finansiella systemet.

Premiepensionssystemet utgör en viktig del i pensionen, och förvalsalternativet inom premiepensionen ska få bättre förutsättningar att kunna bidra till högre och stabilare pensioner till de pensionssparare som inte själva vill välja fonder inom premiepensionen. Regeringen ser därför över risknivån i förvalsalternativet, som förvaltas av Sjunde AP-fonden. Regeringen avser att återkomma i frågan om förslag till nytt mål för förvalsalternativet och ändrade placeringsregler för Sjunde AP-fonden. Regeringen avser att se över även Sjätte AP-fondens hållbarhetsarbete, bland annat mot bakgrund av en rapport från Riksrevisionen.

3.5.4 Finansmarknaden ska bidra till en hållbar utveckling

Regeringen driver en ambitiös politik för att främja en hållbar utveckling. Finansmarknaden har en fundamental roll i den nödvändiga omställningen till en hållbar ekonomi. Regeringen är pådrivande för nya EU-initiativ för att främja utvecklingen till mer hållbara finansmarknader. Under 2021 presenterade EU en ny handlingsplan för hållbar finansiering, där en central komponent är EU:s gröna taxonomi. Taxonomin utgör bl.a. en grund för framtida standarder och märkningar av hållbara finansiella produkter, exempelvis gröna obligationer och hållbara fonder.

Att klimatrelaterade risker beaktas i riskhanteringen är viktigt i sig, men också en förutsättning för en riktig prissättning av finansiella tillgångar och investeringar. För detta krävs relevant och jämförbar information så att investerare ska kunna fatta välgrundade beslut. Viktiga steg för att öka transparensen har tagits under 2021 i och med att EU:s nya förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar har börjat tillämpas. Initiativen ska bidra till att ge investerare bättre och mer relevant information i syfte att minska informationsasymmetrin mellan investerare och företag. Regeringen anser att Finansinspektionen har en viktig uppgift att säkerställa att marknaden har ett högt förtroende för den information som ges och att s.k. grönmalning (dvs att exempelvis ett företag framställer sin verksamhet som mer hållbar än vad den i själva verket är) undviks. Denna uppgift kommer öka i takt med att EU:s handlingsplan genomförs fullt ut. För att stärka Finansinspektionens tillsyns-, analys- och påverkansförmåga med anledning av såväl nationella som internationella initiativ till följd av ökad ambitionsnivå, föreslås myndigheten tillföras 10 miljoner kronor 2022 och beräknas tillföras 10 miljoner kronor fr.o.m. 2023.

Det finansiella systemet ska också vara motståndskraftigt mot allvarlig brottslighet och regeringen kommer därför att arbeta vidare med ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Regeringen arbetar aktivt med detta även på EU-nivå där kommissionen i slutet av juli lämnade lagförslag på området. Betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42) remitterats i juni. Utredningen har sin grund i ett tillkännagivande från riksdagen (bet. 2018/19:FiU42, rskr. 2018/19:291). Mot bakgrund av betänkandet föreslår regeringen ökade resurser till Finansinspektionen, Polismyndigheten, Länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland, Spelinspektionen och Fastighetsmäklarinspektionen.

3.6 Den årliga revisionens iakttagelser

Enligt Riksrevisionens bedömning har Finansinspektionen i alla väsentliga avseenden använt anslag och inkomster i enlighet med av riksdagen beslutade ändamål och i med tillämpliga föreskrifter – förutom i ett avseende. Under anslag 1:11 *Finansinspektionen* finns anslagspost 3 *Krigsförsäkringsnämnden*, vilken under slutet av 2020 övertrasserade sin anslagskredit med 24 000 kronor. Detta har medfört att Riksrevisionen i sitt revisionsutlåtande har en reservation. Riksrevisionen skriver samtidigt att det är Krigsförsäkringsnämnden som har det fulla ansvaret för sin verksamhet. Krigsförsäkrings-

nämnden har uppgett att den kommer att säkerställa att anslagskrediten inte kommer att övertrasseras framöver.

3.7 Budgetförslag

3.7.1 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tabell 3.4 Anslagsutveckling 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

2020	Utfall	15 621	Anslagssparande	1 929
2021	Anslag	20 250 ¹	Utgiftsprognos	18 837
2022	Förslag	25 150		
2023	Beräknat	25 050		
2024	Beräknat	25 050		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.5 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	20 250	20 250	20 250
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	4 900	4 800	4 800
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	25 150	25 050	25 050

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 25 150 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 25 050 000 kronor respektive 25 050 000 kronor.

3.7.2 1:11 Finansinspektionen

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

2020	Utfall	637 866	Anslagssparande	-5 233
2021	Anslag	654 555 ¹	Utgiftsprognos	643 758
2022	Förslag	733 787		
2023	Beräknat	741 365 ²		
2024	Beräknat	750 691³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 733 787 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 735 748 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finansinspektionens förvaltningsutgifter och för Krigsförsäkringsnämndens verksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.7 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	654 555	654 555	654 555
Pris- och löneomräkning ²	6 232	13 056	19 653
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	73 000	73 754	76 483
<i>varav BP22³</i>	<i>73 000</i>	<i>73 000</i>	<i>73 000</i>
– Upprätthållande av tillsynsnivå	22 000	22 000	22 000
– Ökad tillsyn och regelutveckling hållbarhet	10 000	10 000	10 000
– Ökad tillsyn fond- och kapitalmarknaden	15 000	15 000	15 000
– Ökad tillsyn cyberrisker	8 000	8 000	8 000
– Motverka penningtvätt och finansiering av terrorism	2 000	2 000	2 000
– Resolution av centrala motparter	6 000	6 000	6 000
– Innovationscenter	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	733 787	741 365	750 691

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I takt med att EU-regleringar ökat för att bl.a. motverka framtida finanskriser har även Finansinspektionens uppdrag vuxit kraftigt. För att upprätthålla nuvarande tillsynsnivå trots den ökade arbetsbelastningen till följd av ökad mängd EU-regleringar föreslås att anslaget 1:11 *Finansinspektionen* ökas med 22 000 000 kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp årligen.

För att stärka Finansinspektionens arbete inom hållbarhet, både avseende ökad tillsyn och regelutveckling, föreslås att anslaget 1:11 *Finansinspektionen* ökas med 10 000 000 kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp årligen.

För att stärka Finansinspektionens tillsyns- och analysförmåga avseende fond- och kapitalmarknaden och därmed bl.a. öka konsumentskyddet, föreslås att anslaget 1:11 *Finansinspektionen* ökas med 15 000 000 kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp årligen.

För att ytterligare stärka Finansinspektionens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism föreslås att anslaget 1:11 *Finansinspektionen* ökas med 2 000 000 kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp årligen.

För Finansinspektionens uppgifter inom området cyberskydd föreslår regeringen att anslaget 1:11 *Finansinspektionen* ökas med 8 000 000 kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp årligen.

För myndighetens arbete med återhämtning och resolution av centrala motparter föreslås att anslaget ökas med 6 000 000 kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp årligen.

Finansinspektionens innovationscenter har en viktig roll i möjliggörandet av nya innovationer. Regeringen föreslår att anslaget 1:11 *Finansinspektionen* tillförs 10 000 000 kronor 2022 för arbetet med Innovationscentret. För 2023 och 2024 beräknas anslaget tillföras motsvarande belopp årligen.

Regeringen föreslår att 733 787 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Finansinspektionen* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 741 365 000 kronor respektive 750 691 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.8 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstittel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2020	5 744 302	99 335	116 098	-16 763	-7 580
Prognos 2021	1 052 014	125 000	125 00	-0	-7 580
Budget 2022	906 522	113 000	110 000	3 000	-4580

Finansinspektionen tar i huvudsak ut två slag av avgifter, dels avgifter för tillstånd m.m. som regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen, dels avgifter för Finansinspektionens anslagsfinansierade verksamhet enligt förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet.

Avgifterna fastställs i syfte att uppnå full kostnadstäckning över tid. De årliga avgifterna har en konstruktion som innebär att en höjning av anslaget är saldoneutralt för den avgiftsfinansierade verksamheten, eftersom motsvarande belopp tas upp på inkomstsidan.

I beloppen för intäkter till inkomstittel ingår även sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelse.

3.7.3 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

2020	Utfall	316 855	Anslagssparande	12 089
2021	Anslag	330 185 ¹	Utgiftsprognos	327 373
2022	Förslag	338 983		
2023	Beräknat	338 828 ²		
2024	Beräknat	342 274³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 335 028 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 335 028 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksgäldskontorets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.10 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	330 185	330 185	330 185
Pris- och löneomräkning ²	2 798	6 575	10 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	6 000	2 068	2 089
varav BP22 ³	6 000	6 000	6 000
– Resolution av centrala motparter	6 000	6 000	6 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	338 983	338 828	342 274

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* föreslås öka med 6 000 000 kronor 2022 för myndighetens arbete med återhämtning och resolution av centrala motparter och beräknas fr.o.m. 2023 öka med samma belopp årligen.

Regeringen föreslår att 338 983 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 338 828 000 kronor respektive 342 274 000 kronor.

Ramar till stabilitetsfonden och resolutionsreserven

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2022 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor. Regeringen bemyndigas att för 2022 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I samband med genomförandet i svensk rätt av EU:s krishanteringsdirektiv ändrades reglerna för stabilitetsfonden och en ny fond för

finansiering av krishanteringsåtgärder, resolutionsreserven, inrättades. I samband med inrättandet beslutades att riksdagen årligen ska fastställa krediter och garantiramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven. För ytterligare bakgrundsinformation om stabilitetsfonden och resolutionsreserven, se budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1). Båda fonderna är finansierade genom avgifter från banksystemet.

Stabilitetsfonden kan komma att användas för att finansiera förebyggande åtgärder enligt lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut. Åtgärderna innefattar kapital- eller likviditetsstöd till livskraftiga banker. Stabilitetsfondens behållning uppgår i dagsläget till ca 40 miljarder kronor. Regeringen bedömer att medlen utgör en betydande resurs för att vidta eventuella krisinsatser, dvs. förebyggande statligt stöd eller användning av statliga stabiliseringsverktyg. Det program som inrättades vid finanskrisen 2008 hade ett fastställt belopp om högst 50 miljarder kronor, vilket var det sammanlagda kapitaltillskott som staten kunde medge. Samma belopp utgör för närvarande utgångspunkt för stabilitetsfondens lånemöjligheter och föreslås gälla även för 2022.

Garantiramen för stabilitetsfonden bör bestämmas utifrån det faktum att i första hand generella stödåtgärder i form av garantiprogram till samtliga banker kan komma att bli aktuella. Garantiramen för stabilitetsfonden bör vara på ett högre belopp än den ram som gäller för resolutionsreserven, eftersom det här blir fråga om generella stödåtgärder till samtliga banker. Den ram som fanns i garantiförordningen från 2008 uppgick inledningsvis till 1 500 miljarder kronor och var baserad på de svenska bankernas upplåning under en viss period. Ramen sänktes senare till 750 miljarder kronor även om utnyttjandet aldrig var över 400 miljarder. Samma belopp utgör för närvarande ramen för stabilitetsfondens möjlighet att medge garantier och föreslås även gälla för 2022.

Resolutionsreserven kan komma att användas för att finansiera åtgärder inom ramen för ett resolutionsförfarande, vilket innefattar åtgärder för att stötta rekonstruktion av systemviktiga banker som i utgångsläget inte bedöms som livskraftiga. Resolutionsreserven uppgår i dagsläget till ca 43 miljarder kronor. När det gäller resolutionsreservens kreditram bör den främst bli aktuell i fråga om olika återkapitaliseringsåtgärder efter det att nedskrivning av vissa av företagets skulder skett. Därutöver kan resolutionsreservens kreditram komma att användas till att betala ut kompensation till företagets ägare och borgenärer i de fall dessa fått ett sämre ekonomiskt utfall vid resolution än vid konkurs eller likvidation. Kreditramen, som för närvarande uppgår till 100 miljarder kronor, motiveras därför av att den bör ha åtminstone samma förmåga till återkapitaliseringsåtgärder som kreditramen till stabilitetsfonden, dvs. 50 miljarder kronor, samt dessutom innehålla utrymme för att hantera eventuella kompensationsfall. Kreditramen på 100 miljarder kronor föreslås därför även gälla under 2022.

Garantiramen för resolutionsreserven kan användas om banker i resolution initialt behöver stöd för sin finansiering (likviditet). Garantier kan ges till banken själv eller till Riksbanken. Att uppskatta likviditetsbehov i en krissituation är svårt, men bedömningen är att likviditetsstöd till flera av Sveriges storbanker skulle behöva uppgå till minst 100 miljarder kronor. Det kan finnas en negativ signaleffekt i att under ett krisförlopp behöva justera garantiramen. Därför föreslår regeringen att garantiramen för resolutionsreserven även under 2022 sätts till 200 miljarder kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.11 Garanti- och utlåningsverksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2020	78 039	52 964	131 990	-79 026	625 189
Prognos 2021	125 467	70 891	17 938	52 953	678 142
Budget 2022	53 650	30 589	16 400	14 189	692 330

Avgifter tas ut för verksamheterna inom områdena garantier och utlåning, bankstöd, för prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument samt för insättningsgaranti och investerarskydd.

De riskavspeglande garanti- och kreditavgifterna finansieras av garanti- respektive låntagarna eller genom anslag via statsbudgeten. I enlighet med budgetlagen (2011:203) ska ränta eller avgift tas ut motsvarande statens förväntade kostnad för lånet eller åtagandet, om inte riksdagen för ett visst lån eller åtagande beslutat annat.

Vidare föreskrivs att om lån- eller garantitagaren ska betala en ränta eller avgift som inte täcker kostnaderna ska regeringen föreslå riksdagen hur mellanskillnaden ska finansieras. Dessa avgifter, samt återvinningar från tidigare infrianden, placeras på räntebärande konton hos Riksgäldskontoret och ska finansiera eventuella infrianden i myndighetens garanti- och kreditverksamhet.

De administrativa avgifter som tas ut disponeras av Riksgäldskontoret för att täcka de administrativa kostnaderna i verksamheten. Målet är att avgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnaderna sett över en längre tid. Modellen ska vara finansiellt självbärande och tydligt visa vad kostnaderna för statens garanti- och kreditgivning uppgår till.

Tabell 3.12 Prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2020					
Prognos 2021		250	250	0	0
Budget 2022		325	325	0	0

Vid en kris kan ett finansiellt företag försättas i resolution i stället för i likvidation eller konkurs och det är ägarna och borgenärerna, inte skattebetalarna, som ska bära förlusterna i ett sådant företag. Det sker i huvudsak genom att kapital och skulder får skrivas ned eller konverteras i resolution. Nedskrivning eller konvertering av skulder får också ske utanför resolution. För att det ska finnas kapital och skulder att skriva ned eller konvertera ska företagen uppfylla ett krav på kapitalbas och kvalificerade skulder. Av EU:s tillsynsförordning följer att Riksgäldskontoret, i egenskap av resolutionsmyndighet, ska hantera ansökningar om tillstånd för återköp m.m. av kvalificerade skuldinstrument. Riksgäldskontoret får ta ut avgifter för prövningen av sådana ansökningar (se lagen [2015:1016] om resolution). Avgifterna disponeras av myndigheten.

Tabell 3.13 Insättningsgaranti och investerarskydd

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2020	18 272			
Prognos 2021	21 431			
Budget 2022	22 100			

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras genom Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 Övriga offentligt rättsliga avgifter. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som är anslutna till garantin respektive skyddet.

Tabell 3.14 Prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2020					
Prognos 2021					
Budget 2022	6 000		6 000	0	0

Riksgäldskontoret kommer få nya uppgifter om tillsyn och prövning av ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor vid årsskiftet för att Sverige ska leva upp till internationella konventioner som reglerar skadeståndsansvaret för radiologiska skador. Riksgäldskontoret kommer att ta ut avgifter vad gäller prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. Intäkterna beräknas uppgå till ca 6 miljoner kronor.

3.7.4 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

2020	Utfall	237 613	Anslagssparande	56 730
2021	Anslag	133 116 ¹	Utgiftsprognos	131 220
2022	Förslag	290 116		
2023	Beräknat	110 116		
2024	Beräknat	110 116		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges årliga medlemsavgifter, avgifter eller statsbidrag till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) samt Europarådets utvecklingsbank (CEB). Anslaget får även användas för utgifter för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut. Anslaget får även användas för utgifter för eventuella böter till följd av försenat genomförande av EU-direktiv.

Anslaget får även användas för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen om Europeiska investeringsbankens garantifond för stöd till i första hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19 och avtalet med Europeiska kommissionen om en garanti för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE).

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.16 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	110 116	110 116	110 116
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	180 000		
<i>varav BP22</i>	<i>180 000</i>		
<i>– EIBs Garantifond</i>	<i>180 000</i>		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	290 116	110 116	110 116

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Budgetförslaget baseras på antagandet om oförändrade eller svagt nominellt ökande utgifter för Bruegel, EIPA och CEB, motsvarande 139 453 euro, 55 000 euro och respektive 28 421 euro 2022–2024. Inga medel beräknas behövas för infrianden av garantier som är del av ägarkapitalet i de internationella finansiella institutioner som behandlas i detta avsnitt.

För infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen för SURE beräknas inga utgifter för 2022–2024. För avtalen med EIB och deltagande länder beräknas däremot ökade förväntade förluster för 2022, där Sveriges andel beräknas uppgå till 287,7 miljoner kronor. Anslaget bör därför ökas med 180 000 000 kronor år 2022. Regeringen föreslår därför att totalt 290 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 110 116 000 kronor respektive 110 116 000 kronor.

3.7.5 1:16 Finansmarknadsforskning

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

2020	Utfall	29 894	Anslagssparande	469
2021	Anslag	39 929 ¹	Utgiftsprognos	39 929
2022	Förslag	49 933		
2023	Beräknat	60 629 ²		
2024	Beräknat	61 288³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 59 795 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 59 795 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för finansmarknadsforskning och högst 2 procent av anslaget får användas för programanknutna förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.18 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	39 929	39 929	39 929
Pris- och löneomräkning ²	4	561	1 001
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	10 000	20 139	20 358
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	49 933	60 629	61 288

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 49 933 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 60 629 000 kronor respektive 61 288 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2023–2026.

Skälen för regeringens förslag: Forskning bedrivs i regel i fleråriga projekt. För att kunna finansiera sådana projekt behöver beslut kunna fattas som medför behov av medel kommande år. För att harmonisera med andra liknande forskningssatsningar i propositionen Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige (prop. 2020/21:60) föreslår regeringen ett höjt och förlängt bemyndigande.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2023–2026.

Tabell 3.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025–2026
Ingående åtaganden	25 296	30 000	40 000			
Nya Åtaganden	30 000	40 000	180 000			
Infriade åtaganden	-25 296	-30 000	-40 000	-60 000	-60 000	-60 000
Utestående åtaganden	30 000	40 000	180 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	40 000	180 000			

4 Statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030

4.1 Mål för området

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet, och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

Arbetsgivarpolitiken är en del av förvaltningspolitiken. Regeringens mål för arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att myndigheterna har kompetens för att fullgöra sina uppgifter. Detta mål utgår från den långtgående delegeringen av arbetsgivarpolitiken i staten som utgör en viktig komponent i regeringens styrning av statsförvaltningen och beslutades av riksdagen 1994 (prop. 1993/94:77, bet. 1993/94:KU19, rskr. 1993/94:264, bet. 1994/95:KU3, rskr. 1994/95:7 och 8). Regeringen har satt upp följande delmål för de statliga arbetsgivarna.

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd.

Målet för Agenda 2030 är att Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154).

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att redovisa resultaten inom området statlig förvaltningspolitik:

- Civil Service Effectiveness Index (InCiSE), som används för att bedöma effektiviteten i olika länders statliga förvaltning,
- OECD:s undersökning om allmänhetens förtroende för den nationella regeringen, och
- organisationen Transparency Internationals jämförelse av världens länder avseende korruption i den offentliga sektorn.

Indikatorerna förklaras närmare i avsnitt 4.3.1. I resultatredovisningen beaktas också särskilda åtgärder som vidtagits och den generella utvecklingen i statsförvaltningen. Statsförvaltningens resultat inom enskilda områden redovisas under respektive utgifts-

område. Vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun redovisas under utgiftsområde 25 avsnitt Allmänna bidrag till kommuner.

För att följa upp utvecklingen inom delområdet arbetsgivarfrågor i förhållande till regeringens mål och delmål används i huvudsak följande indikatorer:

- kompetensförsörjningsläget i staten,
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden,
- andelen kvinnor och män på ledande befattningar i staten,
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten,
- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten,
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten,
- utvecklingen av nybeviljad sjukersättning och aktivitetsersättning för anställda i staten,
- utvecklingen av antalet anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet (PSA), och
- arbetsmiljöundersökningar (genomförs vartannat år).

I bilagan till utgiftsområdet ges en mer detaljerad redovisning av den statliga förvaltningens organisation och utveckling samt en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten och kompletterande information om uppföljningen av regeringens delmål för de statliga arbetsgivarna.

Statistiska centralbyrån (SCB) samordnar utveckling, produktion och tillgängliggörande av statistik för uppföljningen av Sveriges genomförande av Agenda 2030. På global nivå följs målen upp med hjälp av drygt 230 indikatorer. För den nationella uppföljningen används ytterligare ett 50-tal nationellt anpassade indikatorer.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Statlig förvaltningspolitik

Uppföljning av det förvaltningspolitiska målet

Redovisningen avseende den statliga förvaltningspolitiken omfattar dels mått för statsförvaltningens utveckling och resultat som helhet, dels mått som beskriver hur regeringens insatser inom utgiftsområdet har bidragit till att det förvaltningspolitiska målet har uppnåtts.

Regeringen gav under 2020 Statskontoret i uppdrag att ta fram förslag på hur uppföljningen av det förvaltningspolitiska målet skulle kunna utvecklas med hjälp av indikatorer och andra bedömningsgrunder (Fi2020/01397/SFÖ). I rapporten, som redovisades den 15 mars 2021, föreslår Statskontoret bl.a. ett antal indikatorer för att följa upp målet (Statskontoret 2021:4). Ärendet bereds i Regeringskansliet.

Statlig förvaltningspolitik i internationella jämförelser

De indikatorer som används för att analysera förvaltningen i ett internationellt perspektiv presenteras med olika intervaller.

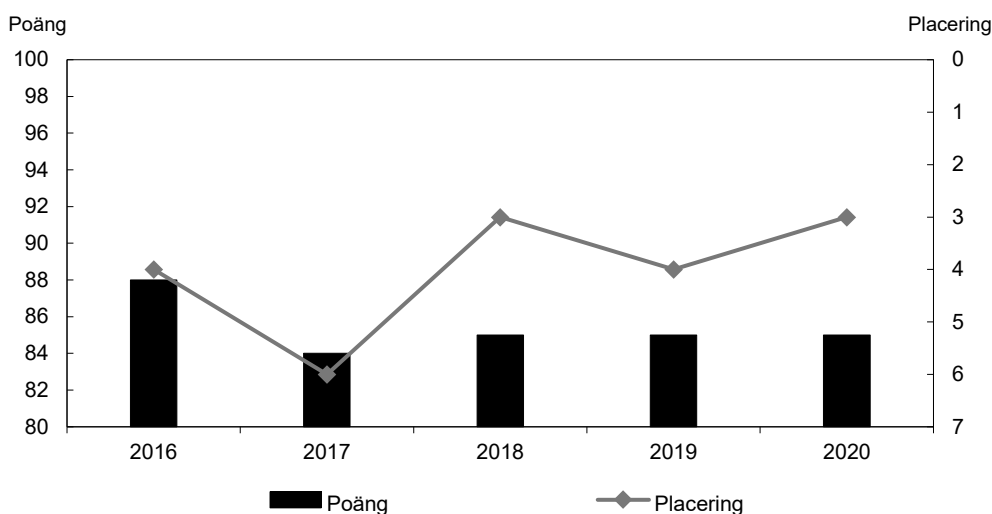
InCiSE är ett internationellt index för mätningar av effektivitet i den offentliga sektorn som har tagits fram av Blavatnik School of Government och The Institute for Government vid Oxfords universitet. Regeringen redovisade det senaste resultatet enligt detta index i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.3.1).

OECD ger vartannat år ut rapporten Government at a Glance, i vilken den offentliga sektorn följs upp inom en rad områden, bl.a. allmänhetens upplevda förtroende för

den nationella regeringen. I den senaste rapporten, som innehåller data från 2019, låg Sverige fortsatt över genomsnittet för OECD-länderna.

Corruption Perception Index är ett sammansatt index som mäter uppfattningar om korruption i den offentliga sektorn. Indexet baseras på en sammanvägning av flera källor med data från oberoende institutioner som specialiserat sig på analys av samhällsstyrning, affärsklimat och landrisker. För jämförelser över tid är poängen av intresse, eftersom ett lands ranking är beroende av andra länders poäng. Sveriges poäng har sedan 2016 sjunkit något, men har de senaste tre åren legat stabilt (se diagram 4.1). År 2020 låg Sverige kvar på samma poäng som 2019, men gick upp en placering och delar nu tredjeplatsen med Finland, Schweiz och Singapore.

Diagram 4.1 Sveriges poäng och placering enligt Corruption Perception Index 2016–2020

Källa: Transparency Internationals Corruption Perceptions Index 2020 för Sverige.

Regeringen beslutade i december 2020 att ge Statskontoret i uppdrag att främja arbetet mot korruption vid de statliga myndigheterna enligt en särskilt framtagen handlingsplan mot korruption (Fi2020/04961). Uppdraget innebär bl.a. att Statskontoret ska utveckla olika stöd för att myndigheterna ska kunna arbeta strukturerat och analysera korruptionsrisker. För att möjliggöra uppföljning och skapa förutsättningar för nya specifika insatser lämnar Statskontoret även, inom ramen för uppdraget, lägesbilder över de statliga myndigheternas arbete mot korruption. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2023.

Förbättrad styrning för högre effektivitet

Statsförvaltningens samverkan och effektivitet under pandemin

Enligt Statskontorets rapport Förvaltningsmodellen under covid-19-pandemin (skriftserien Om offentlig sektor nr 41 2020) fattade regeringen under perioden februari–september 2020 över 400 beslut med anledning av pandemin. Av dessa utgjorde ca 190 beslut om regeringsuppdrag, regleringsbrev eller myndigheternas instruktioner. Kartläggningen visar att regeringen genom uppdragen har engagerat många myndigheter för att på olika sätt hantera konsekvenserna av pandemin. Några myndigheter har dock fått betydligt fler uppdrag än andra, t.ex. Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. Regeringen har beslutat om uppdrag på bred front som på olika sätt syftar till att hantera eller mildra konsekvenserna av pandemin. Det har både handlat om att styra om befintliga resurser för att hantera effekterna av pandemin och om att tillföra nya medel. I rapporten konstaterar vidare Statskontoret att den svenska förvaltningsmodellen innebär både möjligheter och utmaningar. Av studien framgår att modellen

ger regeringen långtgående möjligheter att styra myndigheterna samt att påverka arbetet i regioner och kommuner. Det framhålls också att det är nödvändigt att regeringen tillämpar förvaltningsmodellen så som den är tänkt för att styrningen ska bli effektiv, samt att modellen förutsätter samverkan och kommunikation inom statsförvaltningen och mellan förvaltningsnivåerna. Statskontoret framhåller särskilt att förvaltningens uppdelning ställer krav på samverkan, och att hanteringen av pandemin visar på myndigheternas förmåga till samverkan. Länsstyrelsernas uppgift att vara en länk mellan den statliga och lokala nivån uppmärksammas särskilt.

Regeringen gav i juni 2020 en kommission i uppdrag att utvärdera de åtgärder som har vidtagits för att begränsa spridningen av sjukdomen covid-19 och dess effekter (dir. 2020:74). Coronakommissionen gavs inom ramen för detta uppdrag bl.a. i uppgift att utvärdera hur berörda myndigheter har fungerat under pandemin. Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2022. En första delredovisning om smittspridningen inom äldreomsorgen lämnades den 30 november 2020 (SOU 2020:80).

Utvecklad styrning och kostnader för administration

Riksrevisionen har granskat regeringens åtgärder för att säkerställa en balans mellan myndigheternas administration och kärnverksamhet i rapporten Administrationen i statliga myndigheter – en verksamhet i förändring (RiR 2021:3). Riksrevisionens bedömning är att de resurser som frigjorts inom myndigheterna genom effektivisering av administrationen används för mer och bättre stödverksamhet, snarare än för att öka resurserna i kärnverksamheten. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att utvärdera hur införandet av Statens servicecenter har påverkat statens kostnader för administration, undersöka om digitaliseringen av myndigheternas administrativa verksamhet kan underlättas genom ökad samordning, och om andra åtgärder kan vidtas för att ge myndigheterna goda förutsättningar att effektivisera och minska sin administration. Regeringen redogör i skrivelsen Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter (skr. 2020/21:218) för sin avsikt att följa upp och utvärdera hur införandet av Statens servicecenter har påverkat effektiviteten i den statliga administrationen och hur förutsättningarna för myndigheter att effektivisera sin verksamhet har påverkats. Myndigheter har en skyldighet att löpande arbeta med att effektivisera sin verksamhet och se över sina arbetssätt och processer, men regeringen utesluter dock inte att de kan behöva stöd i arbetet med att säkerställa en ändamålsenlig organisation avseende administration och kärnverksamhet.

Tillitsdelegationen lämnade i oktober 2019 sitt betänkande om en tillitsbaserad styrning och ledning i staten till regeringen (SOU 2019:43). Utredningen föreslår att statliga myndigheter ska få stöd och hjälp med att utveckla en mer tillitsbaserad styrning och ledning och att detta stöd ska tillhandahållas av Arbetsgivarverket. Betänkandet har remissbehandlats. I september 2021 meddelade Arbetsgivarverket att myndigheten kommer att ta fram ett utbildningsmaterial för att stödja de statliga myndigheterna i deras arbete med att utveckla en tillitsbaserad styrning inom myndigheterna. Utredningen föreslår även att regeringen ska inrätta en regeringsnära utvecklingsmiljö i kommittéväsendet för att kunna överväga och identifiera eventuella lösningar på komplexa samhällsutmaningar. I likhet med flera remissinstanser anser regeringen att det redan finns tillfredsställande möjligheter för regeringen att överväga och identifiera lösningar på komplexa samhällsproblem, såsom statliga utredningar eller uppdrag till myndigheter. Ett snarligt förslag lämnas av Tillitsdelegationen i betänkandet Med tillit växer handlingsutrymmet (SOU 2018:47). Utredningen föreslår att regeringen ska inrätta ett nationellt policylab för att skapa en permanent arena för enkel och flexibel policyutveckling inom områden där det finns behov av utveckling av regelverk. Betänkandet har remissbehandlats. I likhet med flera remissinstanser anser regeringen

att förslaget är otydligt och att befintliga system för att utreda frågor är tillräckliga. Regeringen ser mot denna bakgrund inte något behov att gå vidare med Tillitsdelegationens förslag.

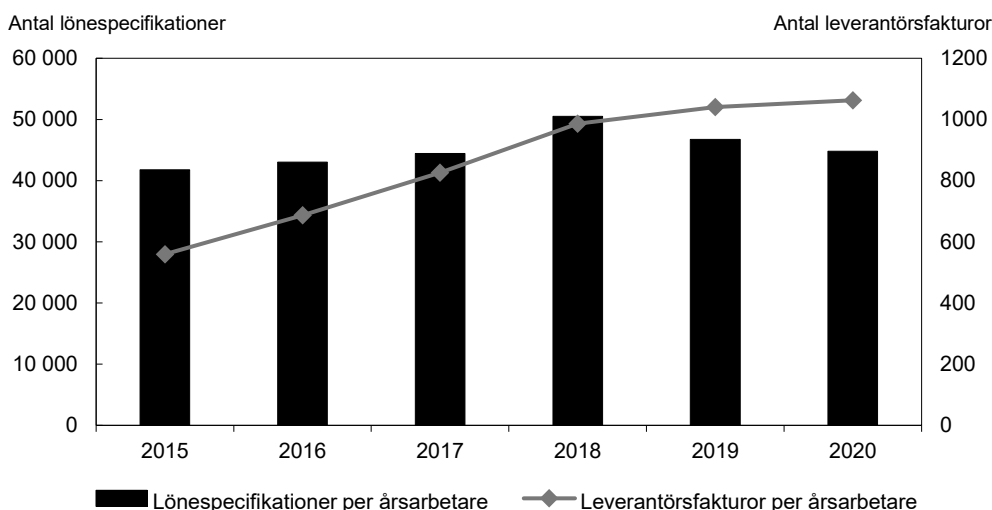
Samordnade tjänster för ekonomi- och löneadministration

Statens servicecenter tillhandahåller tjänster åt andra myndigheter inom ekonomi- och löneadministration. Vid utgången av 2020 var 159 myndigheter anslutna till någon av de administrativa tjänster som Statens servicecenter tillhandahåller. Andelen av det totala antalet anställda i staten vid dessa myndigheter uppgick under 2020 till 47 procent, vilket kan jämföras med 46 procent 2019. Andelen statligt anställda som omfattas av myndighetens lönetjänster uppgick till 44 procent vid utgången av 2020.

Arbetet med att utöka anslutningen till Statens servicecenters tjänster fortsätter. Genom en förordningsändring i mars 2021 beslutades att sammanlagt tio nya myndigheter senast under 2024 ska ha anslutit sig till Statens servicecenters tjänster för elektronisk beställnings- och fakturahantering.

Kostnadseffektiviteten mätt som antal lönespecifikationer och leverantörsfakturer per årsarbetare ligger på en stabilt hög nivå, även om en viss minskning kunde noteras avseende lönespecifikationer. Antalet leverantörsfakturer minskade 2020 med drygt 20 procent, främst till följd av spridningen av covid-19 (se diagram 4.2).

Diagram 4.2 Antal lönespecifikationer och leverantörsfakturer per årsarbetare 2015–2020

Källa: Statens servicecenters årsredovisningar.

Avgifterna för lönetjänster har legat på en oförändrad nivå sedan 2017. Under 2020 sänktes avgifterna för första gången sedan verksamheten vid Statens servicecenter startade 2012.

Statens servicecenter kunde efter kostnadsänkande åtgärder redovisa ett överskott om 26,6 miljoner kronor för 2020 i den avgiftsfinansierade delen för administrativa tjänster, vilket var en ökning med 15,3 miljoner kronor jämfört med 2019.

Det ackumulerade utgående resultatet för verksamheten minskade genom överskottet 2020, men är alltjämt negativt och uppgick vid årets slut till -146,9 miljoner kronor. Statens servicecenter har arbetat fram en plan för att myndigheten ska uppnå målet om att vara i ekonomisk balans 2030.

Statens servicecenter har arbetat systematiskt för att utveckla informationssäkerheten och säkerhetsskyddet i sin verksamhet. Statens servicecenter följer den internationella

standarden SS-ISO/IEC 27000. Myndigheten uppfyller på detta sätt kraven för ett ledningssystem gällande informationssäkerhet. Under 2020 har bl.a. åtgärder vidtagits för att säkerställa införandet av ett nytt, säkrare personal- och löneadministrativt system för kundmyndigheterna.

Kapitalförvaltning och försäkringsverksamhet

Kammarkollegiet har i uppgift att tillhandahålla service inom det statliga området, främst avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering och administration.

Marknadsvärdet för det kapital som förvaltas av Kammarkollegiet minskade 2020 med 2,6 miljarder kronor och uppgick vid årets slut till knappt 210 miljarder kronor. Minskningen förklaras av ett antal kapitalrörelser som framför allt var kopplade till de diskretionära uppdragen, där kapitalet i vissa uppdrag alltid varierar kraftigt mellan och under åren, samt av att en stor kund valt att lägga en del av sitt kapital hos en annan förvaltare. Det ekonomiska resultatet för 2020 uppgick till ca -1,6 miljoner kronor. Det negativa resultatet beror framför allt på kraftigt ökade pensionsavsättningar. Kapitalförvaltningen har ett ackumulerat sparande som kommer att behöva användas. Myndighetens målsättning för kapitalförvaltningen är att framöver öka kundstocken, både antals- och volymmässigt, samt att effektivisera verksamheten.

Premieintäkterna i Kammarkollegiets försäkringsverksamhet ökade till 237 miljoner kronor 2020, vilket var en ökning med 7 procent jämfört med 2019. Myndighetens mål att driftkostnaderna i försäkringsverksamheten i förhållande till premieintäkterna högst ska uppgå till 20 procent uppnåddes även 2020, då driftkostnaderna uppgick till 17 procent.

Ramavtal för ökad effektivitet och statsbidrag

Omsättningen av de varor och tjänster som avropades från Kammarkollegiets ramavtal minskade från 15 miljarder kronor 2019 till 14 miljarder kronor 2020. Anledningen till detta var att omsättningen minskade för några ramavtal till följd av spridningen av covid-19. Under 2020 stod statliga myndigheters avrop för 81 procent av omsättningen. Resterande 19 procent utgjordes av avrop från kommuner och regioner. Vid utgången av 2020 fanns 2 381 ramavtal tecknade med 830 unika leverantörer inom 44 ramavtalsområden, uppdelade på 1 375 delområden.

Statsbidragshandlingen vid Kammarkollegiet ökade i omfattning under 2020. Antalet utbetalningar steg från ca 2 500 till drygt 4 000, och det totala beloppet ökade från 98 miljarder kronor 2019 till 133 miljarder kronor 2020. Ökningen skedde bl.a. inom området hälso- och sjukvård och social omsorg, där utbetalningarna ökade med 10,6 miljarder kronor, varav 6,7 miljarder kronor avsåg provtagning, smittspårning och utbrottshandling med anledning av covid-19. Vidare ökade utbetalningarna inom området Näringsliv med 10,4 miljarder kronor, vilket främst avsåg kapitaltillskott till Scandinavian Airlines, ALMI Företagspartner aktiebolag och Swedavia AB.

Fortsatt arbete för att stärka effektivitet och god hushållning

Ekonomistyrningsverket (ESV) har på regeringens uppdrag genomfört insatser för att bidra till ökad effektivitet inom Trafikverket respektive Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), i det senare fallet tillsammans med Statskontoret, för att därigenom förbättra resultaten i verksamheterna. Detta är en del i regeringens arbete med att ytterligare förbättra styrningen av statliga verksamheter.

Under 2020 genomförde ESV även på regeringens uppdrag en översyn av den avgiftsfinansierade verksamheten inom staten. Detta arbete syftar till att stärka styrningen inom avgiftsområdet för att bl.a. försäkra att finansiella befogenheter följs och rappor-

teras korrekt, och därigenom i förlängningen förbättra regeringens redovisning till riksdagen.

Stärkt service och tillgänglighet vid statliga servicekontor

Statens servicecenter har fortsatt att utveckla den lokala statliga servicen åt medborgare och företag. Vid utgången av 2020 omfattade verksamheten 117 servicekontor med totalt ca 800 servicehandläggare. År 2021 hade servicekontoren ca 2,4 miljoner besökare. Myndighetens verksamhetsuppföljning tyder på att det är en något högre andel män som besöker servicekontoren. Myndighetens månadsuppföljning visar att antalet besökare under 2020 låg ca 25 procent lägre än föregående år, vilket i huvudsak kan förklaras av spridningen av covid-19, minskad invandring och mer utvecklade e-tjänster hos samverkansmyndigheterna.

Statens servicecenter har påbörjat ett arbete med att införa Arbetsförmedlingens kundtorgstjänster på servicekontoren. Vid utgången av 2020 erbjöd 81 servicekontor dessa tjänster.

Under 2020 öppnade Statens servicecenter fyra nya servicekontor, i Storuman, Torsby, Vansbro och Åsele. I juni 2020 gav regeringen även myndigheten i uppdrag att under 2021 öppna nya servicekontor i Göteborg, Malmö, Stockholm och Ulricehamn. I maj 2021 gav regeringen myndigheten i uppdrag att öppna minst 28 nya servicekontor i två omgångar under 2022 och 2023 (Fi2021/02151).

Statens servicecenter genomförde under 2020 kundundersökningar avseende service och kvalitet på servicekontoren. Resultatet från den senaste undersökningen visar att kunderna är fortsatt nöjda med servicen. Av besökarna anger 94 procent att de fick ett bra bemötande (96 procent hösten 2019), 92 procent att de fick den hjälp de behövde (samma andel som hösten 2019) och 89 procent att de fick svar inom rimlig tid (90 procent hösten 2019). Kvinnor är något mer nöjda än män. Besökare på mindre kontor är vidare mer nöjda än besökare på större kontor.

Användningen av digitala offentliga tjänster

Användningen av de digitala tjänster som tillhandahålls av den offentliga förvaltningen är fortsatt hög bland både kvinnor och män. Samtidigt visar europeiska jämförelser att Sveriges utveckling på området har avstannat något. I 2020 års mätningar avseende området digitala offentliga tjänster i Digital Economy and Society Index placerade sig Sverige på tionde plats i EU (se prop. 2020/21:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.3.1).

En samlad beskrivning av digitaliseringspolitiken ges inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

4.3.2 Arbetsgivarfrågor

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarpolitiken utvecklas i samverkan mellan alla statliga myndigheter som har anställda och samordnas av Arbetsgivarverket. Nedan redovisas hur myndigheterna inom området och Trygghetsstiftelsen har bidragit till regeringens mål att den statliga arbetsgivarpolitiken ska vara samordnad, och hur detta mål förhåller sig till det förvaltningspolitiska målet.

Arbetsgivarverkets samordning av den statliga arbetsgivarpolitiken

Spridningen av covid-19 präglade Arbetsgivarverkets verksamhet under 2020, framför allt genom en övergång och anpassning till digitala arbetssätt och tjänster. Arbetsgivarverket anordnade 2020 färre medlemsaktiviteter än föregående år, samtidigt som

satsningen på ett ökat digitalt utbud medförde att antalet deltagare vid aktiviteterna ökade med drygt 50 procent. Även antalet medlemmar som deltog i aktiviteterna ökade. Under 2020 deltog 233 medlemmar, dvs. nästan samtliga, på minst en aktivitet.

Deltagarantalet vid Arbetsgivarverkets utbildningar ökade med drygt 25 procent, trots att antalet utbildningar var färre 2020 än 2019. Anledningen till ökningen var att det digitala utbildningsformatet medgav fler deltagare per utbildningstillfälle.

Spridningen av covid-19 har inneburit att behovet av rådgivning och aktuell information från Arbetsgivarverket har varit omfattande.

Statliga tjänstepensioner och andra avtalsförsäkringar

Statens tjänstepensionsverk (SPV) bidrar till en samordnad statlig arbetsgivarpolitik genom att administrera de statliga tjänstepensionerna och andra avtalsförsäkringar och ge service och information till arbetsgivarna, de anställda, f.d. anställda och pensionärerna. År 2020 lanserade SPV en ny version av tjänsten Mina sidor på sin webbplats. Med stöd av användartester har innehållet i tjänsten förenklats. Förändringarna innefattar också en möjlighet att se tidigare års uppgifter. Vidare har SPV tillsammans med Pensionsmyndigheten och Arbetsgivarverket tagit fram tjänsten Kolla in pengarna till pensionen. Tjänsten innebär att statligt anställda via sina arbetsgivares intranät kan få information om hur mycket pengar som avsätts till pensionen varje månad.

Den uppföljning som SPV genomförde 2020 av hur nöjda de som kontaktar myndigheten eller använder myndighetens tjänster är med informationen och servicen, visade på ett något sämre resultat jämfört med uppföljningen som genomfördes 2019. Skillnaderna i nöjdhet mellan kvinnor och män var fortsatt små.

SPV:s verksamhet finansieras med avgifter. Området Statlig pensionsverksamhet m.m. ska bedrivas med full kostnadstäckning över tid. Området Pensionsverksamhet på uppdrag, där SPV:s administration av premiebestämda pensioner ingår, har ett långsiktigt avkastningskrav på 6 procent. Som nyckeltal för att mäta effektiviteten används kostnaden per försäkrad. Resultatet för 2017–2020 redovisas i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Effektiviteten i pensionsadministrationen 2017–2020

Kronor

Kostnad per försäkrad	2017	2018	2019	2020
Förmånsbestämd pension	395,50	374,80	386,20	391,90
Premiebestämd pension	44,50	47,50	50,50	51,20

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Administrationskostnaderna för den förmånsbestämda pensionen påverkas av ett pågående arbete med systemutveckling. Kostnaden per försäkrad ökade 2020, men var fortsatt lägre än för 2017. Administrationskostnaderna för den premiebestämda pensionen ökade också, men i lägre takt än 2017–2019.

SPV ansvarar för de försäkringstekniska beräkningarna av statens pensionsåtagande och för att arbetsgivarna betalar premier som täcker statens kostnader för förmånerna. SPV har sedan 2019 behövt göra större höjningar av premierna för de förmånsbestämda pensionerna än tidigare till följd av lägre räntenivåer och en ökad livslängd. År 2020 höjdes premierna med 14 procent och 2019 med 17 procent. Som jämförelse kan nämnas att premierna höjdes med 6 procent både 2017 och 2018.

Nämndmyndigheter inom området

Till området hör Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens överklagandenämnd och Offentliga sektorns särskilda nämnd. Tvister rörande den statliga grupplivförsäkringen avgörs av

Skiljenämnden för grupplivfrågor, som består av ledamöterna i Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Trygghetsstiftelsen

Trygghetsstiftelsen, för vilken regeringen är en av stiftarna, hanterar det statliga avtalet om omställning som gäller för alla statliga myndigheter. Verksamheten finansieras genom avgifter från statliga myndigheter och andra arbetsgivare som kan omfattas av avtalet om omställning. Avgifterna fastställs genom centrala kollektivavtal. De totala avgiftsintäkterna uppgick till sammanlagt 374 miljoner kronor 2020, vilket motsvarade 0,3 procent av arbetsgivarnas lönesummor. Detta var samma andel som 2019.

År 2020 anmälde arbetsgivarna 2 300 personer till stiftelsen. Det var en betydligt lägre nivå än 2019. Antalet anmälda var därmed tillbaka på en mer normal nivå efter två år med ökat antal anmälda i samband med omställningarna inom Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Nio av tio lämnar Trygghetsstiftelsens verksamhet efter att ha fått ett nytt arbete. Trygghetsstiftelsen nådde 2020 sin målsättning att 75 procent av de som anmälts ska ha fått en lösning på sin situation inom vissa angivna tider, då 82 procent fick en lösning.

En attraktiv och föredömlig arbetsgivare

Arbetsgivarverket lämnade under 2020 fortsatt stöd till myndigheternas strategiska arbete med kompetensförsörjning. Stödet syftar till att öka myndigheternas förmåga att locka rätt kompetens. Webbplatsen Jobba statligt är en viktig del av stödet. Sedan 2020 är webbplatsen inte längre ett särskilt projekt, utan i stället en del av myndighetens ordinarie verksamhet.

Kompetensförsörjningsläget i staten

På uppdrag av Arbetsgivarverket genomför Konjunkturinstitutet två gånger per år en enkätundersökning benämnd Kompetensbarometern för den statliga sektorn, i vilken samtliga medlemmar hos Arbetsgivarverket tillfrågas om sin kompetensförsörjning och ekonomi. Av medlemmarna svarade 73 procent på enkäten våren 2021. Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas fr.o.m. 2008 enligt den internationella klassifikationen COFOG (Classification of the Functions of Government), och syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.

Andelen medlemmar som uppgav att de hade brist på lämpliga sökande uppgick i undersökningen våren 2021 till 62 procent. Detta var en ökning i jämförelse med undersökningen från hösten 2020, då andelen var 44 procent. Undersökningen visar, liksom tidigare år, att det finns störst brist på sökande inom it-verksamheten. För it-systemutveckling och systemförvaltning minskade bristen under 2020, men den hade i den senaste mätningen ökat från 12 till 27 procent. Inom området juridiskt utredningsarbete hade kompetensbristen ökat från 2 procent i undersökningen från hösten 2020 till 19 procent i den senaste mätningen. Svårigheten att behålla personal har samtidigt minskat kraftigt under de två senaste åren. I undersökningen från våren 2020 uppgav omkring en fjärdedel av medlemmarna att de hade svårt att behålla personal. I den senaste undersökningen var andelen 10 procent, vilket var en ökning med 1 procentenhet jämfört med undersökningen från hösten 2020.

Andelen medlemmar som hade sagt upp personal det senaste halvåret ökade från 27 till 40 procent mellan hösten 2020 och våren 2021, och även de som ansåg att de skulle ha övertalighet det kommande året ökade, från 26 till 30 procent.

Rekryteringsläget är relativt bra när det gäller chefer med personalansvar. Andelen medlemmar som hade brist på chefer eller svårt att behålla chefer var i den senaste

undersökningen 6 respektive 3 procent. Men andelen varierar mellan olika verksamhetsområden. Inom området socialt skydd upplevde 23 procent av arbetsgivarna svårigheter att behålla chefer.

År 2020 ökade antalet årsarbetare hos 50 procent av medlemmarna. Det är färre medlemmar som bedömer att antalet årsarbetare kommer att öka under 2021; 40 procent av Arbetsgivarverkets medlemmar bedömer att antalet årsarbetare kommer att öka, medan 12 procent bedömer att antalet kommer att minska.

Uppföljning av delmålen för de statliga arbetsgivarna

Nedan redovisas måluppfyllelsen för respektive delmål för de statliga arbetsgivarna. Kompletterande information lämnas i bilagan till utgiftsområdet.

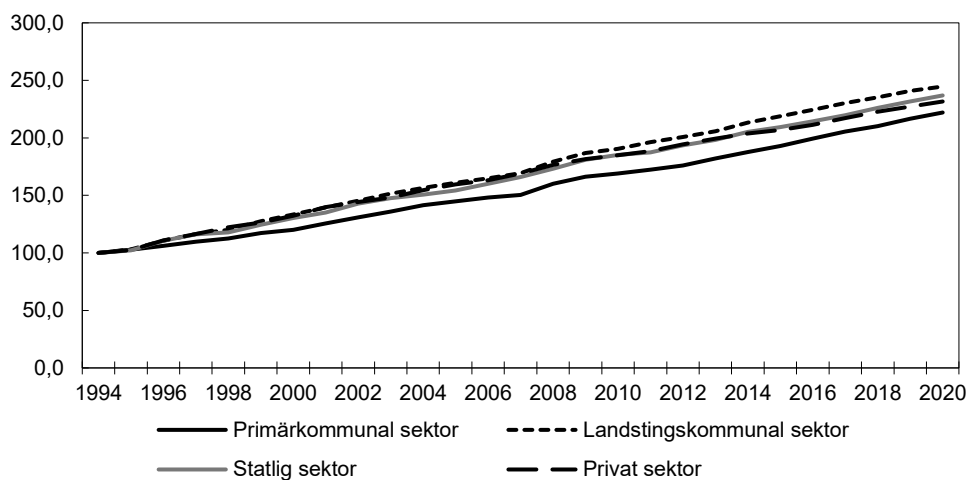
Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande

Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande (se även utg.omr. 14 avsnitt 5). Lönekostnadsutvecklingen inom staten som helhet ska på sikt inte överstiga den konkurrensutsatta sektorn. Arbetsgivarverket, som sluter kollektivavtal på statens vägnar, har tolkat detta som att staten inte ska förhandla före den konkurrensutsatta sektorn inför en ny avtalsperiod.

Som underlag för uppföljningen av delmålet att den statliga sektorn totalt sett inte ska vara löneledande används utvecklingen av de genomsnittliga lönerna i olika sektorer.

Diagram 4.3 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2020

Index 1994 = 100

Anm: Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Som framgår av diagram 4.3 fortsätter löneutvecklingen i staten att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen.

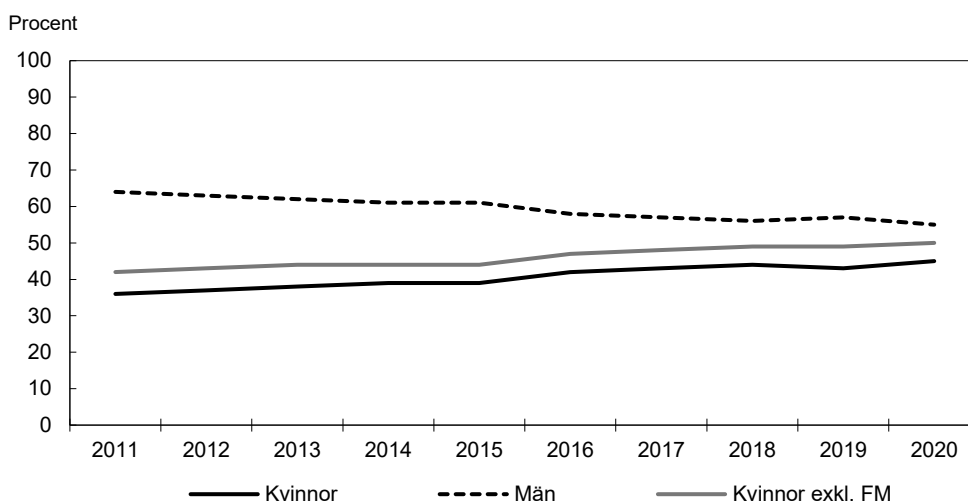
Mellan 1994 och 2020 ökade lönerna inom den landstingskommunala sektorn med 144,7 procent, inom den statliga sektorn med 136,9 procent, inom den privata sektorn med 131,6 procent och inom den kommunala sektorn med 122,1 procent. För tjänstemän inom den privata sektorn ökade lönen med 138,7 procent och för arbetare med 117,2 procent.

En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas

Som underlag för uppföljningen av delmålet att en jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas används i första hand statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet och som har personalansvar (ledningskompetens).

Av diagram 4.4 framgår dels den totala fördelningen av andelen kvinnor och män på ledande befattningar i staten 2011–2020, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarsmakten. Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökade från 43,4 procent 2019 till 44,5 procent 2020. Om anställda vid Försvarsmakten exkluderas uppgick andelen kvinnor till 49,9 procent 2020, vilket var en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2019.

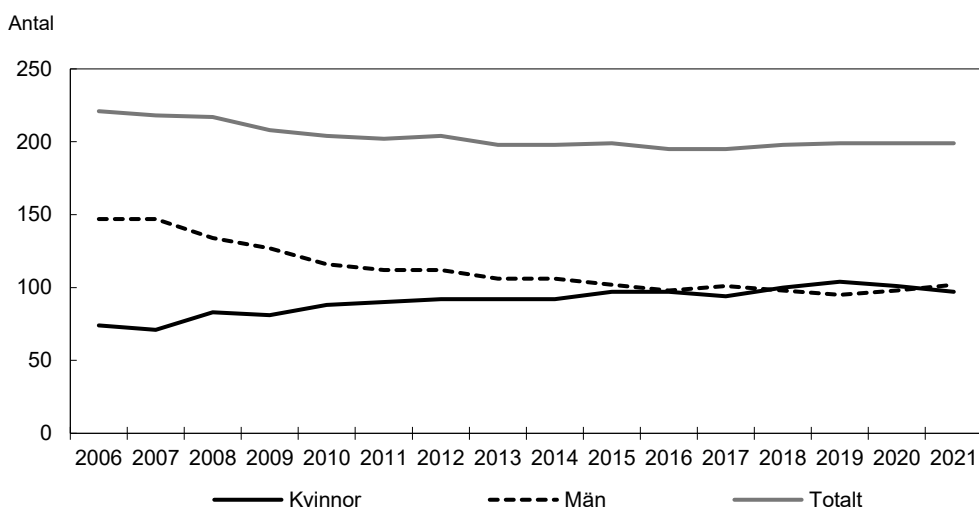
Diagram 4.4 Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2011–2020. Visar även fördelningen exklusive Försvarsmakten

Källa: Arbetsgivarverket.

År 2020 anställde regeringen totalt 27 myndighetschefer, varav 5 (19 procent) var kvinnor och 22 (81 procent) var män. Den 1 september 2021 var andelen kvinnor bland myndighetscheferna 49 procent, vilket var marginellt lägre än 2020.

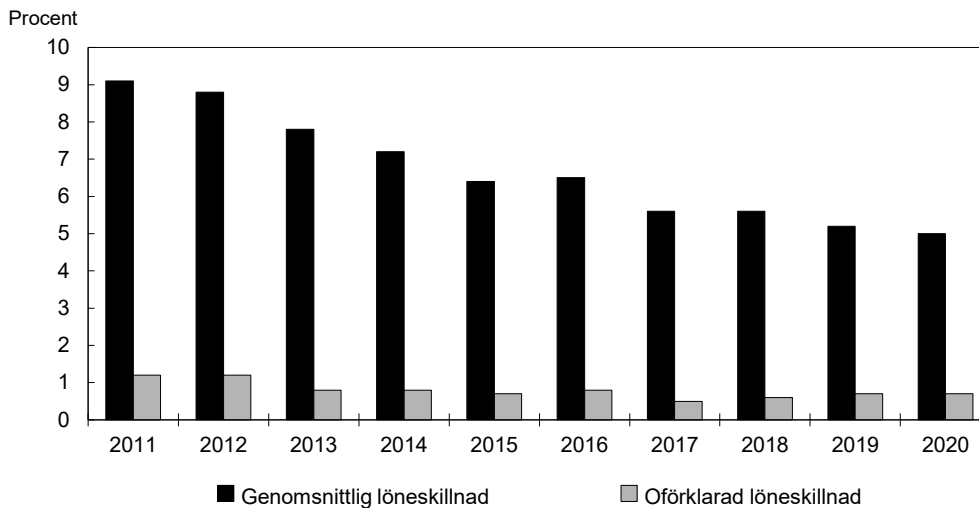
Av diagram 4.5 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som anställs av regeringen 2006–2021.

Diagram 4.5 Fördelningen av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen 2006–2021**Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska**

Som underlag för uppföljningen av delmålet att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska används den partsgemensamma lönestatistiken.

Beräknat på månadslön eller faktisk lön hade män inom staten i september 2020 i genomsnitt 5,9 procent högre lön än kvinnor. Det innebar en minskning med 0,2 procentenheter jämfört med 2019. Arbetsgivarverket har analyserat de sakliga och mätbara faktorer som den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten består av (Arbetsgivarverket, Utvecklingen av löneskillnader mellan statsanställda kvinnor och män 1980–2020). Denna analys utgår inte från månadslöner utan en omräkning har skett till heltidslöner. Den löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten uppgick till 5 procent i september 2020. Analysen visar att faktorer som tidigare har haft betydelse, såsom arbetstid, chefskap och arbetsområde, inte längre påverkar löneskillnaden. Den faktor som har störst påverkan på den totala löneskillnaden är att kvinnor och män inom samma arbetsområde arbetar på olika nivåer i myndigheterna. När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig information i statistiken, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna skillnad uppgick till 0,7 procent i september 2020, vilket var samma nivå som 2019 (se vidare utg.omr. 14 avsnitt 5 för en beskrivning av kvinnors och mäns löner enligt lönestrukturstatistiken).

I diagram 4.6 redovisas den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden under de senaste tio åren. Statistiken omfattar myndigheter under regeringen, exklusive Polismyndigheten.

Diagram 4.6 Genomsnittlig löneskillnad mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden 2011–2020

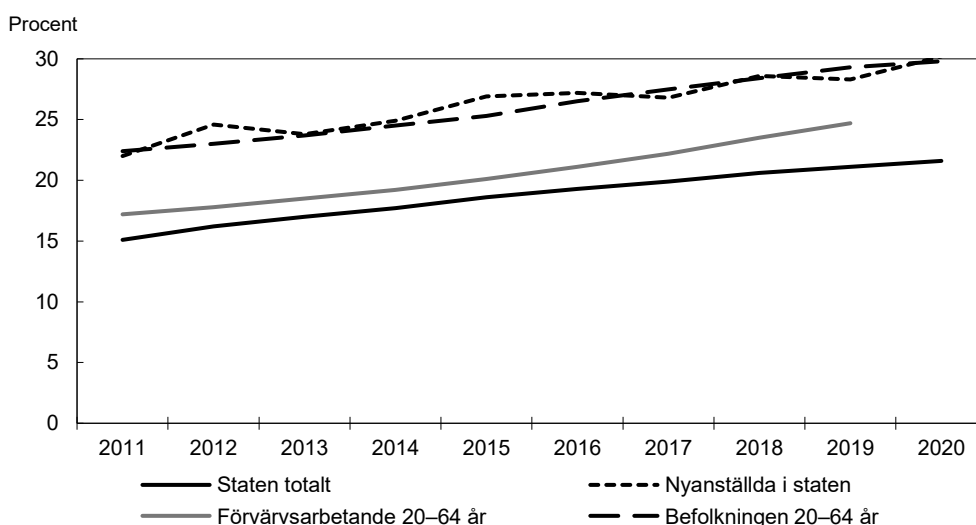
Källa: Arbetsgivarverket.

Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer

Som underlag för uppföljningen av delmålet att andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer används statistik över hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund. Med utländsk bakgrund avses enligt SCB personer som är utrikes födda och personer som är födda i Sverige och där båda föräldrarna är utrikes födda. Av diagram 4.7 framgår andelen med utländsk bakgrund bland de anställda i staten totalt, respektive nyanställda.

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och uppgick 2020 till 21,6 procent, vilket var en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2019. Bland anställda kvinnor i staten uppgick andelen med utländsk bakgrund till 21,5 procent och bland män uppgick andelen till 21,8 procent. Det innebar en ökning med 0,3 procentenheter för kvinnor och med 0,9 procentenheter för män jämfört med 2019.

Diagram 4.7 Andel med utländsk bakgrund för staten totalt, nyanställda, förvärvsarbetande 20–64 år samt för befolkningen i arbetsför ålder 2011–2020

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exklusive Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2020 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

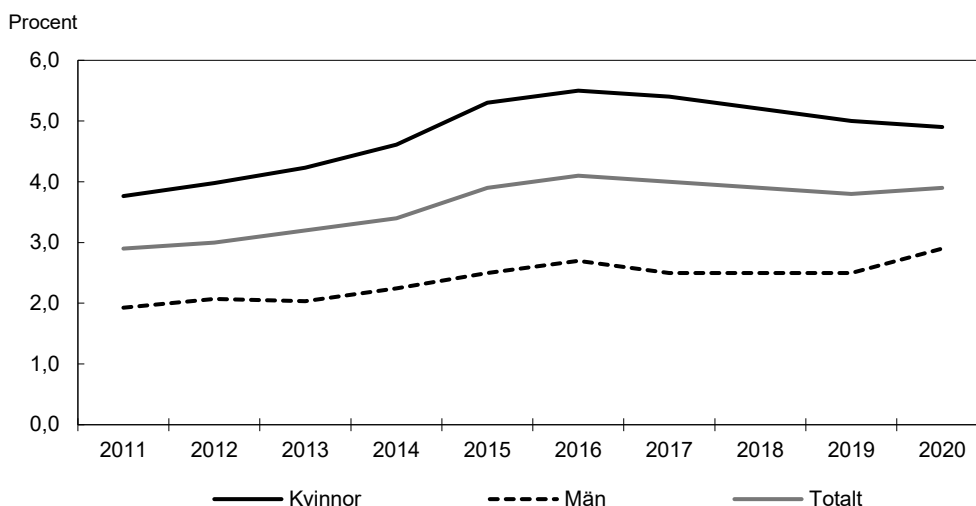
Som framgår av diagram 4.7 ökade andelen med utländsk bakgrund bland de nyanställda i staten 2020. Andelen uppgick 2020 till 30,2 procent. Den totala andelen med utländsk bakgrund i befolkningen 20–64 år uppgick samma år till 29,8 procent.

Andelen anställda med utländsk bakgrund minskade något inom kompetenskategorin stödkompetens, men ökade inom samtliga övriga kompetenskategorier mellan 2019 och 2020.

Arbetsmiljön i staten ska vara god

Som underlag för uppföljningen av delmålet att arbetsmiljön i staten ska vara god används uppgifter om sjukfrånvaro, sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet och anmälningar enligt PSA.

En svag ökning noterades i sjukfrånvaron i staten 2020. Sjukfrånvaron uppgick till 3,9 procent av den ordinarie arbetstiden 2020, vilket kan jämföras med 3,8 procent 2019. Sjukfrånvaron uppgick 2020 till 4,9 procent för kvinnor och 2,9 procent för män. Jämfört med 2019 minskade sjukfrånvaron med 0,1 procentenhet för kvinnor och med 0,4 procentenheter för män. Förändringen över åren framgår av diagram 4.8.

Diagram 4.8 Sjukfrånvaron totalt och uppdelat på kön 2011–2020

Källa: Statskontoret.

Sjukfrånvaron för kvinnor har under en längre tid varit ungefär dubbelt så hög som sjukfrånvaron för män. Under 2020 minskade dock skillnaden något till följd av att sjukfrånvaron för män ökade, samtidigt som sjukfrånvaron för kvinnor minskade marginellt jämfört med 2019. Sjukfrånvaron för kvinnor har minskat årligen sedan 2016.

Statligt anställda som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken har rätt till sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. År 2020 beviljades 101 sjukpensioner, vilket kan jämföras med 108 sjukpensioner 2019 och 92 sjukpensioner 2018. Majoriteten av de som beviljades sjukpension var kvinnor. Av de som beviljades sjukpension 2020 var 73 procent kvinnor och 27 procent män. Det var samma fördelning som 2019. År 2018 var 63 procent av de som beviljades sjukpension kvinnor och 37 procent män.

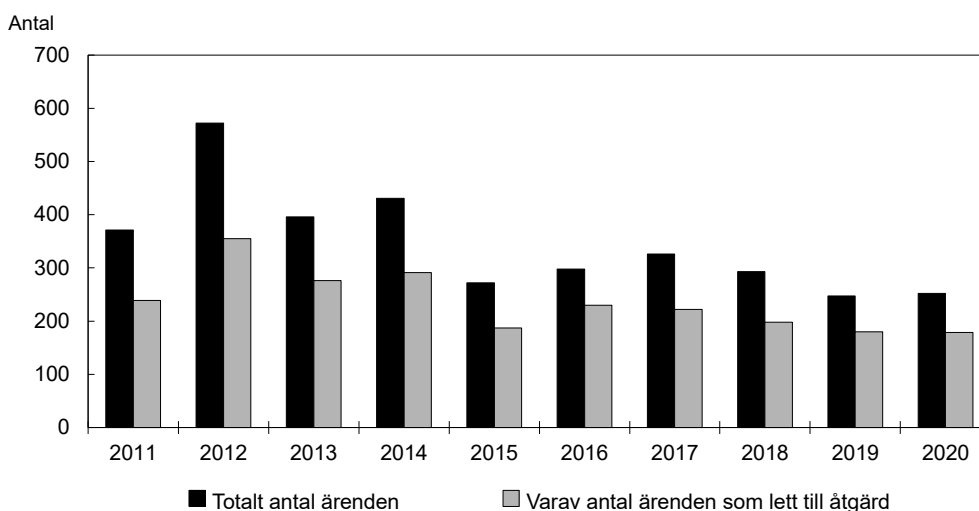
Om en statligt anställd drabbas av personskada som bedöms vara en arbetsskada har personen rätt till ersättning enligt PSA. Med arbetsskada avses arbetsolycksfall, färdolycksfall, vålds- eller misshandelsfall, smittskada eller särskild utlandsskada. Antalet anmälningar enligt PSA minskade 2020 efter att ha legat på en stabil nivå de föregående åren. År 2020 gjordes det 4 793 anmälningar, vilket kan jämföras med 5 097 anmälningar 2019 och 5 057 anmälningar 2018. Av anmälningarna 2020 stod kvinnorna för 41 procent och männen för 59 procent. Det kan jämföras med 2018 och 2019, då fördelningen båda åren var 43 procent kvinnor och 57 procent män.

Grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd

Som underlag för uppföljningen av delmålet om grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd redovisas nedan utvecklingen av antalet ärenden vid myndigheternas personalansvarsnämnder.

Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda. Nämnderna har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av de enskilda ärendena.

De statliga myndigheterna hanterade totalt 252 personalansvarsärenden 2020, vilket var 5 fler än 2019. Av diagram 4.9 framgår utvecklingen av antalet personalansvarsärenden 2011–2020.

Diagram 4.9 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd 2011–2020

Källa: Arbetsgivarverket.

Tabell 4.2 visar personalansvarsärenden som ledde till någon form av åtgärd under perioden 2018–2020. Av diagrammet framgår bl.a. att antalet ärenden som lett till uppsägning eller avskedande har ökat något, medan antalet ärenden som lett till åtalsanmälan minskat under perioden.

Tabell 4.2 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2018–2020

Typ av ärende	Ärende som lett till åtgärd		
	2018	2019	2020
Uppsägning	23	14	19
Avskedande	14	27	26
Varning	57	72	77
Löneavdrag	57	38	32
Åtalsanmälan	41	30	25
Avstängning	3	3	2
Totalt¹	198	180	179

¹ Diskrepansen mellan del- och totalsummorna i tabellen beror på att vissa ärenden lett till mer än en åtgärd.

Källa: Arbetsgivarverket.

Övriga aktuella frågor inom den statliga arbetsgivarpolitiken

Statskontoret lämnade i november 2020 rapporten Utvärdering av den arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten (Statskontoret 2020:20) till regeringen. Den övergripande slutsatsen i rapporten är att delegeringen överlag fungerar väl och att utvecklingen av arbetsgivarpolitiken sedan 2002, då den senaste utvärderingen gjordes, har varit positiv.

Statskontoret bedömer i sin utvärdering att Arbetsgivarverket fungerar väl i sin roll som arbetsgivarorganisation för de statliga myndigheterna och att verkets samordning och utveckling av arbetsgivarpolitiken svarar mot medlemmarnas behov. Statskontoret bedömer vidare att Arbetsgivarverket överlag klarar av sina dubbla roller som förvaltningsmyndighet och medlemsorganisation, samt att den arbetsgivarpolitiska delegeringen innebär att myndigheten i tillräcklig utsträckning behöver hålla regeringen informerad om förhållanden inom myndighetens ansvarsområde för att regeringen ska kunna ta sitt övergripande ansvar.

Regeringen har tillsatt en utredning som ska utreda vad som gäller när ett statligt anställningsbeslut ändras efter ett överklagande (dir. 2020:120). Utredningen ska också analysera under vilka förutsättningar en statligt anställd bör kunna stängas av från arbetet och om anställningsvillkoren ska ändras då myndighetschefer förflyttas och får andra arbetsuppgifter. Utredningen ska redovisa uppdraget senast den 19 november 2021.

Regeringen gav i april 2018 ett stort antal myndigheter i uppdrag att fortsätta ta emot nyanlända arbetssökande och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik t.o.m. 2020 (Fi2018/01701 och A2018/00925). Myndigheterna skulle gemensamt ta emot i genomsnitt minst 1 000 nyanlända respektive 1 000 personer med funktionsnedsättning per år. Statskontorets redovisning av uppdraget visar att under perioden 2016–2020 tog 153 myndigheter emot totalt 2 884 nyanlända för praktik, varav ca 40 procent var kvinnor och ca 60 procent var män, samt att 140 myndigheter tog emot totalt 1 222 personer med funktionsnedsättning för praktik, varav ca 45 procent var kvinnor och ca 55 procent var män. Uppföljningen visar också att myndigheterna tog emot färre praktikanter för varje år under perioden. Regeringens mål om att myndigheterna skulle ta emot minst 1 000 praktikanter ur varje målgrupp i genomsnitt per år har inte uppnåtts. Myndigheterna tog under perioden 2016–2020 emot praktikanter som motsvarade 60 procent av målet för nyanlända och 25 procent av målet för personer med funktionsnedsättning. Regeringen beslutade den 10 december 2020 att förlänga båda uppdragen för perioden 2021–2023 (Fi2020/04960 och A2020/02583).

Regeringen beslutade den 22 december 2020 om ett uppdrag till över 200 statliga myndigheter att vidta ytterligare åtgärder för att öka andelen anställda som arbetar hemifrån (Fi2020/05201), i syfte att minska spridningen av covid-19. I uppdraget ingick att säkerställa att endast arbetstagare vars fysiska närvaro är nödvändig för att kunna bedriva verksamheten befinner sig i myndighetens lokaler samt att vidta åtgärder för att, i den utsträckning som deras uppgifter, gällande regelverk och verksamhetsstrukturer tillåter möjliggöra att så många som möjligt av de anställda kan arbeta hemifrån. Regeringen beslutade den 12 maj 2021 att förlänga den tid då myndigheterna ska säkerställa att endast arbetstagare vars fysiska närvaro är nödvändig för att kunna bedriva verksamheten befinner sig i deras lokaler t.o.m. den 15 september 2021 (Fi2021/01934). Uppdraget förlängdes den 9 september på nytt fram t.o.m. den 30 september 2021 (Fi2021/02981). Förutsättningarna för arbete hemifrån skiljer sig åt mellan olika myndigheter. Regeringen har understrukit vikten av att medborgarkontakter och statlig service i hela landet ska upprätthållas. Vid vissa myndigheter är det därför av verksamhetsskäl svårt att arbeta hemifrån.

Arbetsgivarverkets redovisning avseende perioden januari–juni 2021 visar att andelen statligt anställda som arbetade hemifrån låg stabilt på ca 60 procent under det första halvåret av 2021. Bland de ca 200 myndigheter som rapporterade uppgifter till Arbetsgivarverket låg den genomsnittliga andelen som arbetade hemifrån under perioden på ca 80 procent. Skillnaden mellan andelarna förklaras av att det bl.a. vid ett antal större myndigheter, såsom Försvarsmakten, Kriminalvården och Polismyndigheten, med hänsyn till verksamhetens art är svårare för en stor del av de anställda att arbeta hemifrån.

4.3.3 Det nationella genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling

Genom Agenda 2030 har Sverige åtagit sig att verka för att nå de globala målen om hållbar utveckling. Alla statsråd i Sveriges regering är ansvariga för genomförandet av agendan inom sina respektive ansvarsområden. Regeringens ambition är att Sverige ska vara världsledande i genomförandet av Agenda 2030. I december 2020 behandlade

riksdagen regeringens proposition om Sveriges genomförande av Agenda 2030 (prop. 2019/20:188, bet 2020/21:FiU28, rskr 2020/21:154). I samband med att riksdagen antog förslaget i propositionen tillkännagav riksdagen för regeringen att regeringen ska lämna en samlad redovisning av genomförandet och måluppfyllelsen av arbetet med Agenda 2030 till riksdagen vartannat år (bet 2020/21:FiU28 punkt 2, rskr. 2020/21:154). Regeringen avser att under 2022 återkomma till riksdagen med en skrivelse om det samlade nationella genomförandet av Agenda 2030. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Propositionen är utgångspunkt för regeringens fortsatta arbete med att genomföra Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Propositionen innehåller ett mål som förankrar och tydliggör Sveriges åtagande för att genomföra Agenda 2030. Med målet för Agenda 2030 stärker regeringen samstämmighetspolitiken och betonar vikten av att identifiera potentiella synergier och målkonflikter mellan olika utgiftsområden. Det balanserade och integrerade förhållningssättet till hållbarhetens ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner är centralt. Två bärande utgångspunkter i arbetet med Agenda 2030 är ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Arbetet för att nå målet ska ske i brett partnerskap med samhällets olika aktörer och internationella samarbetspartner. Ett särskilt fokus ska läggas på barn och unga och på vad som behöver göras för att nå dem som befinner sig i en särskilt utsatt situation. Arbetet med att genomföra redan beslutade riksdagsbundna mål är avgörande för genomförandet av agendan. Ett jämställdhetsperspektiv ska integreras och följas upp vid genomförandet av agendan.

Den globala uppföljningen av Agenda 2030 sker årligen i FN:s högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF). Sverige ska delta i den frivilliga nationella granskningen vid HLPF en gång under varje mandatperiod. Sverige har under 2020 och 2021 varit en del av denna granskning och presenterade en rapport om Sveriges genomförandet av Agenda 2030 till högnivåforumet i juli 2021 (M2021/01217).

Den nationella samordnaren för Agenda 2030 (dir. 2020:17) har fokuserat sitt arbete på att stödja insatser för omställningsarbetet till ett hållbart samhälle, tidiga insatser för barn och unga samt på att fördjupa diskussionen om den ekonomiska dimensionen av hållbar utveckling.

Den 15 mars 2021 lanserades en ny hemsida för statistik kopplad till Sveriges genomförande av Agenda 2030. Den har tagits fram genom ett samarbete mellan SCB och den nationella samordnaren för Agenda 2030. Huvudsyftet med hemsidan är att tillgängliggöra statistik så att det enkelt går att följa Sveriges arbete samt följa utvecklingen över tid och se skillnader mellan olika befolkningsgrupper. Under perioden har SCB även presenterat rapporten Lämna ingen utanför (SCB 2020) och en statistisk lägesbild av genomförandet av Agenda 2030 (SCB 2021).

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

4.4.1 Statlig förvaltningspolitik

Utöver de åtgärder som redovisas i detta avsnitt är förvaltningens utveckling och uppfyllelsen av det förvaltningspolitiska målet beroende av övriga insatser som redovisas inom andra utgiftsområden i denna proposition. ESV, Statskontoret, Statens servicecenter och Kammarkollegiet har viktiga roller i arbetet för att upprätthålla och utveckla en effektiv statsförvaltning. Statskontoret bidrar med utredningar och analyser som leder till effektivisering och utveckling i linje med det förvaltningspolitiska målet. Kammarkollegiets och Statens servicecenters arbete med samordnande tjänster bidrar till uppfyllelsen av den statliga förvaltningspolitikens delmål om effektivitet. ESV har

en central roll i arbetet med att förvalta och utveckla den ekonomiska styrningen och vid granskningen av användningen av Sveriges EU-medel.

Även om resultaten av de olika internationella indikatorerna ska tolkas med viss försiktighet, och med beaktande av att de till vissa delar även omfattar den kommunala sektorn, tyder de sammantaget på att den svenska statsförvaltningen i internationella jämförelser är välfungerande och presterar bra resultat. Europeiska jämförelser visar dock att trenden att Sverige halkar efter andra jämförbara EU-länder vad gäller digitaliseringen av den offentliga förvaltningen fortsätter. Regeringen kommer att fortsätta utveckla metoderna för analys och uppföljning i syfte att bättre kunna bedöma hur statsförvaltningen presterar utifrån målet.

Även om Sverige har relativt sett höga värden i internationella index är tillit och korruption viktiga frågor som regeringen arbetar vidare med. Regeringens handlingsplan mot korruption, samt uppdraget till Statskontoret att främja insatser mot korruption, bedöms ge förutsättningar för ett mer samordnat och strukturerat arbete mot korruption, vilket bidrar till att säkerställa en offentlig förvaltning som medborgarna har förtroende för.

Riksrevisionens granskning om administrationen i statliga myndigheter tyder på att det fortsatt finns utrymme för effektiviseringar av statsförvaltningen. Regeringen har tidigare konstaterat att myndigheter i ökad utsträckning bör organiseras och styras på ett sådant sätt att onödigt administration i verksamheten undviks.

Regeringen bedömer att Statens servicecenter har fortsatt vidta åtgärder för ökad kostnadseffektivitet, förbättrad service och tjänster av god kvalitet samt minskade underskott. Myndigheten behöver dock vidta ytterligare åtgärder. Anslutningstakten till myndighetens administrativa tjänster har varit för långsam för att uppnå avsedda besparingar och effektiviseringar genom gemensamma tjänster. Myndighetens systematiska säkerhetsarbete vid utformningen av de tjänster myndigheten tillhandahåller bedöms komma kundmyndigheterna till del.

Utvecklingen av den gemensamma organisationen för lokal statlig service har fortsatt sedan Statens servicecenter tog över ansvaret för verksamheten i juli 2019. Regeringen bedömer att den pågående utbyggnaden av antalet servicekontor har positiva effekter för tillgången till statlig service på fler platser i landet. Den anslutning av Arbetsförmedlingens kundtorgstjänster som påbörjades 2020 har vidare breddat serviceutbudet vid servicekontoren och visar hur ökad myndighetssamverkan kan bidra till ökad effektivitet och medborgarnytta.

Regeringen bedömer att den ökade användningen av samordnade ramavtal bidrar till besparingar och effektiviseringar för staten. En effektiv och rättssäker statsförvaltning är viktig för att upprätthålla allmänhetens förtroende för förvaltningen. Samordnade tjänster i staten ska bidra till en effektivare statsförvaltning. Det är dock viktigt att arbetet med att effektivisera de administrativa tjänsterna, genom exempelvis ökad digitalisering och standardisering, fortsätter, och att kostnaderna för att använda myndighetens tjänster inte ökar för de myndigheter som använder dem. Det är även viktigt att kvaliteten i de administrativa tjänsterna utvecklas, bl.a. för att säkerställa att de uppfyller höga krav på informationssäkerhet.

4.4.2 Arbetsgivarfrågor

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för flertalet av de delmål som har ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med angivna resultatindikatorer.

Kompetensförsörjningen i staten bedöms huvudsak fungera väl. Den statliga sektorn är den sektor som har högst andel högutbildade.

Andelen statliga arbetsgivare med brist på lämpliga sökande har dock ökat jämfört med tidigare år. Bristen är fortfarande störst ifråga om lämpliga sökanden med it-kompetens. Även om situationen inte är unik för staten så försvåras förutsättningarna för att utveckla och effektivisera statsförvaltningen av bristen på kompetens. Bristerna på lämpliga sökanden inom områden som it och juridik ställer krav på myndigheterna och Arbetsgivarverket att ytterligare stärka statens attraktivitet som arbetsgivare.

Regeringen anser att Statskontorets utvärdering är ett värdefullt underlag för den fortsatta utvecklingen av den statliga arbetsgivarpolitiken.

Regeringen bedömer mot bakgrund av Statskontorets utvärdering att Arbetsgivarverkets verksamhet har bidragit till att utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken. Regeringen bedömer också att myndigheten har utfört sina stabsuppgifter åt regeringen på ett tillfredsställande sätt. Arbetsgivarverket behöver fortsatt beakta sina dubbla roller som förvaltningsmyndighet och medlemsorganisation.

Regeringen bedömer att SPV:s administration av statliga tjänstepensioner m.m. fungerar väl och att myndigheten bidrar till målet om en samordnad statlig arbetsgivarpolitik. De som kontaktar SPV eller använder myndighetens tjänster är nöjda med dess service och information. Myndigheten arbetar för att effektiviteten och säkerheten i verksamheten ska öka. För att pensionskostnaderna ska täckas har SPV höjt de premier som myndigheterna ska betala för sina anställdas pensionsförmåner.

Nämndmyndigheterna inom området fyller viktiga funktioner. Regeringen bedömer att myndigheterna fungerar väl och att de bedriver en effektiv verksamhet.

4.4.3 Det nationella genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling

Regeringen bedömer att Sverige har ett gott utgångsläge och goda förutsättningar att nå de globala målen jämfört med många andra länder. Sverige rankades högst i flera globala jämförelser under 2020. En nyckel till Sveriges framgångar är ambitiösa nationella mål, en god samverkan, ett engagerat näringsliv och engagerade samhällsaktörer. Dock kvarstår enligt SCB flera utmaningar. Den ekonomiska och sociala ojämlikheten minskar inte, flera av de nationella miljömålen uppnås inte med nuvarande åtgärder, våld och kränkningar minskar inte och mobbning ökar bland unga.

Regeringen bedömer att förutsättningarna för att integrera Agenda 2030 i statsförvaltningens ordinarie processer behöver stärkas för att Sverige även fortsättningsvis ska vara ledande i arbetet mot en hållbar utveckling. Propositionen om Sveriges genomförande av Agenda 2030 är ett steg i den riktningen.

Regeringen bedömer att den nationella samordnarens arbete stärker och främjar genomförandet av Agenda 2030 och bidrar till ett hållbart samhälle.

4.5 Politikens inriktning

4.5.1 Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor

Värna förvaltningsmodellen och utveckla styrningen och uppföljningen av statsförvaltningen

Av den svenska förvaltningsmodellen följer att Sverige har organisatoriskt fristående myndigheter med begränsad självständighet, och att regeringen inför riksdagen hålls ansvarig för de myndigheter som lyder under regeringen. Ordningen förutsätter en bra uppföljning av myndigheternas resultat och verksamhet, och att regeringen ingriper om den bedömer att myndigheterna inte sköter sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Regeringen anser att det är angeläget att ytterligare utveckla styrningen och uppföljning av myndigheterna. Regeringens bedömning är fortsatt att styrningen av statsförvaltningen ska vara långsiktig, strategisk, helhetsinriktad, sammanhållen, verksamhetsanpassad och tillitsbaserad. Det innebär bl.a. att detaljstyrning och onödig administration bör undvikas, att myndigheternas kärnverksamhet ska värnas, att statsförvaltningens organisering ska vara ändamålsenlig och kostnadseffektiv, samt att myndigheternas roll-, uppgifts- och ansvarsfördelning ska vara tydlig. Inriktningen är fortsatt att myndigheterna löpande ska utvecklas och effektiviseras (se även Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 10.4 Utvecklingen av den ekonomiska styrningen). Regeringen bedömer vidare att den arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten bör ligga fast.

Under pandemin har den svenska förvaltningsmodellen satts på prov. Regeringens sammantagna bedömning är fortsatt att den svenska förvaltningsmodellen överlag ger goda verktyg att styra statsförvaltningen. Regeringen bedömer att förvaltningsmodellen bör vårdas och värnas, och att eventuella justeringar som behöver göras kan hanteras inom de ramar som den konstitutionella ordningen ger. Regeringen följer därför de pågående granskningarna av hanteringen av pandemin, bl.a. den som utförs av Coronakommissionen (dir. 2020:74), och utesluter inte att ytterligare åtgärder behöver vidtas för att förbättra statsförvaltningens funktionssätt.

Effektivisera statsförvaltningen

Regeringens inriktning är att förvaltningen ska fortsätta att utvecklas och effektiviseras. Åtgärder kommer bl.a. att vidtas för att utveckla servicekontorsorganisationen. Nya uppgifter ska även fortsatt i första hand utföras av befintliga myndigheter. Regeringen kommer att följa upp och utvärdera hur införandet av Statens servicecenter har påverkat förutsättningarna för myndigheter att effektivisera sin verksamhet, samt vilken effekt införandet haft för administrativa kostnader inom staten som helhet. Utredningar har visat att det kan vara utmanande för små myndigheter att upprätthålla nödvändig kompetens som krävs för att efterleva regelverken inom olika områden, såsom ekonomisk styrning och tillhandahållande av offentlig information. Regeringen kommer att analysera behovet av lämpliga åtgärder för att verksamheterna ska kunna bedrivas med bättre måluppfyllelse och högre kostnadseffektivitet än i dag.

Utveckla statsförvaltningens förmåga att samverka

I ett förvaltningssystem med många organisatoriska gränser är det särskilt viktigt att det finns goda förutsättningar för samarbete, samordning och samverkan. Att myndigheterna ses som delar av staten som helhet är avgörande för att statsförvaltningen ska vara effektiv. Regeringen anser därför att statsförvaltningens förmåga att samverka bör utvecklas. Flera av de myndigheter som har fått en ökad arbetsbelastning under pandemin har löst detta genom att tillfälligt låna in personal från andra myndigheter, vilket regeringen ser positivt på. Regeringen bedömer dock att in- och utlån av personal mellan myndigheter borde kunna ske i större utsträckning. Ett arbete har därför

initierats för att utreda om åtgärder behöver vidtas för att fler in- och utlån ska kunna genomföras framöver.

En utvecklad samordning mellan statliga myndigheter, och en väl fungerande samverkan med kommuner och regioner, är avgörande för att regeringens mål ska få genomslag i hela landet, för att den offentliga förvaltningen ska fungera ändamålsenligt och för att regeringen ska kunna få en täckande nationell bild av utvecklingen på kommunal och regional nivå. Regeringen avser att undersöka om formerna för dialog mellan regeringen och kommunsektorn kan utvecklas. Regeringen avser även att se över länsstyrelsernas förutsättningar att samordna statliga myndigheters insatser på regional nivå och främja samverkan mellan olika förvaltningsnivåer i länet.

Förbättra statlig närvaro och service

Regeringen anser att en fortsatt utveckling av den statliga närvaron och servicen i hela landet är viktig för att upprätthålla legitimitet och förtroende för statsförvaltningen. För att åstadkomma en mer jämn fördelning av statliga arbetstillfällen behöver den statliga närvaron stärkas utanför de största städerna. En utgångspunkt är därför att inga nya myndigheter ska lokaliseras till Stockholm under mandatperioden. Som ett led i regeringens ambition att förbättra tillgängligheten till den statliga servicen i hela landet fortsätter utvecklingen av servicekontorsorganisationen. Uppdraget till Statens servicecenter att inrätta minst 28 nya kontor kommer att innebära en kraftig utvidgning av det statliga servicekontorsnätet. Vidare bereds inom Regeringskansliet de övriga förslag om bl.a. mobila servicekontor och ett utökat serviceutbud från ytterligare myndigheter, som redovisades i promemorian En utvecklad organisation för lokal statlig service – slutredovisning (Ds 2020:29). Regeringen ser även att det finns potential i en närmare samverkan mellan servicekontoren och kommuner för att kunna erbjuda enskilda och företag en mer samlad service på fler platser.

Stödja tillitsbaserad styrning och stärka tjänstemannarollen

Genomförandet av tillitsreformen fortsätter. Tillitsdelegationens betänkande om en gemensam utbildning inom statsförvaltningen har remissbehandlats (SOU 2020:40). Efter beaktande av remissinstansernas synpunkter avser regeringen att ge Statskontoret i uppdrag att utarbeta och förvalta en elektronisk introduktionsutbildning som ska tillhandahållas för anställda vid myndigheter under regeringen. Att de statsanställda har goda kunskaper om och förståelse för den statliga värdegrunden, grundläggande rättsprinciper och de regelverk som gäller i statsförvaltningen är viktigt för att öka medborgarnas tillit till förvaltningen, men också en utgångspunkt för en väl fungerande tillitsbaserad styrning. Att stärka de statsanställda i deras tjänstemannaroll är också avgörande för att motverka korruption och förtroendeskadliga beteenden i förvaltningen. Regeringen fortsätter därför att utveckla arbetet mot korruption och för en god förvaltningskultur, och följer bl.a. Statskontorets pågående uppdrag att främja insatser för ett utvecklat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen enligt regeringens handlingsplan mot korruption (Fi2020/04961).

Regeringen välkomnar Arbetsgivarverkets initiativ att inom ramen för den delegerade arbetsgivarpolitiken erbjuda stöd till myndigheterna i deras arbete med att utveckla en tillitsbaserad styrning och avser att följa arbetet.

4.5.2 Agenda 2030 för hållbar utveckling

Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Sverige har fortsatt utmaningar kopplade till agendans genomförande och regeringen kommer därför att intensifiera arbetet för att stärka samordningen och uppföljningen. Arbetet kommer bl.a. fortsätta genom ett ökat fokus på samstämmighet i den nationella och inter-

nationella politiken, och genom att arbetet för Agenda 2030 integreras i ordinarie processer.

Genomförandet och uppföljningen av Agenda 2030 förutsätter att alla samhällssektorer och aktörer är engagerade och samverkar om problemformuleringar, lösningar, uppföljning och utvärdering. Genom att skapa öppna och återkommande forum för samverkan och dialog säkerställer regeringen att den får ett heltäckande och väl förankrat underlag för sitt arbete med genomförandet av agendan. En samrådsserie om det nationella genomförandet av Agenda 2030 inleds under hösten 2021 tillsammans med Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället.

De statliga myndigheterna har en betydelsefull roll för att nå målen i agendan och står, tillsammans med kommuner och regioner, för den offentliga förvaltningens konkreta genomförande av agendan. Flertalet myndigheter, inklusive länsstyrelserna, arbetar aktivt med Agenda 2030 både nationellt och internationellt. Samtidigt behöver de, i enlighet med Statskontorets rapport 2020 (2020:15), ges en tydligare inriktning för arbetet med att bidra till genomförandet av Agenda 2030. För att skapa långsiktighet och uthållighet i myndigheternas arbete, och för att tydliggöra deras ansvar att upprätthålla arbetet för hållbar utveckling även efter 2030, kan det finnas behov av att tydliggöra detta. Ett sådant förtydligande kan ske genom att regeringen i en förordning tydliggör myndigheters arbete med att bedriva sina verksamheter så att de främjar hållbar utveckling på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Arbetet med att förtydliga regeringens styrning har inletts inom Regeringskansliet.

Regeringen kommer att arbeta för ett EU som på ett effektivt sätt genomför Agenda 2030 i sin helhet. Regeringen vill se en ambitiös ansats från EU när det gäller genomförandet av Agenda 2030, både inom och utanför EU:s gränser. Europeiska kommissionen bekräftar i sitt arbetsprogram för 2021 (COM/2020/690) att kommissionens åtgärder även i fortsättningen ska vägledas av Agenda 2030 och dess mål för hållbar utveckling samt av Parisavtalet.

Sveriges frivilliga rapportering till FN om Agenda 2030 har visat att Sverige har utmaningar kopplat till agendans mål, inte minst mål 12 om hållbar produktion och konsumtion. Som ett led i att stärka regeringens ambition om att vara världsledande i genomförandet av Agenda 2030 arbetar regeringen med att förbereda det globala FN-mötet Stockholm+50 som äger rum i Stockholm i juni 2022. Mötet förväntas förstärka genomförandet av agendan, bl.a. genom att stärka kopplingarna mellan målen i agendan och behandla tvärgående frågor och utmaningar som hållbar konsumtion och produktion.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 1:1 Statskontoret

Tabell 4.3 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

2020	Utfall	96 857	Anslagssparande	2 887
2021	Anslag	102 450 ¹	Utgiftsprognos	102 958
2022	Förslag	104 034		
2023	Beräknat	105 159 ²		
2024	Beräknat	105 448 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 104 033 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 103 284 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statskontorets förvaltningsutgifter och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.4 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	102 450	102 450	102 450
Pris- och löneomräkning ²	834	1 951	2 998
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer <i>varav BP22³</i>	750	758	0
– <i>En gemensam introduktionsutbildning inom statsförvaltningen</i>	750	750	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	104 034	105 159	105 448

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att Statskontoret ska kunna tillhandahålla en elektronisk introduktionsutbildning för statsanställda bör anslaget ökas med 750 000 kronor 2022. För 2023 beräknas anslaget ökas med 750 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 104 034 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statskontoret* för 2022. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 105 159 000 kronor respektive 105 448 000 kronor.

4.6.2 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 4.5 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

2020	Utfall	70 630	Anslagssparande	2 940
2021	Anslag	90 778 ¹	Utgiftsprognos	91 888
2022	Förslag	114 574		
2023	Beräknat	113 592 ²		
2024	Beräknat	113 746³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 112 324 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 111 346 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kammarkollegiets förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för vissa nämnder. Anslaget får även användas för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt utbetalning av vissa mindre skadeståndersättningar.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.6 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	72 578	72 578	72 578
Pris- och löneomräkning ²	596	1 422	2 174
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	41 400	39 592	38 994
<i>varav BP22³</i>	<i>40 900</i>	<i>39 900</i>	<i>38 900</i>
– <i>Kommundlegationen</i>	4 400	4 400	4 400
– <i>Uppskjuten reform - tolkutredningen</i>	-2 500	-500	500
– <i>Finansiering av tillskott för Kammarkollegiets handläggning personskada covid-19</i>	2 000	2 000	2 000
– <i>Medel till Kammarkollegiet med anledning av ny omställningsorganisation</i>	37 000	34 000	32 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	114 574	113 592	113 746

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2021 fördes anslaget 1:4 *Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner* upp på statens budget inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Anslaget får användas för att hjälpa vissa kommuner och regioner att vidta åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans och god ekonomiskushållning (prop. 2020/21:1 utg.omr. 25, bet. 2020/21:FiU3, rskr. 2020/21:151). Medlen fördelas genom Delegationen för kommunal ekonomi i balans, som är ett särskilt beslutsorgan inom Kammarkollegiet. För att finansiera delegationens arbete ökas anslaget med 4 400 000 kronor 2022–2024. Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas med motsvarande belopp.

För att finansiera myndighetens handläggning av ärenden som rör statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot covid-19 ökas anslaget med 2 000 000 kronor 2022. Anslaget beräknas ökas med samma belopp för 2023 och 2024. Finansiering sker genom att anslaget 1:6 *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* inom utgiftsområde 9 Hälsa- vård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp 2022–2024.

För att finansiera myndighetens arbete med den nya offentliga omställningsorganisationen ökas anslaget med 37 000 000 kronor 2022. För 2023 beräknas anslaget ökas med 34 000 000 kronor och fr.o.m. 2024 med 32 000 000 kronor (se utg.omr. 14 avsnitt 4.5).

Regeringen förslår att 114 574 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 113 592 000 kronor respektive 113 746 000 kronor.

Kredit avseende nya myndigheter

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2022 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet bör tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning tillfälligt finansieras med en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter, inklusive ränta, regleras genom betalning av krediten. Under 2021 har krediten hittills inte utnyttjats. För vilka nya myndigheter som krediten behöver utnyttjas 2022, och i vilken utsträckning, är svårt att bedöma.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 låta Kammarkollegiet disponera en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 250 000 000 kronor för att tillgodose behovet av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter.

Kredit avseende det statliga försäkringssystemet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2022 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs en kredit för att finansiera enstaka stora skador eller anhopningar av skador som hanteras inom det statliga försäkringssystemet. En utnyttjad kredit ska återbetalas inom ramen för systemet. Om den sammanlagda försäkringsersättningen som Kammarkollegiet ska betala för en enskild skadehändelse överstiger 50 000 000 kronor, ska dock regeringen besluta om hur det överstigande beloppet ska finansieras utanför det statliga försäkringssystemet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.7 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2020	3 593	0	24 110	-20 157
Prognos 2021	3 200	0	25 503	-22 303
Budget 2022	4 500	0	26 650	-22 150

Källa: Kammarkollegiet

Den avgiftsbelagda offentligrättsliga verksamheten avser auktorisation av tolkar m.m. och stiftelserätt. Intäkterna disponeras inte av Kammarkollegiet.

Tabell 4.8 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2020	197 028	194 384	-1 355	48 632
Prognos 2021	202 920	213 631	-10 711	37 922
Budget 2022	211 353	216 236	-4 883	33 039

Källa: Kammarkollegiet

Kammarkollegiets verksamhet finansieras till största delen av avgifter från uppdragsverksamheten.

4.6.3 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 4.9 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

2020	Utfall	796	Anslagssparande	1 647
2021	Anslag	2 443 ¹	Utgiftsprognos	2 422
2022	Förslag	1 693		
2023	Beräknat	1 693		
2024	Beräknat	2 443		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för sådana uppgifter som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation, samt för regeringens behov av underlag och biträde inom det arbetsgivarpolitiska området. Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter avseende vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området.

Skälen för regeringens förslag

Anslaget minskas med 750 000 kronor 2022 och 2023 för att finansiera motsvarande ökning av anslaget 1:1 *Statskontoret*, i syfte att möjliggöra för Statskontoret att tillhandahålla en elektronisk introduktionsutbildning för statsanställda.

Tabell 4.10 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	2 443	2 443	2 443
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-750	-750	
varav BP22	-750	-750	
– En gemensam introduktionsutbildning inom statsförvaltningen	-750	-750	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 693	1 693	2 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 693 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 1 693 000 kronor respektive 2 443 000 kronor.

4.6.4 1:5 Statliga tjänstepensioner

Tabell 4.11 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

2020	Utfall	13 579 248	Anslagssparande	315 752
2021	Anslag	14 107 000 ¹	Utgiftsprognos	13 821 000
2022	Förslag	14 094 000		
2023	Beräknat	14 467 000		
2024	Beräknat	14 769 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga tjänstepensionsförmåner, avgångsförmåner, grupplivförmåner och personskadeersättningar samt liknande förmåner som följer av anställningar med statliga villkor. Därtill får anslaget användas för utgifter för räntor avseende sådana förmåner.

Vidare får anslaget användas för utgifter för löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster respektive enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader samt för premieskatt enligt lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring m.m. Anslaget får även användas för löneavgifter enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Anslaget får dessutom användas för förvaltningsutgifter vid Statens tjänstepensionsverk för biträde vid handläggningen av pensionsärenden avseende lärare m.fl. som överförts från statligt reglerade anställningar genom riksdagens beslut om kommunalt huvudmannaskap för lärare m.fl.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.12 Uppdragsverksamhet SPV

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2020	294 134	-289 247	4 887	13 596
Prognos 2021	288 700	-296 100	-7 400	6 196
Budget 2022	287 600	-281 791	5 809	12 005

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

För området Statlig pensionsverksamhet m.m. disponerar SPV för administrationskostnader det belopp från inkomsttiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i myndighetens regleringsbrev. För 2021 uppgår detta belopp till 193 200 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de myndigheterna m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden ska betala till SPV. För 2020 uppgick dessa avgifter till sammanlagt ca 4 400 000 kronor. Resterande intäkter avser främst området Pensionsverksamhet på uppdrag. År 2020 uppgick intäkterna för det området till ca 95 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.13 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	14 107 000	14 107 000	14 107 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Makroekonomisk utveckling	195 000	346 000	599 000
Volymer	-208 000	14 000	63 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 094 000	14 467 000	14 769 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

En stor del av de utbetalningar som belastar anslaget är hänförliga till redan beviljade förmåner. I posten Makroekonomisk utveckling i tabell 4.13 ingår bl.a. effekten av att vissa förmåner som belastar anslaget årligen indexeras med prisbasbeloppets förändring. I posten Volymer avspeglas antalet förmåner som nybeviljas under budgetperioden och storleken på dessa förmåner.

Regeringen föreslår att 14 094 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 14 467 000 000 kronor respektive 14 769 000 000 kronor.

Kredit avseende SPV:s pensionshantering

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2022 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen. I sådan uppdragsverksamhet hanteras väsentliga penningflöden

avseende premiebestämda pensioner och pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning. Enbart flödet för premiebestämda pensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet omsätter ca 630 000 000 kronor varje månad och faktureras med kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på ca 180 000 000 kronor. SPV har därför ett behov av ett rörelsekapital i form av en kredit i Riksgäldskontoret.

År 2020 utnyttjade SPV ca 46 000 000 kronor av en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose behovet av likviditet i pensionshanteringen. Under den senaste femårsperioden har krediten utnyttjats med upp till 96 000 000 kronor. För att minimera risken för övertrassering av likvida medel bör krediten i Riksgäldskontoret 2022 uppgå till högst 100 000 000 kronor, inklusive tidigare utnyttjad kredit.

4.6.5 1:15 Statens servicecenter

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 1:15 Statens servicecenter

Tusental kronor

2020	Utfall	642 514	Anslagssparande	42 405
2021	Anslag	757 705 ¹	Utgiftsprognos	725 297
2022	Förslag	882 068		
2023	Beräknat	907 383 ²		
2024	Beräknat	916 692 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 896 894 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 896 895 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens servicecenters förvaltningsutgifter i den mån de inte finansieras med avgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.15 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:15 Statens servicecenter

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	760 705	760 705	760 705
Pris- och löneomräkning ²	7 363	16 345	24 317
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	114 000	130 333	131 670
<i>varav BP22³</i>	<i>69 000</i>	<i>69 000</i>	<i>69 000</i>
– Arbetsförmedlingens kundtorgstjänster Statens Servicecenter	69 000	69 000	69 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	882 068	907 383	916 692

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:15 *Statens servicecenter* ökas med 69 000 000 kronor fr.o.m. 2022 för att erbjuda service avseende Arbetsförmedlingens kundtorgsverksamhet på servicekontoren med stöd av lagen (2019:212) om viss gemensam offentlig service. För att

finansiera anslagsökningen minskas anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv med motsvarande belopp fr.o.m. 2022.

Regeringen föreslår att 882 068 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Statens servicecenter* för 2022. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 907 383 000 kronor respektive 916 692 000 kronor.

5 Fastighetsförvaltning

5.1 Mål för området

Med utgångspunkt i de av riksdagen beslutade riktlinjerna inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet (prop. 1991/92:44, bet. 1991/92:FiU8, rskr. 1991/92:107) är regeringens mål för området en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. Det saknas ett riksdagsbundet mål för den statliga fastighetsförvaltningen. Regeringen avser därför att återkomma med förslag till ett sådant mål.

Inom ramen för det ovan nämnda målet och de nationella miljö kvalitetsmålen har regeringen preciserat följande delmål för de fastighetsförvaltande myndigheterna Fortifikationsverket (Fortv) och Statens fastighetsverk (SFV):

- Fastigheterna ska förvaltas så att god hushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.
- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.
- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Myndigheterna ska inom sitt område verka för att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljö värden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

Fortv bidrar även till måluppfyllelsen av målet för det militära försvaret som riksdagen har beslutat om utifrån propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30).

- Förvaltning av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utveckling av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenlig och stärka den operativa förmågan i Försvarsmakten.

5.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- hyresintäkt i kronor per kvadratmeter,
- driftkostnad i kronor per kvadratmeter,
- underhållskostnad i kronor per kvadratmeter,
- driftnetto i kronor per kvadratmeter,
- ekonomisk vakansgrad,
- kundnöjdhet,
- energianvändning, och
- myndigheternas miljöledningsarbete.

Såväl Fortv som SFV ska, i enlighet med sina respektive regleringsbrev för 2021, uppnå ett resultat i sin verksamhet som efter finansiella poster motsvarar en avkast-

ning om 2,6 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån i Riksgäldskontoret för investeringar och anläggningar.

Inom SFV:s fastighetsbestånd har fastigheterna kategoriserats i tre kategorier: de med en marknadsmässig hyressättning (marknadshyresfastigheter), de fem kulturinstitutionernas huvudbyggnader med en kostnadsbaserad hyressättning (kostnadshyresfastigheter) och bidragsfastigheter. De senare fastigheterna saknar förutsättningar för att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. Regeringens ambition är att intäkterna från bidragsfastigheterna på sikt ska öka. För fastigheter med kostnadshyra gäller att hyresgästen betalar en hyra som motsvarar kostnaderna för drift, underhåll, administration och kapitalkostnader. För övriga fastighetsförvaltande myndigheter finns inga särskilda mål för förvaltningen, eftersom denna inte utgör kärnverksamhet hos respektive myndighet.

Det finns även ett riksdagsbundet mål för arkitektur, form och design. I enlighet med detta ska bl.a. Fortv och SFV, utifrån sina respektive förutsättningar, agera föredömligt för hållbara, tillgängliga gestaltade livsmiljöer inom staten (se utg.omr. 17).

5.3 Resultatredovisning

Fortv och SFV är de två största fastighetsförvaltande myndigheterna. De förvaltar bl.a. ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader samt kulturhistoriskt värdefulla byggnader, stora markområden och skog. Fastigheternas värdeförändring sedan 2016 framgår av tabell 5.1.

Fastigheternas värde

Tabell 5.1 Statens byggnader, mark och fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Staten totalt	39 384	40 215	43 786	45 842	47 105
– varav Fortv	9 989	10 359	10 997	11 709	12 563
– varav SFV	13 265	13 340	16 083	16 783	16 720
Fortv:s och SFV:s andel	59,0 %	58,9 %	61,8 %	62,2 %	62,2 %

Källor: Årsredovisningar för staten 2016–2020.

Uppgifterna i tabell 5.1 bör bedömas med viss försiktighet, bl.a. då vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte behöver tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Riksdagsförvaltningen, Sveriges lantbruksuniversitet, Trafikverket, Affärsverket svenska kraftnät och Kammarkollegiet. Värdet av statens innehav av fast egendom och byggnader ökade 2020. För de fastigheter som förvaltas av Fortv ökade värdet med sammanlagt ca 0,8 miljarder kronor. Båda myndigheternas investeringstakt bedöms vara fortsatt hög under de kommande åren.

Sedan 2016 har inga större förändringar skett av den lokalarea som förvaltas av SFV, vilket framgår av tabell 5.2. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea i samma tabell omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet, dvs. objekt som används av fredsorganisationen och som inte är av hemlig natur, såsom garnisoner, skjutfält och liknande.

Tabell 5.2 Omfattningen av de fastighetsförvaltande myndigheternas lokalbeståndLokalarea (1 000 m²)

	2016	2017	2018	2019	2020
Fortverket ¹	2 515	2 544	2 568	2 597	2 603
Statens fastighetsverk	1 649	1 652	1 634	1 632	1 631
<i>varav marknadshyresfastigheter</i>	1 176	1 174	1 174	1 168	1 167
<i>varav kostnadshyresfastigheter</i>	97	98	98	98	98
<i>varav bidragsfastigheter</i>	376	380	362	366	366

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea. Omräkningsfaktor till lokalarea, som är ett vanligare jämförelsetal, är 0,83. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet.

Källor: Fortifikationsverkets och Statens fastighetsverks årsredovisningar.

År 2016 infördes nya redovisningsregler för bl.a. Fortv och SFV. För SFV innebär de nya redovisningsreglerna ett förbättrat resultat under ett antal år, som därefter kommer att följas av ett lägre resultat till följd av ackumulerade kostnader för avskrivningar och ökade finansiella kostnader, eftersom investeringar ska finansieras med lån hos Riksgäldskontoret. Förändringen av redovisningsreglerna innebär att en del av det som tidigare klassificerats som underhållskostnader nu har klassificerats om som investeringar och därför redovisas som anläggningstillgångar i balansräkningen. Avskrivningskostnaderna för dessa tillgångar belastar resultatet kommande år.

För 2020 uppgick Fortv:s resultat till 68 miljoner kronor (se tabell 5.3). Det var mer än en dubbling jämfört med 2019. Fortv har, i enlighet med avkastningskravet för 2020 på 2,7 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån för investeringar i fastigheter och anläggningar i Riksgäldskontoret, betalat in 118 miljoner kronor till statens centralkonto.

Tabell 5.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortv

Miljoner kronor

	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Budget 2022
Totala intäkter	3 256	3 367	3 531	3 942	4 003	4 161
Totala kostnader	3 132	3 212	3 498	3 874	3 953	4 046
Resultat	124	154	33	68	50	115

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar och budgetunderlag för 2022–2024.

För 2020 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 829 miljoner kronor (se tabell 5.4). Det ovannämnda avkastningskravet motsvarade 107 miljoner kronor. SFV har betalat in detta belopp till statens centralkonto.

Tabell 5.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för SFV

Miljoner kronor

	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Budget 2022
Totala intäkter	2 957	3 001	3 191	3 118	3 321	3 133
Totala kostnader	2 128	2 124	2 358	2 290	2 569	2 408
Resultat	829	877	833	829	752	724

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar och budgetunderlag för 2021–2023.

Resultatindikatorer

Fortv och SFV förvaltar olika typer av fastighetsbestånd. Fortv:s byggnadsbestånd är till ytan ca 50 procent större än SFV:s, och en inte obetydlig del av beståndet utgörs av enklare förrådsytor som ibland är kallförråd. Myndigheterna har inte samma marknadsförutsättningar för sina bestånd. Sammantaget medför detta att det i flera fall är missvisande att jämföra myndigheternas nyckeltal med varandra. Syftet med indika-

torerna och nyckeltalen är därför framför allt att redovisa respektive myndighets utveckling över tid.

SFV har utöver de tre verksamhetsgrenar som redovisas i tabellerna nedan även verksamhetsgrenen mark som innefattar jord, skog, kronoholmar och tomträtter.

Hyresintäkt i kronor per kvadratmeter

Fortv:s intäkter per kvadratmeter fortsatte öka mellan 2019 och 2020 (se tabell 5.5). Det beror på att ytan har ökat med anledning av ökade investeringar, vilket också ökat hyresintäkterna. Hyresavtalen omarbetades även inför 2020 och en viss höjning gjordes även kopplat till inflation och löneökningar för 2014–2019.

Tabell 5.5 Utveckling av hyresintäkter för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2018	2019	2020
Fortv	555	583	622

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

SFV:s hyresintäkter per kvadratmeter ökade något mellan 2018 och 2020 (se tabell 5.6). Hyresintäkterna påverkas bl.a. av omförhandlingar och variationer i vakansgraden. Ökningen under 2020 berodde på nya och omförhandlade avtal. Samtidigt har spridningen av sjukdomen covid-19 påverkat hyresintäkterna negativt, bl.a. genom att SFV gett hyresrabatter till hyresgäster i utsatta branscher och genom lägre hyresintäkter från de hyresgäster som har avtal med omsättningshyra. Hyresrabbaterna uppgick till 19 miljoner kronor under 2020. SFV har fått 9 miljoner kronor i statsbidrag som kompensation för detta.

Tabell 5.6 Utveckling av hyresintäkter för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2018	2019	2020
Marknadshyresfastigheter	1 808	1 851	1 870
Kostnadshyresfastigheter	985	1 460 ¹	1 484
Bidragsfastigheter	219	221	218
Totalt	1 514	1 568¹	1 583

¹ Jämförelsesiffrorna har korrigerats med anledning felaktiga siffror i Statens fastighetsverks årsredovisning.

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Driftkostnad i kronor per kvadratmeter

Fortv:s driftkostnad per kvadratmeter ligger på en stabil nivå. Myndigheten arbetar för att sänka driftkostnaderna och kostnadsnivån sjönk något 2020 jämfört med 2019 (se tabell 5.7). Detta berodde på att lokalarean ökade med 7 000 kvadratmeter, samtidigt som kostnaderna minskade. Minskningen per kvadratmeter förklaras även bl.a. av att nybyggnationer vanligen ger en lägre driftkostnad.

Tabell 5.7 Utveckling av driftkostnaderna för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2018	2019	2020
Fortv	44	46	44

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

SFV hade något lägre driftkostnader 2020 jämfört med 2019, vilket bl.a. berodde på lägre kostnader för el, värme och vatten, som delvis förklaras av att vissa lokaler användes i mindre utsträckning till följd av spridningen av covid-19 (se tabell 5.8).

Tabell 5.8 Utveckling av driftkostnader för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2018	2019	2020
Marknadshyresfastigheter	289	303	296
Kostnadshyresfastigheter	311	308	267
Bidragsfastigheter	208	202	206
Totalt¹	291	297	291

¹ Inklusive driftkostnader för verksamhetsgrenen mark som saknar uthyrningsbar area.

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Underhållskostnad i kronor per kvadratmeter

Fortv:s underhållskostnader för 2020 ökade något jämfört med 2019 (se tabell 5.9).

Tabell 5.9 Utveckling av underhållskostnader för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2018	2019	2020
Fortv	53	53	57

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

Även SFV:s underhållskostnader har ökat de senaste åren (se tabell 5.10). SFV:s underhållskostnader är relativt höga jämfört med branschen i övrigt, vilket beror på att underhållsåtgärder på kulturfastigheter ofta är mer resurskrävande än åtgärder på andra fastigheter.

Tabell 5.10 Utveckling av underhållskostnader för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2018	2019	2020
Marknadshyresfastigheter	158	173	192
Kostnadshyresfastigheter	111	138	137
Bidragsfastigheter	525	544	578
Totalt	248	270	293

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Driftnetto i kronor per kvadratmeter

Driftnettet motsvarar intäkter minus kostnader före avskrivningar och räntor. Det redovisade driftnettet speglar resultatet i den normala förvaltningsverksamheten.

Driftnettet för Fortv ökade 2020, vilket förklaras av att både intäkterna och kostnaderna ökade, samtidigt som den totala fastighetsytan ökade (se tabell 5.11).

Tabell 5.11 Utveckling av driftnettet för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2018	2019	2020
Fortv	244	267	294

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

Driftnettet ökade även för SFV under 2020 (se tabell 5.12) inom samtliga verksamhetsområden. Detta berodde på att intäkterna ökade något, samtidigt som kostnaderna sjönk.

Tabell 5.12 Utveckling av driftnettot för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2018	2019	2020
Marknadshyresfastigheter	1 174	1 201	1 205
Kostnadshyresfastigheter	422	752	871
Bidragsfastigheter	44	62	67
Totalt	897	911	900

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Vakansgrad

I statens fastighetsbestånd finns vissa lokalytor som inte är uthyrda, vilket brukar beskrivas som en fastighetsförvaltares vakansgrad.

För Fortv var vakansgraden 2,7 procent under 2018 och 2019. Vakansgraden ökade marginellt till 2,9 procent under 2020.

Det finns ytor i SFV:s bestånd som är svåra att hyra ut eller som kräver större renoveringar och därför är vakanta. Vakanta ytor i SFV:s bestånd består både av vanliga lokaler och statliga byggnadsminnen, som t.ex. Västra Hästholmens fort i Karlskrona skärgård och Tynnelsö slott i Mälaren. SFV:s vakansgrad ökade från 5,6 procent under 2019 till 6,1 procent under 2020. Förändringen berodde främst på att ett antal lokaler blev vakanta till följd av spridningen av covid-19, och förblev vakanta när hyresgäster som haft för avsikt att tillträda sina lokaler under hösten 2020 valde att avvakta med detta.

Mätning av kundnöjdhet

Fortv och SFV genomför vanligen vartannat år kundundersökningar, som kan användas för att bedöma om myndigheterna tillhandahåller det kunderna efterfrågar och hur kunderna uppfattar dem som hyresvärdar.

Indexvärdena för Fortv minskade med någon poäng vid varje tillfälle de senaste tre genomförda kundundersökningarna före 2020. Nöjdkundindex för 2020 uppgick till 58, vilket var en marginell ökning jämfört med den senaste undersökningen 2017 (57). Fortv arbetar med att förbättra kundnöjdheten, bl.a. genom förbättrad kommunikation mellan myndigheten och dess kunder.

Nöjdkundindex för SFV:s lokalhyresgäster för 2020 uppgick till 68, vilket var en förbättring jämfört med den senaste undersökningen 2018 (70).

Energianvändning

Fortv och SFV har fortsatt fokus på miljö- och kulturmiljövärden och hållbar utveckling. Arbetet med att upprätta vårdprogram för alla statliga byggnadsminnen och vidta åtgärder för ökad energieffektivisering fortgår.

Fortv och SFV fick 2014 i uppdrag av regeringen att t.o.m. 2019 minska energianvändningen i de byggnader de förvaltar. Myndigheterna fick i december 2019 ett förnyat uppdrag att minska energianvändningen. Enligt detta uppdrag ska Fortv minska sin användning med sammanlagt 26,7 GWh och SFV med 20,9 GWh under perioden 1 januari 2014–31 december 2030. Myndigheterna arbetar för att uppnå regeringens mål. Trots en förbättrad energianvändning 2020 bedömer Fortv att myndigheten till följd av verksamhetens tillväxt behöver utöka sina åtgärder för att energioptimera de byggnader som myndigheten förvaltar. SFV uppger att myndigheten kommer att klara regeringens mål om den sänker energianvändningen med minst 1 procent per år. För

att uppnå denna besparing har SFV tagit fram en lista med åtgärder inom relevanta fastighetsområden.

En försvårande faktor för både Fortv och SFV i deras arbete med att minska energiförbrukningen är att myndigheterna endast delvis kan påverka energiförbrukningen, eftersom förbrukningen är beroende av hur hyresgästerna använder fastigheterna.

År 2020 minskade den totala energianvändningen i Fortv:s byggnader med 4,0 GWh (se tabell 5.13). Minskningen i energianvändningen berodde bl.a. på att Fortv verkat för en effektivare energianvändning genom uppföljning av energistatistik, fortlöpande tillsyn och skötsel, arbete med prioritering och genomförande av åtgärder, som t.ex. förbättrande åtgärder av byggnaders klimatskal. Minskningen kan utöver angivna riktade energiinsatser även förklaras av det pågående generella arbetet med energieffektiviseringsåtgärder som utgår från underhålls- och investeringsplaner. Bland annat byts äldre tekniska system ut mot mer energieffektiva moderna system, och vid nybyggnation är målsättningen att uppföra byggnader med en kravbild som motsvarar en god energiprestanda.

Tabell 5.13 Utveckling av energianvändningen för Fortv

Energianvändning i GWh

	2018	2019	2020
Fortv	398	403	399

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar.

SFV minskade sin användning av köpt energi mellan 2018–2020 (se tabell 5.14). Förändringen mellan 2019 och 2020 kan förklaras dels av minskad energianvändning på grund av spridningen av covid-19, dels av SFV:s arbete med att driftoptimera byggnader. Ett antal byggnader ingår i ett pilotprojekt, där SFV genom en driftcentral styr byggnadernas driftsystem på distans. Det innebär bl.a. förbättrad resurshushållning, eftersom SFV kan upptäcka och justera avvikelser i driften i realtid. Under 2020 bidrog driftcentralen till att minska energianvändningen av köpt energi i fastigheterna i pilotprojektet med ca 10 GWh (-18 procent) jämfört med 2017. Hänsyn har tagits till väderförhållanden, men inte till övriga faktorer som exempelvis ombyggnations- och energiprojekt, eller verksamhetsförändringar (såsom uthyrda ytor, energikrävande aktiviteter och minskad energianvändning på grund av pandemin). Genom att styra vissa byggnader på distans kan SFV även minska antalet fysiska resor, vilket medför tidsbesparingar och minskade koldioxidutsläpp.

Tabell 5.14 Utveckling av energianvändningen för SFV

Total energianvändning i GWh

	2018	2019	2020
Sverige	215	215	202
Utrikes	25	23	21
Totalt ¹	240	238	223

¹ Bidragsfastigheter ingår i tabellen ovan men ingår inte i uppdraget att minska energianvändningen.

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar.

Myndigheternas miljöledningsarbete

I Naturvårdsverkets rapport Miljöledning för staten för 2020 hamnar både SFV och Fortv fortsatt på listan över de tio myndigheter som har störst utsläpp av koldioxid från maskiner och övriga fordon. Fortv finns fortsatt även på listan över de tio myndigheter som redovisar störst utsläpp av koldioxid per årsarbetskraft från bilresor. Detta beror till stor del på den typ av verksamhet myndigheterna bedriver. Båda myndigheterna arbetar aktivt med att sänka koldioxidutsläppen från bilresor och flygresor

samt att öka antalet resefria möten och digitala möten. Fortv har dock behov av att använda ett stort antal större arbetsfordon. För SFV bedrivs en del av verksamheten utomlands och på andra kontinenter, varför en del flygresor är nödvändiga.

SFV finns inte längre med på listan över de tio myndigheter som redovisar störst utsläpp av koldioxid per årsarbetskraft, vilket beror på färre resor, delvis till följd av pandemin. Fortv och flertalet andra myndigheter som bedriver verksamhet där det krävs närvaro i samhället (t.ex. vid prövnings-, kontroll- eller tillsynsverksamhet) har under 2020 redovisat en ökad bilanvändning till följd av pandemin. Flera myndigheter har också rapporterat att samåkningen har minskat med anledning av smittskyddsskäl.

Fortv och SFV arbetar systematiskt med sitt miljöarbete, är certifierade enligt ISO14001 och har tillhörande miljö- och hållbarhetspolicys. Båda myndigheterna hade en hög andel upphandlingar med miljökrav 2020. Fortv:s andel upphandlingar med miljökrav uppgick till 81 procent och SFV:s andel uppgick till 97 procent. SFV:s skogsbruk är certifierat enligt Forest Stewardship Council, vilket är en certifiering med årlig revision med kontroller i fält. Skogsbruket revideras bl.a. utifrån lagefterlevnad, urfolksrättigheter och miljöhänsyn.

Under 2020 fortsatte Fortv och SFV arbeta med uppdragen om handlingsplaner för grön infrastruktur och insatser för ett hyggesfritt skogsbruk på sina fastigheter. Uppdragen ska redovisas till regeringen i mars 2023. Myndigheterna har även i uppdrag att anlägga och restaurera våtmarker.

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att den statliga fastighetsförvaltningen i huvudsak fungerar väl. SFV bör fortsatt arbeta med att säkerställa en god förvaltningskultur och en väl fungerande intern styrning och kontroll. Frågan om god förvaltningskultur är viktig, då både Fortv och SFV bedriver verksamhet i branscher med stora upphandlingar och betydande värden i omlopp. SFV:s förändringsarbete fortsätter, med fokus på intern styrning och kontroll samt värdegrundsarbete. För Fortv är det av särskild vikt att den intern styrningen och kontrollen säkerställs, då myndigheten fortsatt befinner sig i en tillväxtfas, med bl.a. stora fastighetsförvärv och investeringar inom försvarsområdet, som innebär risker och även har betydande finansiell påverkan på statskassan.

Regeringen anser att Fortv och SFV till stora delar har genomfört sina uppdrag tillfredsställande och att myndigheterna uppfyllt sina mål. Resultatindikatorerna för de två myndigheterna pekar på en stabil verksamhet, även om externa faktorer kan innebära att nyckeltalen varierar. Fastighetsförvaltningen bedöms uppnå delmålen om en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet.

Myndigheterna arbetar aktivt för att uppnå regeringens mål om att minska energianvändningen. Det är viktigt att SFV fortsätter arbetet med att minska energianvändningen för fastighetsbeståndet både i Sverige och utomlands. Även Fortv arbetar för en fortsatt effektivisering av energianvändningen och en minskad energianvändning för fastighetsbeståndet. Myndigheterna har dock i enlighet med vad som tidigare anförts endast begränsad rådighet över detta, eftersom förbrukningen delvis beror på hur hyresgästerna använder fastigheterna.

Regeringen har låtit genomföra flera översyner av den statliga fastighetsförvaltningen, som bl.a. redovisats i betänkandena En effektivare förvaltning av statens fastigheter (SOU 2010:92), Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31), Statens kulturfastigheter (SOU 2013:55) och Försvarsfastigheter i framtiden (SOU 2013:61). Regeringen har tidigare beslutat om vissa förändringar utifrån förslagen i dessa betänkanden och har för närvarande inte för avsikt att gå vidare med övriga förslag.

Utöver dessa översyner har betänkandet Funktionalitet och enhetlighet – hyresmodell för fem kulturinstitutioners huvudbyggnader (SOU 2020:76) remitterats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

5.5 Politikens inriktning

De av riksdagen beslutade riktlinjerna inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet ligger fast. Detta innebär bl.a. att statens fastighetsförvaltning bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att förvaltningen bör bedrivas med ett avkastningskrav som i så stor utsträckning som möjligt är marknadsmässigt, samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör koncentreras i en samordnad förvaltning som bedrivs i myndighetsform. De fastighetsförvaltande myndigheterna ska bl.a. förvalta fastigheterna så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås. Samtidigt behöver hänsyn tas till andra mål som berör Fortv, som riksdagen har beslutat, exempelvis för att myndigheten ska kunna bidra till uppbyggnaden av totalförsvaret. Värdet på fastigheterna ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. Myndigheterna ska också inom sina respektive områden verka för att uppfylla de nationella miljömålen, bl.a. vad gäller energieffektivisering och begränsning av klimatpåverkan, men även skydd av biologisk mångfald.

Regeringen gav den 19 november 2020 SFV i uppdrag att inkomma med ytterligare underlag avseende investering i operabyggnaden i Stockholm (Fi2020/04594). Frågan bereds i Regeringskansliet (se även utg.omr. 17 avsnitt 5.5). Regeringens ambition för bidragsfastigheterna är att intäkterna ska öka och kostnaderna ska minska på sikt. Regeringen avser även fortsättningsvis nära följa berörda myndigheters arbete med en god förvaltningskultur samt deras arbete med att säkerställa att kraven på en god intern styrning och kontroll uppfylls.

5.6 Förvärv av fast egendom

5.6.1 Utvecklingen av totalförsvaret ställer särskilda krav vid förvärv av fastigheter

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen under 2022–2025 får besluta om avsteg från principen om affärsmässighet vid förvärv av fastigheter som ska ingå i det slutna beståndet av försvarsanläggningar även om de har ett betydande värde, under förutsättning att det krävs för genomförandet av beslut om totalförsvaret.

Skälen för regeringens förslag: Förvaltningen av de fastigheter som används för militära och civila ändamål är enligt riksdagens beslut om totalförsvaret 2021–2025 central för att stärka totalförsvarets förmåga (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135 och 136). Den nya inriktningen på totalförsvaret, med bl.a. omfattande förändringar i Försvarsmaktens grundorganisation, innebär att Fortifikationsverket måste anpassa sin verksamhet. Från att myndigheten i hög grad varit inriktad på avyttring av fastigheter, är nyinvesteringar och förvärv nu i fokus. Den beslutade förstågeökningen medför bl.a. en fördubbling av investeringsvolymen fram t.o.m. 2024, främst till följd av etablering av förband.

Fortifikationsverkets fastighetsförvärv sker i en komplex kontext. Det finns tidsut-fästelser om när etableringar ska vara genomförda, krav på viss geografisk placering och avvägningar som behöver göras kopplade till fortifikatoriskt skydd. Vidare offentliggörs etableringar och återinrättningar av förband innan förhandlingar om fastighetsförvärv har kunnat genomföras. Ytterligare en aspekt är att vissa förvärv avser för-

svarsanläggningar som kommer att ingå i det slutna beståndet, vilket är omgärdat av sekretess. Den beslutade utbyggnaden av totalförsvaret medför även krav på skyndsamhet vid fastighetsförvärven.

Bestämmelser om förvärv och försäljning av egendom finns i budgetlagen (2011:203). Enligt 8 kap. 7 § budgetlagen ska både förvärv genom köp eller byte och försäljning av egendom genomföras affärsmässigt, om inte särskilda skäl talar mot det. Det innebär att priset ska vara så fördelaktigt som möjligt för staten, att förvärv inte ska ske till överpris och att ovidkommande hänsyn inte ska tas vid förvärvet (prop. 2010/11:40 s. 153). Motsvarande bestämmelse fanns i den lag som föregick budgetlagen, lagen (1996:1059) om statsbudgeten, men avsåg då endast försäljning av egendom. Av förarbetena till den senare lagen framgår att en restriktiv bedömning är påkallad vid prövningen av om det finns särskilda skäl att frångå kravet på affärsmässighet och att egendomens värde ska tillmätas betydelse vid bedömningen. Vidare anges att avsteg från principen om affärsmässighet inte bör göras utan riksdagens godkännande vid försäljning av egendom som har ett betydande värde (prop. 1995/96:220 s. 104). Någon vägledning för vad som avses med betydande belopp anges inte i propositionen. Värden upp till den beloppsgräns som tillämpas för när riksdagens bemyndigande behöver inhämtas vid försäljning av fast egendom enligt 8 kap. 2 § budgetlagen, för närvarande 75 miljoner kronor, bör enligt regeringen dock aldrig anses vara betydande. Det innebär att regeringen för sådana objekt får besluta om avsteg från kravet på affärsmässighet, vid såväl försäljning som förvärv, om det finns särskilda skäl.

I enlighet med vad som ovan anförts genomförs förvärv av fastigheter för försvarsändamål ofta under särskilda förutsättningar. Med hänsyn till dessa förutsättningar, och de speciella fastigheter som förvärven avser, kan det vara svårt att värdera de aktuella objekten. Det medför att ett pris som något överstiger det bedömda marknadsvärdet i dessa fall kan bedömas vara förenligt med kravet på affärsmässighet.

I vissa fall kan köpeskillingen avvika från marknadsvärderingen i sådan grad att villkoren inte kan anses vara affärsmässiga. Detta trots att man från statens sida verkat för att få det mest fördelaktiga priset. Det gäller fastigheter där kraven på fastigheterna innebär att det saknas likvärdiga alternativ. Förvärvet rymms dock fortfarande inom den av riksdagen godkända investeringsplanen och inom beslutade finansiella ramar. Mot bakgrund av att det enligt beslut från riksdagen om totalförsvaret finns behov av att förvärva dessa objekt, och det förhållandet att det kan behöva ske skyndsamt, anser regeringen att det i dessa fall kan finnas särskilda skäl att avvika från kravet på affärsmässigheten. Detta är dock en bedömning som får göras i varje enskilt fall.

Som ovan redovisats framgår av förarbetena till den lag som föregick budgetlagen att regeringen, i fråga om försäljning av egendom, angett att avsteg från kravet på affärsmässighet inte bör göras utan riksdagens godkännande, trots att särskilda skäl finns, i de fall då egendomen är av betydande värde. Detta förhållningssätt bör även tillämpas vid förvärv. För förvärv som ska ingå i Fortifikationsverkets slutna bestånd finns det dock svårigheter med att inhämta riksdagens bemyndigande i varje enskilt fall mot bakgrund av den sekretess som omgärdar dessa objekt. I stället bör riksdagens beslut om totalförsvaret vara styrande för förvärven och riksdagen hållas informerad på det sätt som gäller för sekretessbelagd information. Riksdagen bör därför godkänna att regeringen under 2022–2025 får besluta om avsteg från principen om affärsmässighet vid förvärv av fastigheter som ingår i det slutna beståndet av försvarsanläggningar, även om fastigheten har ett betydande värde, under förutsättning att det krävs för genomförande av beslut om totalförsvaret.

5.7 Budgetförslag

5.7.1 Fortifikationsverket

Fortv:s huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Myndighetens förvaltning av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utvecklingen av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenlig i förhållande till totalförsvarets behov (det militära och civila försvarets) så att den operativa förmågan i Försvarsmakten kan stärkas. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. Fortv ansvarar också för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. I myndighetens uppdrag ingår också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att den kompetens som behövs för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas. Fortv:s verksamhet finansieras främst med hyresintäkter samt med lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Större investeringar

Infrastrukturella frågor och fastighetsförvaltning är centrala förutsättningar för att förstärka det militära försvarets förmåga. Regeringen redogör för den försvarspolitiska inriktningen i utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2022–2024 godkänns som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (se tabell 5.15).

Tabell 5.15 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2022–2024

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Budget 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Summa 2022– 2024
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	1 889	4 109	4 173	4 724	5 897	14 794
Byggnader och markanläggningar	859	880	1 952	3 075	3 786	8 812
Fastighetsförvärv	428	2 267	925	350	100	1 375
Försvarsanläggningar	592	918	1 059	1 167	1 946	4 172
Flygfält	10	44	237	132	66	434
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 889</i>	<i>4 109</i>	<i>4 173</i>	<i>4 724</i>	<i>5 897</i>	<i>14 794</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>1 889</i>	<i>4 109</i>	<i>4 173</i>	<i>4 724</i>	<i>5 897</i>	<i>14 794</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	1 889	4 109	4 173	4 724	5 897	14 794
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	1 764	3 824	3 873	4 424	5 597	13 894
Övrig finansiering	125	285	300	300	300	900
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 252	1 536	2 325	2 179	2 520	7 024
Byggnader och markanläggningar	811	1 307	2 061	1 899	2 260	6 220
Försvarsanläggningar	396	204	200	200	200	600
Flygfält	45	25	64	80	60	204
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>925</i>	<i>1 205</i>	<i>1 990</i>	<i>1 842</i>	<i>2 181</i>	<i>6 013</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>925</i>	<i>1 205</i>	<i>1 990</i>	<i>1 842</i>	<i>2 181</i>	<i>6 013</i>
Finansiering vidmakthållande	1 252	1 536	2 325	2 179	2 520	7 024
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	748	1 083	1 860	1 712	2 051	5 623
Övrig finansiering	504	453	465	467	469	1 401
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	3 141	5 645	6 498	6 903	8 417	21 818
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	2 814	5 314	6 163	6 566	8 078	20 807

Källa: Fortifikationsverkets avvikelserapport avseende investeringsplan för fastigheter 2021–2024

Vissa justeringar har gjorts jämfört med föregående års investeringsplan. Det beror t.ex. på olika tillkommande förvärv och investeringar mot bakgrund av propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30), ändrade kostnadsbedömningar och tidsförskjutningar.

Tabell 5.16 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 40 miljoner kronor

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m. 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Berga, förvärv			130		
Berga, hangar/garage	2	2	17	33	3
Boden, fordonshall			2	10	56
Eksjö, anslutningsväg			2	3	40
Eksjö, förråd			5	40	
Eksjö, utbildningsanordning		4	38	29	
Enköping, förband divisionsledningsbataljon och förråd ¹				10	40
Enköping, utökad kapacitet ledningsstridsskolan ¹				10	40
Enköping, nybyggnation ¹				25	50
Gotland, förstärkning P18 ¹				20	55
Gotland, servicecenter		1	10	80	109
Gotland, lokalförsvarskytte ¹				10	50
Göteborg, logistikregemente ¹				50	100
Göteborg, amfibieregemente ¹				50	100
Göteborg, hamnen		2	11	109	23
Halmstad, infrastrukturella åtgärder			5	45	30
Halmstad, lagerhall			43		
Halmstad, lokalyta produktion tekniker			15	25	50
Halmstad, luftvärnshallar		5	40	250	420
Halmstad, utbildningsanordning			4	25	24
Halmstad, utbildningsproduktion			25	50	60
Kalixfors, flytt till Kalixfors	2	23	73	72	27
Karlberg, anpassning ökade kadettvolym och officersutbildning			20	80	735
Karlberg, kadettflygel	7	8	50	50	27
Karlsborg, hangarer m.m.	36	4	133	322	188
Karlsborg, kasernbyggnad		3	37	20	
Karlsborg, rull- och taxibana m.m.	12	37	169	7	
Karlskrona, ombyggnation av skeppsbron		3	40	15	
Karlskrona, ombyggnation av vaktlokal	3	3	25	15	
Karlskrona, ubåtskaj		4	50	8	
Karlsborg, överföring av området Heden från Statens fastighetsverk			93		
Kungsängen, kontor och lokal stab			5	35	
Kungsängen, teknikhall			1	3	56
Kungsängen, vakt och entré			2	12	33
Luleå, drivmedelsanläggning	5	12	20	19	1
Luleå, fjärrvärme och ledningar		11	11	11	11
Luleå, flygfältsbelysning			13	27	17

Luleå, kombitvättshall för fordon m.m.	10	25	40	5	
Luleå, övnings- och vårdhall			2	2	36
Malmen, lokaler ¹				10	40
Malmen, verkstad		6	29	8	
Muskö, kanslibyggnad	7	2	35	33	
Revinge, ersättningsbyggnad camp Gripen	1	35	75	25	
Revinge, ersättningsbyggnad Skånelängan		7	40	43	20
Revinge, utbildningscentra	10	75	50		
Revingehed ¹				10	40
Ronneby, drivmedel baslager		2	71	28	
Ronneby, flygstation			10	30	10
Skredsvik, hemvärnsförråd	2	15	25	3	
Skredsvik, huvudförläggning och fyshall		4	19	26	
Skövde, arbetsutrymmen			3	3	60
Skövde, skårmtak		5	23	20	
Sverige, hemlig anläggning	455	210	392	112	
Sverige, hemlig anläggning	1	15	30	50	95
Sverige, hemlig anläggning	2	2	90	5	
Sverige, hemlig anläggning	11	10	50	150	195
Sverige, hemlig anläggning			30	70	1 150
Sverige, hemlig anläggning		1	5	30	32
Sverige, hemlig anläggning ¹			29	48	162
Sverige, hemlig anläggning ¹					250
Sverige, hemliga lånefinansierade anläggningar	73	30	50	50	50
Sverige, fastighetsförvärv i det öppna beståndet kopplat till Försvarmaktens kompletterande budgetunderlag ²			430	50	
Sverige, hemlig anläggning			2 000		
Såtenäs, dränering fältytor och stråkdiränering			2	2	51
Såtenäs, lokalanpassning			2	12	51
Umeå, CBRN-kompani ¹					40
Umeå, inomhusträningsanläggning	8	2	53	53	73
Umeå, konor och verkstäder		2	4	12	31
Uppsala, underrättelsecentrum ¹				20	50
Östersund, Lugnvik, logement, kontor, övningshall m.m.	3	3	76	38	

Anm.: Planerade investeringar som understiger 40 miljoner kronor för 2022–2024 ingår inte i tabellredovisningen ovan.

¹ Enligt Försvarmaktens förändringsförslag.

² Enligt proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30).

Källa: Fortifikationsverkets avvikelsesrapport avseende investeringsplan för fastigheter 2021–2024.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2022 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 26 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Fortv disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2021 om 22 500 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Den övriga krediten bör, med hänsyn till tidigare upplåning och de behov som brukarna har angett, utökas med 4 000 000 000 kronor jämfört med föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2022 besluta att Fortv får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 26 500 000 000 kronor.

5.7.2 Statens fastighetsverk

SFV:s uppgift är att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär en god resurshushållning och en hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Myndigheten ska inom sitt uppdrag bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose hyresgästernas behov av lokaler och ta hänsyn till deras nytta av de resurser som läggs på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* för att finansiera underhållskostnader och löpande driftunderskott avseende bidragfastigheterna.

Större investeringar i pågående projekt

Några av de större projekt som SFV kommer att arbeta med de närmaste åren är bl.a. ombyggnad av kvarteret Rosenbad och renovering av kvarteret Lejonet i Stockholm samt arbete med övergripande säkerhet på Riddarholmen.

Investeringsplan

<p>Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2022–2024 godkänns som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (se tabell 5.17).</p>
--

Tabell 5.17 Investeringsplan för SFV 2022–2024

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Budget 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Summa 2022–2024
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	1 103	135	144	131	100	375
Summa marknadshyresfastigheter nyanskaffning	1 099	49	73	76	40	189
Summa mark nyanskaffning	3	86	71	55	60	186
Summa kostnadshyres nyanskaffning	1					
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 103</i>	<i>135</i>	<i>144</i>	<i>131</i>	<i>100</i>	<i>375</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>1 103</i>	<i>135</i>	<i>144</i>	<i>131</i>	<i>100</i>	<i>375</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	1 103	135	144	131	100	375
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	1 103	135	144	131	100	375
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 550	1 937	2 068	1 973	1 780	5 821
Summa marknadshyresfastigheter vidmakthållande	1 229	1 492	1 651	1 600	1 399	4 650
Summa kostnadshyresfastigheter vidmakthållande	57	139	161	145	165	471
Summa bidragsfastigheter vidmakthållande	213	262	198	182	181	561
Summa mark vidmakthållande	52	44	58	46	35	139
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 069</i>	<i>1 387</i>	<i>1 529</i>	<i>1 510</i>	<i>1 341</i>	<i>4 380</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>1 069</i>	<i>1 387</i>	<i>1 529</i>	<i>1 510</i>	<i>1 341</i>	<i>4 380</i>
Finansiering vidmakthållande	1 550	1 937	2 068	1 973	1 780	5 821
Anslag 1:10 Bidragsfastigheter	213	262	198	182	181	561
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	1 069	1 387	1 529	1 510	1 341	4 380
Övrig finansiering	269	288	341	281	258	880
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	2 654	2 072	2 212	2 104	1 880	6 196
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	2 172	1 522	1 673	1 641	1 441	4 755

Källa: SFV:s avvikelserapport avseende investeringsplan för fastigheter 2021–2024.

Vissa justeringar har gjorts jämfört med föregående års investeringsplan. Investeringsplanen för 2022–2024 omfattar av SFV planerade investeringar. Regeringen har ännu inte tagit ställning till flera av dessa. Frågan om ombyggnaden av operabyggnaden bereds fortsatt i Regeringskansliet. Av denna anledning innehåller tabell 5.17 endast kostnader för akuta renoveringsåtgärder avseende denna byggnad och inte övriga eventuella ombyggnadskostnader. Exempel på förändringar i förhållande till föregående års investeringsplan är att en ombyggnation av universitetshuset i Lund har tillkommit och att projektetbudgeten för ombyggnaden av kvarteret Rosenbad har justerats upp. Spridningen av covid-19 påverkar också SFV:s investerings- och underhållsåtgärder, särskilt inom det utländska beståndet.

Tabell 5.18 SFV pågående och planerade investeringar över 40 miljoner kronor och deras beräknade utfall under 2022–2024

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m. 2020	Prognos 2021	Budget 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Birger Jarls torg, upprustning yttre Riddarholmen, Stockholm	3	0	0	8	28
Ekonomihögskolan, Installationsunderhåll, Lund	0	0	2	16	16
Gråmunkeholmen, ombyggnation gymnasiehusen, Stockholm	0	12	23	30	5
Gustavianum, verksamhetsförändring, Uppsala	8	6	31	11	0
Helsingfors, grundförstärkning och lokalanpassning, Finland	10	51	51	4	0
Kungshuset, tillgänglighet och hyresgästanpassning, Lund	11	10	33	0	0
Kv. Johannes Större, tekniskt underhåll, Stockholm	0	2	2	24	0
Kv. Krubban, ombyggnad av Västra stallet, Stockholm	2	1	48	46	9
Kv. Lejonet, renovering, Stockholm	3	14	200	220	360
Kv. Rosenbad, ombyggnad, Stockholm	887	450	63	0	0
Manillaskolan, renovering fasader, Stockholm	1	1	22	20	20
Moderna museet, ombyggnad lanterniner, Stockholm	1	0	15	15	7
Naturhistoriska riksmuseet, byte och ombyggnad av VA-system i mark, Stockholm	0	1	11	24	16
Naturhistoriska riksmuseet, ombyggnation av Botanhuset, Stockholm	19	64	43	0	0
New York, invändiga lägenhetsarbeten 604 och 608 Park Avenue, USA	0	1	4	74	1
Norra Riddarholmshamnen, upprustning yttre Riddarholmen, Stockholm	5	2	5	13	33
Operabyggnaden, fasadrenovering, Stockholm	0	0	30	30	30
Renovering Operabyggnaden, Stockholm	0	5	10	50	100
Peking, om- och tillbyggnation av kansli, Kina	69	5	28	23	0
Riddarholmen, övergripande säkerhet, Stockholm	0	3	14	50	60
Skeppsholmen, Kasern II, återställande efter brand, Stockholm	60	40	32	0	0

Skeppsholmen, Kasern III, förtätning, Stockholm	0	4	11	45	65
Skeppsholmen, renovering kajer och dykdalber, Stockholm	145	5	1	46	52
Tokyo, renovering och ombyggnad av ambassaden, Japan	15	1	30	70	184
Universitetshuset, ombyggnation, Lund	0	3	0	12	19
Uppsala slott, renovering Konstmuseum, Uppsala	0	1	4	25	10
Östra Riddarholmshamnen, upprustning yttre Riddarholmen, Stockholm	35	2	14	2	0

Anm.: SFV:s planerade investeringar med utfall 2021–2023. Projekt som understiger 40 miljoner kronor ingår inte i tabellredovisningen ovan. Investeringar i bidragsfastigheter ingår inte eftersom de anslagsfinansieras och bokförs som underhåll.

Källa: SFV:s avvikelserapport avseende investeringsplan för fastigheter 2021–2024.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2022 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2021 om 15 200 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och det behov som brukarna har angett, ligga kvar på samma nivå som föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2022 besluta att SFV får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

5.7.3 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 5.19 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

2020	Utfall	266 032	Anslagssparande	7 968
2021	Anslag	340 600 ¹	Utgiftsprognos	337 681
2022	Förslag	330 000		
2023	Beräknat	290 000		
2024	Beräknat	265 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll av och löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som SFV förvaltar. Anslaget får användas för utgifter för insatser för att utveckla bidragsfastigheter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.20 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	340 600	340 600	340 600
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-10 600	-50 600	-75 600
varav BP22	50 000	25 000	25 000
– Bidragsfastigheter- ökad omfattning och lagkrav.	50 000	25 000	25 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	330 000	290 000	265 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Förslaget innebär att anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ökas med 50 000 000 kronor 2022 för att genomföra åtgärder på de fastigheter som klassas som bidragsfastigheter. Från och med 2023 föreslås anslaget öka permanent med 25 000 000 kronor. Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär bl.a. att anslaget har ökat för att energieffektivisera bidragsfastigheter genom nyttjande av solceller.

Regeringen föreslår att 330 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 290 000 000 kronor respektive 265 000 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2023.

Skälen för regeringens förslag: Vården och underhållet av de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2023.

Tabell 5.21 Beställningsbemyndiganden för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	43 610	11 709	100 000	
Nya åtaganden	11 497	100 000	100 000	
Infriade åtaganden	-43 398	-11 709	-100 000	-100 000
Utestående åtaganden	11 709	100 000	100 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000	100 000

6 Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning

6.1 Mål för området

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdsystemen är att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar minska och fel motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

I linje med det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken (se avsnitt 2.3) har regeringen beslutat om följande mål för området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning:

- Prognoser samt analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen ska vara tillförlitliga och väldokumenterade.
- Statistiken ska vara av god kvalitet och tillgänglig för användarna. Kostnaden för uppgiftslämnarna ska minska, statistikproduktionen vara effektiv och samordningen av statistiken utvecklas.

6.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdsystemen infördes 2021. Målet syftar till att ge en helhetsbild av arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar och fusk inom de olika välfärdssystemen. Dessutom ska målet bidra till en samlad styrning och uppföljning.

Uppföljningen av måluppfyllelsen kommer att baseras på en samlad analys av vilka åtgärder berörda statliga myndigheter har vidtagit, och vilken effekt de har haft på omfattningen av de felaktiga utbetalningarna. Enhetliga återrapporteringskrav har beslutats i berörda myndigheters regleringsbrev och kommer att ligga till grund för de resultatindikatorer som kommer att användas. Eftersom målet gäller fr.o.m. 2021 kan en samlad resultatredovisning på området göras först i budgetpropositionen för 2023.

Målet att producera statistik av god kvalitet mäts bl.a. genom punktlighet i publicering, nöjdhetsindex och allmänhetens förtroende. Tillgängligheten till statistiken mäts bl.a. genom antal tabeller i och uttag från Statistiska centralbyråns (SCB) statistikdatabas (SSD) på myndighetens webbplats samt antal besök på webbplatsen. Kostnaderna för uppgiftslämnandet mäts genom uppgiftslämnarnas totala kostnader och kostnadsförändringen jämfört med föregående år. Effektiviteten i statistikproduktionen mäts genom produktivitetsförändringen.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Samlad styrning och uppföljning av arbetet med att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

Omfattningen av felaktiga utbetalningar och utformningen av välfärdssystemen

Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen har visat att både omfattningen av felaktiga utbetalningar och andelen misstänkta bidragsbrott är hög (SOU 2019:59). Av de totala utbetalningarna från välfärdssystemen 2018 (exklusive ålderspensionssystemet) bedömdes ca 5,5 procent, eller utbetalningar om ca 18 miljarder kronor, vara felaktiga (SOU 2019:59 s. 139).

Välfärdssystemens utformning bedöms vara en viktig orsak till felaktiga utbetalningar. Ersättningssystemens regelverk och konstruktion lägger grunden för myndigheternas förutsättningar att motverka felaktiga utbetalningar. Risken för felaktiga utbetalningar ökar när flera statliga myndigheter gemensamt ansvarar för ett ersättningssystem, och när företag eller andra externa aktörer med ekonomiska intressen är involverade, som t.ex. i fråga om statligt tandvårdsstöd, lönebidrag, nystartsjobb och ersättning för höga sjuklönekostnader. Även de uppskattade felnivåerna är höga i denna typ av ersättningssystem (SOU 2019:59 s. 98).

Samlad styrning och uppföljning av arbetet mot felaktiga utbetalningar

För att uppnå en samlad styrning och uppföljning av arbetet mot felaktiga utbetalningar har regeringen gett Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppgift att stödja arbetet som ska bidra till att säkerställa att korrekta utbetalningar görs från välfärdssystemen. ESV ska årligen för regeringen redovisa en samlad lägesbeskrivning av det arbete som har bedrivits av berörda myndigheter och aktörer för att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, och föreslå vilka åtgärder som bör vidtas för att säkerställa korrekta utbetalningar. Dessutom ska ESV vart tredje år för regeringen redovisa en fördjupad lägesbeskrivning, som bl.a. ska innehålla en bedömning av den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och analyser av orsakerna till dessa. Även denna redovisning kommer att ligga till grund för regeringens redovisning till riksdagen.

Därtill ska Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten i sina respektive årsredovisningar för 2021 redovisa hur de bidrar till måluppfyllelsen och vilka insatser som har genomförts för att uppnå målet. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har i regleringsbrevet för 2021 fått i uppdrag att identifiera risker för felaktiga utbetalningar och bidragsbrott inom arbetslöshetsförsäkringen. De ovan nämnda myndigheterna ska dessutom återkommande studera riskerna för och omfattningen av felaktiga utbetalningar av olika ersättningar.

Vidare har ett råd för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen inrättats vid ESV. Rådet består av ledamöter från Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Ekobrottsmyndigheten, ESV, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket. Rådet ska främja samverkan mellan de myndigheter som är representerade i rådet, vara ett forum för informations- och erfarenhetsutbyte samt diskutera åtgärder mot felaktiga utbetalningar.

Regeringen har beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av möjligheterna att stärka arbetet med att bekämpa bidragsbrott mot Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Migrationsverket och

Arbetsförmedlingen (dir. 2021:39). Syftet med uppdraget är att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv hantering för att därigenom minska antalet felaktiga utbetalningar och bidragsbrott i de ekonomiska förmåner och stöd som hanteras av myndigheterna. I uppdraget ingår även att analysera för- och nackdelar med ett administrativt sanktionssystem för vissa bidragsbrott, med särskilt beaktande av arbetslöshetskassornas särart, samt utarbeta de författningsförslag som krävs för att inrätta ett sådant system.

6.3.2 Konjunkturinstitutet

Prognosprecision

Konjunkturinstitutet analyserar årligen prognosfel för en rad makroekonomiska variabler, såsom BNP-tillväxt, arbetslöshet, inflation och offentligfinansiellt sparande. Prognosfelen för åtta nyckelvariabler jämförs med totalt 17 andra prognosmakares motsvarande fel, däribland regeringens. Jämförelsen av prognoser görs för innevarande och nästkommande års utfall, och för två olika utvärderingsperioder: det innevarande året respektive de tre föregående åren. På grund av de stora effekter som spridningen av sjukdomen covid-19 haft på ekonomin under 2020 fokuserar den senaste utvärderingen på prognoserna gjorda under 2020. De snabba förändringarna som skedde under 2020 medförde också att det var av mycket stor betydelse när under året prognoserna gjordes och vilken informationsmängd som då fanns tillgänglig. För prognoser avseende 2020 rankar sig Konjunkturinstitutet i de flesta fall bland topp tre, men aldrig sämre än bland de sex främsta prognosmakarna. För den längre utvärderingsperioden har Konjunkturinstitutet haft den bästa prognosprecisionen för samtliga variabler förutom BNP-tillväxten, där precisionen i stället var näst bäst och saknade omotiverade systematiska fel. Myndighetens analys är förankrad i national-ekonomisk teori och empiri.

6.3.3 Ekonomistyrningsverket

Prognosprecision

ESV har utvärderat myndighetens prognoser för perioden 2012–2019. Utvärderingen visar att myndighetens prognosprecision överlag är i linje med andra prognosmakares precision, men att det finns förbättringspotential för vissa variabler (se Utvärdering av Ekonomistyrningsverkets prognoser 2012–2019, ESV dnr 2019-00962-4). ESV har justerat sina prognosmetoder utifrån slutsatserna i utvärderingen. Under 2020 påverkades dock prognosverksamheten i hög grad av pandemin. De extra ändringar i statens budget som beslutades under året innebar fler bedömningar av effekterna av utgiftsökningar och skattesänkningar. Osäkerheten var stor när det gällde vilken effekt spridningen av covid-19 skulle få på ekonomin och hur förslagen skulle påverka de offentliga finanserna. ESV presenterade därför i mars och november 2020 alternativscenarier som komplement till prognosen, och i maj 2020 publicerades en uppdatering av det ekonomiska läget, eftersom risken var stor för en svagare utveckling än den som publicerats i marsprognosen. ESV konstaterar i sin rapport Prognosuppföljning 2020 att myndigheten, liksom andra prognosmakare, överskattade pandemins negativa effekter på BNP-tillväxten och skatteintäkterna 2020, framför allt i de prognoser som gjordes under våren 2020. I de prognoser som gjordes under hösten 2020 överskattades statens utgifter. Jämförelser mellan olika prognosmakares träffsäkerhet avseende utvecklingen 2020 försvaras av att de snabbt skiftande förutsättningarna inneburit att det spelat ovanligt stor roll vid vilken tidpunkt en prognos har gjorts.

6.3.4 Statistik

Statistik av god kvalitet

Punktligheten i SCB:s statistikpublicering enligt fastställd tidsplan uppgick till 98 procent 2020 och var således fortsatt hög, om än något lägre än föregående år (se tabell 6.1). Överensstämmelsen mellan avsedd och faktisk publiceringsdag för månads-, kvartals- och årsstatistiken uppgick till mellan 96 och 100 procent. Under 2020 gjordes 32 korrigeringar av publicerad statistik, vilket var samma antal som 2019, varav en bedömdes som allvarlig. Antalet interna felrapporter under 2020 uppgick till 65, vilket innebar en ökning jämfört med 2019, då antalet felrapporter uppgick till 50.

Kundnöjdheten för SCB har liksom föregående år undersökts bl.a. genom webb-enkäten Kundernas förtroende. Enligt enkäten uppgick medelbetyget 2020 till 4,7 på en femgradig skala, vilket var samma nivå som för 2019. Allmänhetens förtroende för SCB undersöks inom den årliga förtroendeundersökningen som publiceras av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Enligt undersökningen hade 43 procent av allmänheten 2020 mycket stort eller ganska stort förtroende för SCB. Endast 5 procent hade ett ganska eller mycket litet förtroende för myndigheten. Resultaten visar på små förändringar över åren.

Tabell 6.1 Resultatindikatorer avseende statistik

	2018	2019	2020
Antal tabeller i statistikdatabasen	4 072	4 407	4 581
Antal uttag ur statistikdatabasen (1000-tal)	1 246	1 390	1 510
Antal besök SCB:s webbplats (1000-tal) ¹	7 466	7 888	9 678
Punktlighet i publicering (procent)	100	99	98
Kundnöjdhet i avgiftsfinansierad verksamhet mätt som kundernas förtroende (5-gradig skala) ²	4,6	4,7	4,7
Allmänhetens förtroende (andelen mycket stort eller ganska stort förtroende) ²	44	44	43
Kostnad för uppgiftslämnandet (mnkr)	407	417	394
Uppgiftslämnarnas kostnader (förändring jämfört med föregående år, i mnkr) ³	-4	10 ⁴	-23
Produktivitetsförändring (procent)	2,2	3,9	-1,1

¹ Innehållsmässiga och tekniska förändringar medför att jämförelser över åren gällande besöksstatistiken är svåra att göra.

² Uppgiften för 2018 baseras på svar som avser andra halvåret då undersökningen introducerades.

³ Förändringen är beräknad på en justerad uppgift för föregående år.

⁴ Uppgiften avseende 2019 har reviderats.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tillgänglighet till statistik

Antalet besök på SCB:s hemsida, där en stor mängd statistik tillgängliggörs avgiftsfritt, uppgick under 2020 till ca 9,7 miljoner, vilket innebar en ökning med ca 22,7 procent jämfört med 2019 (se tabell 6.1). En viktig anledning till ökningen är det stora intresset för statistik relaterad till spridningen av covid-19. Antalet tabeller i statistikdatabasen ökade till knappt 4 600 tabeller, vilket var en ökning med ca 4 procent jämfört med 2019. Även antalet uttag ur statistikdatabasen ökade till drygt 1,5 miljoner uttag, vilket var en ökning med knappt 9 procent.

I april 2020 lanserade SCB den av Europeiska unionen delfinansierade webbtjänsten Kommuner i siffror, som utifrån grundläggande statistik i statistikdatabasen möjliggör för en bred allmänhet att på ett enkelt sätt jämföra kommuner med varandra. Under 2020 gjordes ca 40 000 besök på tjänsten.

SCB har arbetat för att öka tillgängligheten till all statistik i statistikdatabasen som öppna data. Mer än 4 400 datamängder från SCB gjordes sökbara på den nationella dataportalen som Myndigheten för digital förvaltning lanserade 2020. SCB tillämpar principen om öppna data som huvudregel och ökade under 2020 även utbudet av fritt tillgänglig statistik genom att tidigare avgiftsbelagda tjänster gjordes till öppna data. I en ranking publicerad av organisationen Open Data Watch över hur heltäckande och öppet tillgänglig statistiken är i 187 länder avancerade Sverige från plats nio (2018) till plats fem (2020).

Effektivitet och kostnaden för uppgiftslämnandet

Den totala kostnaden för uppgiftslämnandet uppgick 2020 till 394 miljoner kronor, vilket innebar en minskning med 23 miljoner kronor, motsvarande ca 5,6 procent, jämfört 2019 (se tabell 6.1). Uppskattningsvis hälften av minskningen berodde på att undersökningar ställts in eller förändrats till följd av spridningen av covid-19. Av de totala kostnaderna avsåg 332 miljoner kronor kostnaden för företag och organisationer, 60 miljoner kronor kostnaden för kommuner och regioner samt 2 miljoner kronor kostnaden för myndigheter. SCB arbetar löpande med att förenkla uppgiftslämnandet. Även hos uppgiftslämnarna ökar graden av digitalisering, vilket underlättar uppgiftslämnandet. För att dra nytta av detta har SCB bl.a. intensifierat arbetet med att möjliggöra för företag att lämna uppgifter via digitala filformat. I slutet av 2020 lanserades en första version av en statistiktaxonomi, som fr.o.m. 2021 kommer att kunna användas för att lämna data för enskilda företag till flera av SCB:s undersökningar via s.k. maskin-till-maskin-lösningar.

År 2020 beräknas den totala produktiviteten inom SCB ha minskat med 1,1 procent. I dessa beräkningar beaktas endast förändringen av produktionsvolymen, inte förändringar i kvalitet och utvecklingsarbete. Utvecklingen av produktiviteten kan variera mellan enskilda år på grund av kalendereffekter och andra tillfälliga orsaker och således bör utvecklingen bedömas över en längre period. Sett över en femårsperiod har produktivitetsökningen uppgått till i genomsnitt 2,5 procent per år.

Samordning och utveckling av den officiella statistiken

Ansvar för officiell statistik delas mellan 29 myndigheter och systemet samordnas av SCB. Den målbild som Rådet för den officiella statistiken fastställt har kompletterats med ett fjärde område, Vi gör det bättre tillsammans, som syftar till stärkt samverkan. Målbilden tar sikte på 2025 och åtföljs av en handlingsplan. Ett centralt inslag i handlingsplanen avseende 2020 var att genomföra en översyn av statistikområdena inom den officiella statistiken. Under 2020 har SCB bl.a. erbjudit statistikproduktionsutbildning för personal vid de statistikansvariga myndigheterna, beslutat om ett flertal föreskrifter och tillgängliggjort egenutvecklade it-verktyg i statistikproduktionen för andra statistikansvariga myndigheter. Av den årliga rapporten över Sveriges officiella statistik framgår att det vid utgången av 2020 fanns en aktuell kvalitetsdeklaration publicerad för 90 procent av den officiella statistikens statistikprodukter, vilket var en ökning med 3 procentenheter jämfört med 2019.

6.3.5 Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet publicerade i maj 2021 sin årliga rapport Svensk finanspolitik. Rapporten innehöll bedömningar av bl.a. finanspolitikens måluppfyllelse och regeringens åtgärder med anledning av pandemin.

6.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Eftersom målet om att minska felaktiga utbetalningar infördes 2021 kommer det att vara möjligt att bedöma måluppfyllelsen först i budgetpropositionen för 2023. Enligt de omfattningsstudier som har genomförts bedöms de felaktiga utbetalningarna vara omfattande (SOU 2019:59 s. 94). För att komma till rätta med detta behövs förbättrade förutsättningar för att motverka felaktiga utbetalningar och en samlad uppföljning av vad som görs samt en bedömning av vilka effekter de olika åtgärderna har. Under de senaste 20 åren har också välfärdssystemen blivit mer omfattande och komplexa. Av den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar bedöms andelen som orsakas av misstänkta bidragsbrott vara hög (SOU 2019:59 s. 98), och den brottslighet som riktas mot välfärdssystemen har utvecklats och blivit mer avancerad och systematisk (SOU 2017:37 s. 194–199).

SCB:s statistik används i stor utsträckning som underlag för forskning, utredningsverksamhet, beslutsfattande och samhällsdebatt, och myndighetens uppdragsbaserade statistikverksamhet bedöms ha bidragit till en ökad statistikanvändning i samhället. Utifrån de fortsatt goda resultaten avseende kundnöjdhet och förtroende, samt den fortsatt höga punktligheten i fråga om publicering, bedöms målet att statistiken ska vara av god kvalitet i stor utsträckning ha uppnåtts. Tillgängligheten till statistiken för användarna bedöms ha varit god, och det ökade antalet besöken till SCB:s webbplats och uttag av tabeller ur statistikdatabasen visar på ett ökat intresse för statistiskt material under det gångna året. Regeringen välkomnar de insatser som görs för att på olika sätt öka tillgängligheten till statistiken och anser att detta arbete bör fortsätta.

När det gäller målet om minskade kostnader för uppgiftslämnare kan konstateras en viss förbättring för 2020, som delvis kan kopplas till spridningen av covid-19. Regeringen bedömer även att de insatser SCB gör för att förenkla för uppgiftslämnarna bidrar till måluppfyllelsen. När det gäller målet om en effektiv statistikproduktion kan konstateras att produktiviteten försämrades 2020. Sett över en femårsperiod är den genomsnittliga produktivitetsutvecklingen positiv, men resultatet för 2020 tyder på att det finns behov av fortsatta effektiviseringar. SCB:s samordnade insatser, och den samverkan som sker mellan de statistikansvariga myndigheterna, bedöms bidra till att samordningen av statistiken fortsätter att utvecklas.

Genom utvärderingar samt kvalificerade och fördjupade analyser bidrar Konjunkturinstitutet, ESV och Finanspolitiska rådet till en ökad förståelse för utvecklingen av svensk ekonomi. Genom seminarier m.m. medverkar myndigheterna till en ökad öppenhet och tydlighet kring den ekonomiska politikens syften och ändamålsenlighet. Regeringen anser att myndigheterna har en viktig roll för utformningen av den ekonomiska politiken, och att de genom sina olika verksamheter bidrar till att målet för området uppfylls.

6.5 Politikens inriktning

6.5.1 Fortsatta krafftåg mot fel och fusk med ersättningar och bidrag

Felaktiga utbetalningar, skattefusk och brott mot välfärdssystemen skadar förtroendet för dessa system. Betydande belopp betalas ut felaktigt från olika välfärdssystem varje år. Det finns dock stora skillnader när det gäller andelen felaktiga utbetalningar mellan olika förmåner och ersättningssystem. För att ytterligare stärka arbetet mot felaktiga utbetalningar och brottslighet riktad mot välfärdssystemen bör kontrollerna av utbetalningar från välfärdssystemen stärkas ytterligare. Regeringen anser därför att en ny myndighet för systemövergripande kontroller av utbetalningar från välfärdssystemen bör bildas. Myndigheten kommer att ha två huvudsakliga uppgifter, dels genomföra

systemövergripande dataanalyser, urval och fördjupade granskningar, dels administrera ett system för transaktionskonton för utbetalningar från välfärdssystemen. I myndighetens uppdrag ligger också att beakta de risker för intrång i den personliga integriteten som kommer att aktualiseras i verksamheten. Myndigheten ska inleda sin verksamhet under 2023.

En central del i att stärka arbetet mot felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen är att förhindra och förebygga att oseriösa aktörer verkar i offentligt finansierad verksamhet. Regeringen föreslår ökade medel till Arbetsförmedlingen (utg.omr. 14 avsnitt 4.6.1) och Inspektionen för vård och omsorg (utg.omr. 9 avsnitt 4.6.12) i syfte att stärka myndigheternas förmåga att tidigt identifiera sådana aktörer. Regeringen avser att skärpa tillsynen och kraven på företagsrekonstruktörerna, som bl.a. beslutar om ersättning från lönegarantin. För detta tillförs medel till Kronofogdemyndigheten (utg.omr. 3 avsnitt 2.8.3). Skatteverket tillförs vidare medel 2022 för att utreda och vid behov lämna förslag på åtgärder som krävs för att hindra felaktiga utbetalningar som upptäcks i samband med handläggning och kontroll av lönegarantiärenden (utg.omr. 3 avsnitt 2.8.1). Regeringen kommer därefter att ta ställning till om uppgiften att betala ut ersättning från lönegarantin ska föras över till Skatteverket.

Fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet är ett allvarligt problem. Arbetslivskriminaliteten utnyttjar personer i beroendeställning, inte minst arbetskraftsinvandrare. Det ska aldrig löna sig att begå brott eller skaffa sig konkurrensfördelar genom att åsidosätta de anställdas rätt till en trygg arbetsmiljö. Regeringen anser att myndighetssamverkan och tillsynen inom området fortsatt bör stärkas. För att säkerställa att myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor har tillgång till den information om enskilda personer och företag som de behöver för att fatta korrekta beslut i fråga om ersättningar från välfärdssystemen, och för att motverka arbetslivskriminalitet, har en utredning fått i uppdrag att utvärdera möjligheterna till stärkt informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor (Fi2021/02442). Regeringen avser även att återkomma med en proposition där Migrationsverket föreslås stärka sina kontroller av arbetsgivare som misstänks utnyttja arbetskraftsinvandrare (se även utg.omr. 8 avsnitt 2.5). Denna brottslighet utnyttjar personer i beroendeställning och leder till osund konkurrens. Den är också ofta förknippad med missbruk av välfärdssystemen, t.ex. inom den personliga assistansen. I syfte att motverka arbetslivskriminalitet föreslår regeringen också ökade medel till Arbetsmiljöverket (utg.omr. 14 avsnitt 5.6.1). Vidare föreslår regeringen att resurser tillförs Transportstyrelsens arbete med att motverka fusk och regelöverträdelse inom vägtransportområdet (utg.omr. 22 avsnitt 3.6.12).

Det är också viktigt att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism, och därmed förhindra att vinsterna från ekonomisk brottslighet kan omsättas i det finansiella systemet. Medel tillförs Finansinspektionen, Polismyndigheten, Länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland, Spelinspektionen och Fastighetsmäklarinspektionen för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism (se avsnitt 3.5.4). Även Bolagsverket tillförs resurser för detta ändamål samt för att stärka myndighetens analyskapacitet och brottsförebyggande arbete (utg.omr. 24 avsnitt 3.7.11). Regeringen föreslår även att Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten tillförs medel som ett led i att stärka rättskedjans förmåga och kapacitet att utreda och lagföra misstänkta brott (utg.omr. 4 avsnitt 2.9.3 respektive 2.9.4). Det möjliggör också en förstärkning av förmågan att bekämpa bidragsbrott, skattebrott och annan ekonomisk brottslighet.

Regeringen ser vidare allvarligt på att det förekommer missbruk av de tillfälliga stöd som syftar till att lindra pandemins negativa konsekvenser. För att ytterligare stärka möjligheterna att upptäcka detta missbruk och återkräva felaktiga utbetalningar tillförs

därför Försäkringskassan medel 2022 för efterhandskontroller av utbetalningar av sådana tillfälliga stöd som gjorts under 2021 (utg.omr. 10 avsnitt 3.13.8). Skatteverkets arbete med att säkerställa att skatter och avgifter redovisas och betalas förstärks (se utg.omr. 3 avsnitt 1.3.1).

6.5.2 Statistikutveckling

Den officiella statistiken ska utgöra ett faktabaserat underlag för beslutsfattande och stöd till forskning samt bidra till den allmänna debatten och medborgarnas möjlighet till insyn. För att statistiken ska kunna bidra till samhällsnytta och samhällsekonomisk effektivitet krävs att den är tillgänglig, opartisk, pålitlig och av god kvalitet. Att de statistikansvariga myndigheterna verkar för att upprätthålla kvaliteten är avgörande för att säkerställa förtroendet för den officiella statistiken.

Fortsatt ökade krav på statistik med hög kvalitet som belyser nya områden måste mötas med löpande omprioriteringar och en ökad effektivitet i statistikproduktionen. En ökad digitalisering bedöms kunna möjliggöra fortsatta effektiviseringsvinster, bl.a. vid insamling av uppgifter samt vid framställning och tillgängliggörande av statistik.

6.6 Budgetförslag

6.6.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 6.2 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

2020	Utfall	10 257	Anslagssparande	446
2021	Anslag	10 512 ¹	Utgiftsprognos	10 509
2022	Förslag	10 936		
2023	Beräknat	11 056 ²		
2024	Beräknat	11 166 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 10 937 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 936 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finanspolitiska rådets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.3 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	10 512	10 512	10 512
Pris- och löneomräkning ²	94	210	317
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	330	334	337
<i>varav BP22³</i>	<i>330</i>	<i>330</i>	<i>330</i>
– <i>Upprätthålla kärnverksamheten</i>	<i>330</i>	<i>330</i>	<i>330</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	10 936	11 056	11 166

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget föreslås ökas med 330 000 kronor fr.o.m. 2022 för att upprätthålla kärnverksamheten på myndigheten. För att finansiera anslagsökningen föreslås att anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* minskas med motsvarande belopp fr.o.m. 2022.

Regeringen föreslår att 10 936 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 11 056 000 kronor respektive 11 166 000 kronor.

6.6.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 6.4 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

2020	Utfall	65 950	Anslagssparande	2 267
2021	Anslag	67 076 ¹	Utgiftsprognos	66 922
2022	Förslag	67 682		
2023	Beräknat	68 417 ²		
2024	Beräknat	68 083 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 67 682 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 66 673 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konjunkturinstitutets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.5 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	67 076	67 076	67 076
Pris- och löneomräkning ²	606	1 341	2 037
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			-1 030
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	67 682	68 417	68 083

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 67 682 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 68 417 000 kronor respektive 68 083 000 kronor.

6.6.3 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 6.6 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

2020	Utfall	172 254	Anslagssparande	5 306
2021	Anslag	198 476 ¹	Utgiftsprognos	190 967
2022	Förslag	210 340		
2023	Beräknat	239 665 ²		
2024	Beräknat	283 794 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 237 113 tkr i 2022 års prishnivå.

³ Motsvarar 277 989 tkr i 2022 års prishnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekonomistyrningsverkets förvaltningsutgifter och för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.7 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	188 476	188 476	188 476
Pris- och löneomräkning ²	1 654	3 701	5 624
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	20 210	47 488	89 694
<i>varav BP22³</i>	<i>35 370</i>	<i>62 670</i>	<i>107 670</i>
– Upprätthålla kärnverksamheten	-330	-330	-330
– Revision av jordbruksfonderna	15 000	15 000	15 000
– Genomförande av Sveriges återhämtningsplan	17 000	19 000	11 000
– ESV revision av Brexit-fond	3 700		
– Ny myndighet för systemövergripande kontroller		29 000	82 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	210 340	239 665	283 794

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att finansiera en ökning av anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* minskas anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* med 330 000 kronor 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget minskas med motsvarande belopp.

ESV utför årlig revision av Sveriges användning av medel från EU:s jordbruksfonder. För arbetet med revisionen ökas anslaget med 15 000 000 kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp.

ESV utför revision av de medel som tilldelas Sverige genom EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. ESV ansvarar även för att sammanställa information om genomförandet från de myndigheter som är ansvariga för de reformer och investeringar som utgör den svenska återhämtningsplanen. För detta arbete ökas anslaget med 17 000 000 kronor 2022. För 2023 beräknas anslaget ökas med 19 000 000 kronor och för 2024 med 11 000 000 kronor.

ESV bör tillföras medel för att utföra revision av de medel som tilldelas Sverige genom den s.k. Brexitjusteringsreserven (se utg. omr. 23 avsnitt 2.8). För detta arbete ökas anslaget med 3 700 000 kronor 2022.

På anslaget beräknas även reserverade medel fr.o.m. 2023 för kostnader för den nya myndigheten för systemövergripande kontroller av utbetalningar från välfärdsystemen. För 2023 beräknas anslaget ökas med 29 000 000 kronor och för 2024 med 82 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 210 340 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 239 665 000 kronor respektive 283 794 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.8 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2020	8 550	8 805	-255	-410
Prognos 2021	17 000	16 000	1 000	590
Budget 2022	14 000	13 800	200	790

Uppdragsverksamheten avser områdena ekonomisk styrning och tjänsteexport.

6.6.4 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 6.9 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

2020	Utfall	589 590	Anslagssparande	4 585
2021	Anslag	585 608 ¹	Utgiftsprognos	581 474
2022	Förslag	592 901		
2023	Beräknat	599 574 ²		
2024	Beräknat	606 241 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 593 011 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 593 502 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statistiska centralbyråns förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.10 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	585 608	585 608	585 608
Pris- och löneomräkning ²	5 308	11 848	17 991
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 985	2 118	2 642
varav BP22 ³	2 500	2 500	2 500
– Finansiering SCB undersökning funktionsnedsatta	2 500	2 500	2 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	592 901	599 574	606 241

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* ökas med 2 500 000 kronor fr.o.m. 2022 för undersökningar om situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. För att finansiera anslagsökningen minskas anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv med motsvarande belopp fr.o.m. 2022.

Regeringen föreslår att 592 901 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 599 574 000 kronor respektive 606 241 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.11 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2020	471 118	466 955	4 163	28 056
Prognos 2021	500 000	502 000	-2 000	26 000
Budget 2022	470 000	472 000	-2 000	24 000

Källa: Statistiska centralbyrån.

Av uppdragsverksamhetens intäkter avser ca 70 procent statistikproduktion åt främst andra statliga myndigheter. Tjänsteexport står för ca 13 procent och övriga tjänster för ca 17 procent.

6.6.5 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 6.12 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

2020	Utfall	9 537	Anslagssparande	1 445
2021	Anslag	13 782 ¹	Utgiftsprognos	11 686
2022	Förslag	13 907		
2023	Beräknat	14 056 ²		
2024	Beräknat	14 198 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 13 907 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 13 907 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Bokföringsnämndens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.13 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	13 782	13 782	13 782
Pris- och löneomräkning ²	125	274	416
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	13 907	14 056	14 198

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023 och 2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 13 907 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 14 056 000 kronor respektive 14 198 000 kronor.

7 Offentlig upphandling

7.1 Mål för området

Utifrån det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken har regeringen preciserat följande mål för den offentliga upphandlingen: Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden, samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas (prop. 2014/15:1 utg.omr. 2).

7.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande centrala resultatindikatorer används vid resultatbedömningen mot det förvaltningspolitiska målet:

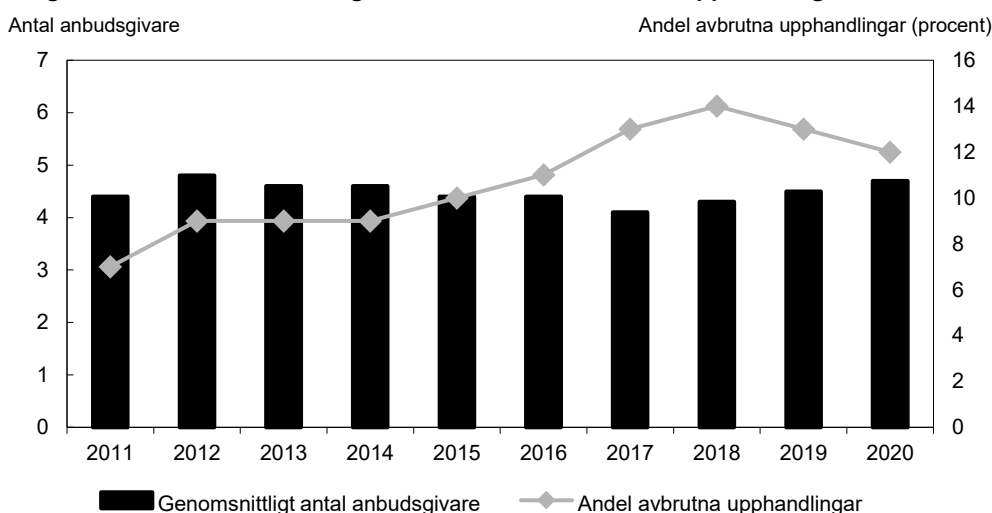
- andelen avbrutna upphandlingar,
- antal anbudsgivare per upphandling,
- andel överprövade upphandlingar, och
- andel överprövningar med helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten.

I delar av resultatbedömningen beaktas även vissa andra resultat, exempelvis information från rapporter från Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Fler anbudsgivare och minskad andel avbrutna upphandlingar

Diagram 7.1 Antal anbudsgivare och andelen avbrutna upphandlingar

Källa: Upphandlingsmyndigheten.

Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling visar om det finns en fungerande konkurrens inom den offentliga upphandlingen. De senaste tio åren har det genomsnittliga antalet anbudsgivare varierat mellan 4,1 och 4,8 per upphandling (se diagram 7.1). Under 2020 ökade det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upp-

handling för tredje året i rad till 4,7. Andelen upphandlingar där endast en eller två anbudsgivare deltog uppgick till 35 procent. Det vanligaste antalet anbudsgivare var 2, vilket var fallet i 20 procent av upphandlingarna.

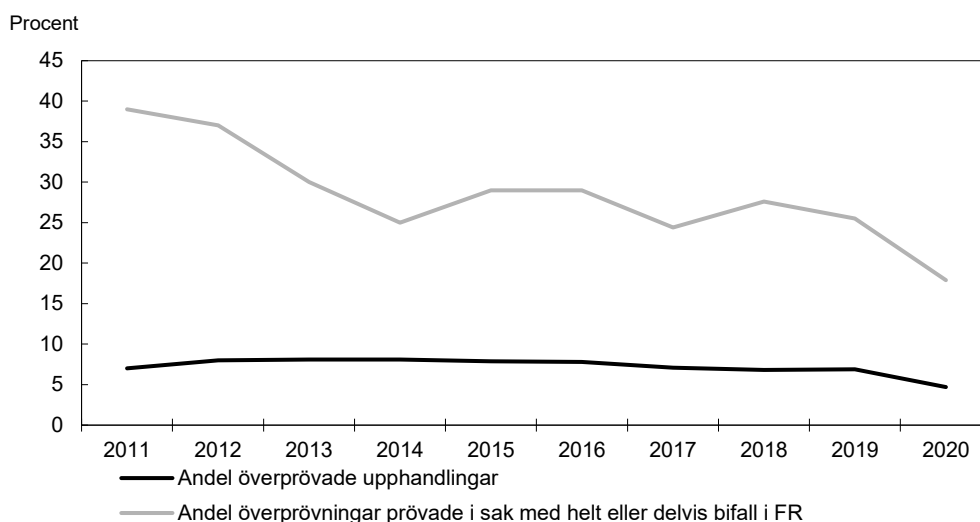
Andelen avbrutna upphandlingar är en indikation på hur effektiv den offentliga upphandlingen är. En avbruten upphandling innebär att det har lagts resurser på inköp som inte genomförs, samtidigt som det kan vara bättre att avbryta upphandlingen om det har framkommit att underlaget är bristfälligt. Andelen avbrutna upphandlingar har ökat under flera år, men minskade mellan 2018 och 2020 från 14 till 12 procent.

Ökad kvalitet i upphandlingsstatistiken

Den 1 januari 2021 inrättades en nationell upphandlingsdatabas hos Upphandlingsmyndigheten. I samband med detta fick myndigheten i uppdrag att analysera datakvaliteten i databasen och lämna förslag till åtgärder för att höja kvaliteten. Särskild vikt ska enligt uppdraget läggas vid uppgifter som avser antal anbudsgivare och avbrutna upphandlingar.

7.3.2 Minskad andel överprövningar och andel begäran om överprövning som bifalls i förvaltningsrätten

Diagram 7.2 Överprövningar och utfall i förvaltningsrätten

Källor: Konkurrensverket och Domstolsverket.

Överprövningar är en viktig del av rättssäkerheten vid offentliga upphandlingar. Samtidigt kan överprövningar bidra till osäkerhet och förseningar, och därför är det svårt att fastställa en optimal nivå på överprövningarna. Andelen upphandlingar som överprövades varierade under perioden 2011–2019 mellan 7 och 8 procent, men minskade 2020 till knappt 5 procent (se diagram 7.2). Statliga myndigheter och bolag hade lägst andel överprövningar med 3,9 procent, kommuner och kommunala bolag ca 4,9 procent, medan regioner och regionägda bolag hade störst andel överprövningar med 5,7 procent. Kommunerna genomförde flest upphandlingar, ca 8 230, medan regionerna och staten genomförde ca 1 580 respektive 2 860 upphandlingar.

En och samma upphandling kan generera flera mål i domstol. Totalt avgjordes 3 616 mål om överprövning vid förvaltningsrätterna under 2020, varav 61 procent prövades i sak. Andelen överprövningar som fick bifall i förvaltningsrätten varierade mellan 2013 och 2019 inom ett spann om 24–30 procent, men minskade 2020 till 18 procent (se diagram 7.2). Förvaltningsrättens beslut överklagades till kammarrätten i 778 mål

under 2020. Kammarrätten ändrade utfallet i 43 (5,8 procent) av de 742 mål som avgjordes under året.

Insikter om offentlig upphandling och spridningen av sjukdomen covid-19

Offentlig upphandling har haft en viktig roll när det gäller hanteringen av konsekvenserna av spridningen av sjukdomen covid-19. I september 2020 lämnade Upphandlingsmyndigheten rapporten Coronapandemin ur ett upphandlingsperspektiv (Upphandlingsmyndigheten 2020:3) till regeringen som en delredovisning av ett regeringsuppdrag om att ge förstärkt stöd vid upphandling av samhällsviktig verksamhet (Fi2019/03819). Upphandlingsmyndighetens preliminära slutsatser var att upphandlingsreglerna är anpassade för att kunna tillämpas när det uppstår oförutsedda akuta behov, samt att upphandlande myndigheter och enheter som har en välutvecklad strategisk syn på offentlig upphandling har goda förutsättningar att hantera kriser.

Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten om ändamålsenliga inköpsorganisationer

Enligt Upphandlingsmyndighetens enkätundersökning från 2020 bedömer 66 procent av de upphandlande myndigheterna och enheterna att brist på tid och personalresurser är de främsta hindren för att använda inköp som medel för att bidra till verksamhetsutveckling. För att stimulera upphandlande myndigheter och enheter att i ökad utsträckning bygga upp och säkerställa en inköpsorganisation som ger förutsättningar för ett strategiskt inköpsarbete har regeringen gett Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att följa upp och att under 2021 genomföra olika insatser för att främja denna utveckling (Fi2020/04834).

Klimatsmart upphandling

De offentliga inköpens klimatpåverkan uppgick 2019 till 23,5 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter (Upphandlingsmyndigheten, 2021). På uppdrag av regeringen har Upphandlingsmyndigheten lämnat en rapport med förslag på åtgärder för att offentlig upphandling ytterligare ska bidra till att nå klimatmålen och för att de insatser som ger störst klimatnytta för pengarna ska kunna prioriteras (Fi2019/04274). Dessa förslag analyseras för närvarande i Regeringskansliet. Upphandlingsmyndigheten har dessutom under 2020 haft i uppdrag att öka kännedomen om hur offentlig upphandling kan användas som ett verktyg för att bidra till en cirkulär ekonomi, samt för att uppnå de nationella miljömålen och bidra till genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Upphandlingsmyndigheten konstaterar i ett remissvar till Miljödepartementet att det finns en stor potential att använda den offentliga upphandlingen som verktyg för att ställa krav på cirkularitet och klimathänsyn i syfte att nå miljö- och klimatmål samt flera av de globala målen i Agenda 2030 (M2019/00661).

Med anledning av att bygg-, anläggnings- och fastighetssektorn står för en betydande klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv gav regeringen i mars 2020 Upphandlingsmyndigheten och Boverket i uppdrag att främja minskad klimatpåverkan vid offentlig upphandling av entreprenader inom dessa sektorer (Fi2019/01139 [delvis] och Fi2020/01192).

Webbstöd för socialt hållbara inköp

Upphandlingsmyndigheten tog under 2020 fram olika webbstöd riktade till upphandlande organisationer för att stödja utvecklingen mot mer socialt hållbara inköp. Webbstöden syftar till att främja skäliga arbetsvillkor vid produktion av varor och tjänster, sysselsättning via offentlig upphandling, barns rättigheter och ökad tillgänglighet

oavsett funktionsnedsättning samt att ge bättre information om produktionsvillkor i andra länder.

Arbetsrättsliga villkor vid upphandling

Den 1 juni 2017 infördes i upphandlingsregelverket en skyldighet att ställa arbetsrättsliga villkor i vissa fall. Bestämmelserna ska dels bidra till att arbete som upphandlas av den offentliga sektorn utförs med skäliga arbetsvillkor, dels motverka risken för illojal konkurrens genom att undermåliga arbetsvillkor tillämpas. I februari 2020 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att analysera hur statliga myndigheter har arbetat med att ställa arbetsrättsliga villkor och lämna förslag på hur förutsättningarna för myndigheterna att ställa sådana villkor kan förbättras (Fi2020/00455). Statskontoret redovisade uppdraget i december 2020 (Statskontoret 2020:24). Förslagen analyseras för närvarande i Regeringskansliet.

7.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Det är positivt att den sedan flera år nedåtgående trenden för det genomsnittliga antalet anbudsgivare har brutits. Antalet anbudsgivare behöver dock fortfarande öka. Det är särskilt problematiskt att det i så pass många upphandlingar endast deltar en eller två anbudsgivare. Att öka antalet anbudsgivare är viktigt då en ökad konkurrens skapar förutsättningar för effektivare offentliga inköp.

Mellan 2011 och 2020 har andelen överprövningar minskat och andelen avbrutna upphandlingar ökat. Det skulle kunna vara ett resultat av att dialogen mellan upphandlande myndigheter eller enheter och leverantörer har förbättrats. I dialogen kan förhållanden uppmärksammas som resulterar i att den upphandlande myndigheten eller enheten väljer att avbryta den pågående upphandlingen, för att i stället påbörja en ny upphandling, med villkor som bättre motsvarar befintliga behov. Samtidigt innebär givetvis en avbruten upphandling en viss effektivitetsförlust i form av nedlagt arbete. Ett trendbrott är att andelen avbrutna upphandlingar 2020 minskade för andra året i rad. Detta bidrar tillsammans med att andelen överprövade upphandlingar minskat till uppfyllelsen av målet om en effektiv upphandling.

Kombinationen av att andelen överprövningar har minskat något och att andelen upphandlingar där förvaltningsrätten ändrat utfallet minskat markant de senaste tio åren, skulle vidare kunna bero på att de upphandlande myndigheterna och enheterna har blivit bättre på att upphandla, vilket i så fall också bidrar till en effektivare och mer rättssäker upphandling.

7.5 Politikens inriktning

Förtroendet för att den offentliga upphandlingen fungerar och är rättssäker är fortsatt viktigt. Regelverket om offentlig upphandling och en effektiv tillämpning av detta motverkar korruption. Säkerheten i leveranserna till samhällsviktig verksamhet behöver säkerställas även i krissituationer.

Arbetet med att ta fram enklare och mer flexibla regler för bl.a. icke-direktivstyrda upphandlingar och för att effektivisera överprövningsprocessen fortsätter. Regeringen avser, som en del av detta arbete, att under hösten 2021 lämna två propositioner med förslag på upphandlingsområdet till riksdagen.

För att upphandlingen ska nå sin fulla potential inom alla områden i den nationella upphandlingsstrategin behöver styrningen och organiseringen av inköpsarbetet fortsätta att utvecklas. Upphandlingsmyndighetens uppdrag att följa upp och genomföra

olika insatser för att främja en utvecklad styrning kommer att ligga till grund för åtgärder på området (Fi2020/04834). En utgångspunkt är att inköpsarbetet behöver organiseras ändamålsenligt utifrån upphandlande myndigheters och enheters olika förutsättningar.

Med en utvecklad styrning av inköpsarbetet ges upphandlande myndigheter och enheter goda förutsättningar att ta tillvara och stimulera näringslivets innovationskraft. Genom det forum för kompetensöverföring och erfarenhetsbyte för innovationsupphandling som Upphandlingsmyndigheten getts i uppdrag att inrätta (N2021/01194) kommer den offentliga sektorn att stimuleras att genomföra fler innovationsupphandlingar, i syfte att skapa efterfrågan på innovationer som kan leda till mervärde för samhället, exempelvis genom att stärka utvecklingen av en resurs-effektiv cirkulär ekonomi.

Den 1 juli 2020 trädde lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik i kraft. Alla annonser ska fr.o.m. den 1 januari 2021 publiceras i registrerade annonsdatabaser. Arbetet med att utveckla upphandlingsstatistiken fortsätter, bl.a. genom arbetet med att genomföra EU:s nya standard för upphandlingsannonser (e-forms). Uppgifter om inköpsvärden kommer däremot i nuläget inte att samlas in.

Den offentliga upphandlingen ska utvecklas i syfte att ytterligare kunna bidra till att offentliga medel gör så stor samhällsnytta som möjligt. Det finns stor potential i att använda den offentliga upphandlingen som ett verktyg för ökad miljömässig och social hållbarhet. Det handlar bl.a. om att främja gemensamma samhällsintressen som miljö, klimat, en cirkulär ekonomi, minskad antibiotikaanvändning inom djurhållning, djuruomsorg och människors hälsa samt bra villkor på arbetsmarknaden. En departementspromemoria med lagförslag rörande detta kommer att remitteras under hösten 2021.

Regeringen föreslår att Upphandlingsmyndighetens anslag ökas 2022 för stärkt arbete med cirkulär och fossilfri offentlig upphandling. Även för 2023 och tiden därefter beräknas anslaget ökas av samma anledning. Cirkulär, giftfri och fossilfri upphandling är ett viktigt verktyg för att minska miljöpåverkan och klimatutsläpp, och därigenom nå miljö- och klimatmål samt flera av de globala målen i Agenda 2030.

Arbetet för att förbättra förutsättningarna för myndigheter att ställa arbetsrättsliga villkor fortsätter utifrån Statskontorets analys.

7.6 Budgetförslag

7.6.1 Upphandlingsmyndigheten

Tabell 7.1 Anslagsutveckling 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tusental kronor

2020	Utfall	93 994	Anslagssparande	-930
2021	Anslag	95 579 ¹	Utgiftsprognos	94 384
2022	Förslag	111 079		
2023	Beräknat	112 298 ²		
2024	Beräknat	110 428³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 111 079 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 108 142 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Upphandlingsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 7.2 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:17 Upphandlingsmyndigheten**

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	95 579	95 579	95 579
Pris- och löneomräkning ²	1 556	2 622	3 610
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	13 944	14 097	11 239
<i>varav BP22³</i>	<i>15 000</i>	<i>15 000</i>	<i>12 000</i>
<i>– Myndighetslyft cirkulär ekonomi</i>	<i>15 000</i>	<i>15 000</i>	<i>12 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	111 079	112 298	110 428

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget föreslås ökas med 15 miljoner kronor 2022 för stärkt arbete med cirkulär och fossilfri upphandling. Regeringen beräknar att anslaget ökas med 15 miljoner kronor 2023 och 12 miljoner kronor per år fr.o.m. 2024 för samma ändamål.

Regeringen föreslår att 111 079 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Upphandlingsmyndigheten* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 112 298 000 kronor respektive 110 428 000 kronor.

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Den statliga förvaltningens organisation och utveckling	3
2.1	Antal myndigheter.....	3
2.2	Den statliga närvaron i landet.....	3
2.3	Myndigheternas verksamhetsområden, storlek och ledningsformer.....	4
2.4	Allmänhetens uppfattning av statsförvaltningen och några större myndigheter.....	5
2.5	Organisationsförändringar per departement.....	5
3	Personalstrukturen m.m. i staten	5
3.1	De anställda	6
3.1.1	Utbildningsbakgrund bland de statsanställda.....	7
3.1.2	Åldersstrukturen	8
3.1.3	Nybeviljade ålderspensioner	9
3.1.4	Nybeviljade delpensioner	11
3.1.5	Könsfördelningen.....	11
3.1.6	Anställda med utländsk bakgrund.....	13
3.1.7	Personalrörligheten	15
3.2	Uppsägningar i staten.....	15
3.3	Sjukfrånvaro m.m. i staten	16
3.3.1	Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter.....	16
3.3.2	Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer	18
3.3.3	Sjukpensioner.....	19
3.3.4	Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet	20
3.4	Lönenivåer och löneutveckling	21
3.4.1	Löneutvecklingen i staten.....	21
3.4.2	Utvecklingen av genomsnittliga löner	21
3.4.3	Löneskillnaderna mellan kvinnor och män	22
3.4.4	Genomsnittlig löneutveckling.....	23
3.4.5	Ett partsgemensamt arbete	23
3.4.6	Närmare om grupperingsnivå (svårighetsgrad).....	23

1 Inledning

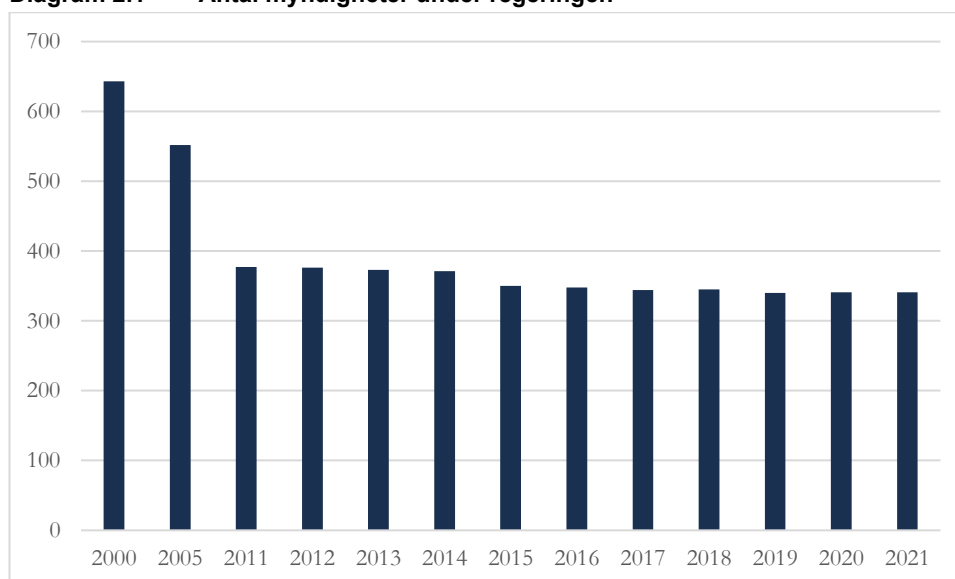
I denna bilaga lämnas en mer detaljerad redogörelse för den statliga förvaltningens organisation och utveckling. Vidare ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten. En ständigt pågående utveckling och förnyelse av statsförvaltningen är en förutsättning för att regeringens politik ska få genomslag inom alla områden. Utvecklingsarbete bedrivs både av regeringen och av myndigheterna. Denna bilaga kompletterar den redovisning på området som lämnas i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 2 avsnitt 4).

2 Den statliga förvaltningens organisation och utveckling

2.1 Antal myndigheter

Den 1 januari 2021 fanns det 341 myndigheter under regeringen. Det var samma antal som ett år tidigare. Under det senaste årtiondet har antalet myndigheter under regeringen minskat med någon eller några få myndigheter per år (se diagram 2.1). Dessförinnan minskade antalet kraftigt, främst med anledning av att regionala och lokala myndigheter ombildades till sammanhållna myndigheter. Mindre myndigheter har också slagits ihop till större myndigheter eller införlivats i större myndigheter (Statskontoret 2021, Statsförvaltningen i korthet).

Diagram 2.1 Antal myndigheter under regeringen

Källa: Statskontoret.

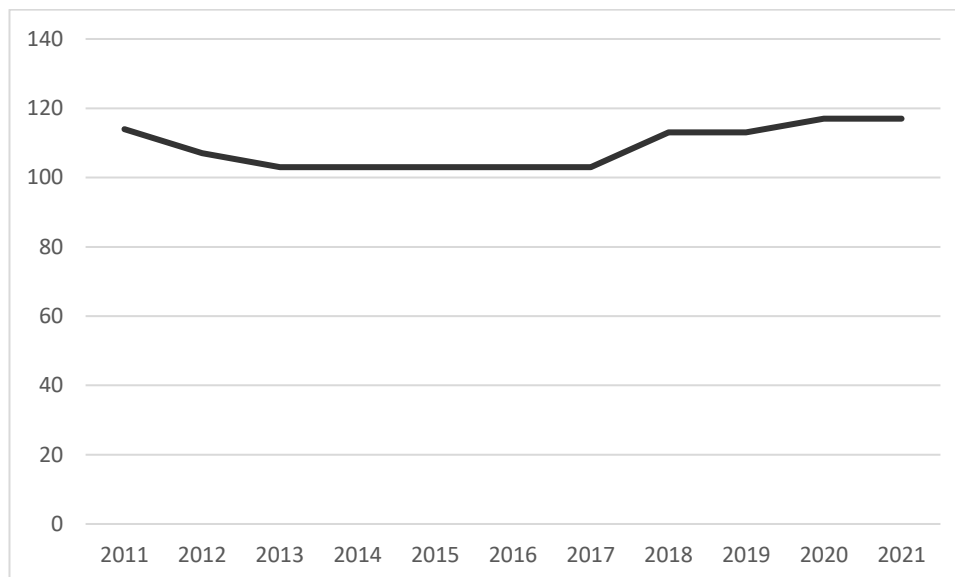
2.2 Den statliga närvaron i landet

Regeringen har under senare år omlokaliserat myndigheter för att öka statens regionala närvaro. Regeringens ambition att öka antalet statliga arbetsstillfällen utanför Stockholm får också genomslag när myndigheter flyttar tjänster från Stockholm till andra delar av landet.

Regeringen fattade inte beslut om att omlokalisera någon myndighet under 2020. Sedan tidigare pågår dock ett arbete med att lokalisera delar av Statens servicecenters verksamhet till Kiruna. Regeringen har också fattat beslut om att öppna flera nya servicekontor. Sedan den 1 juni 2019 ansvarar Statens servicecenter för servicekontoren. I diagram 2.2 visas utvecklingen av antalet servicekontor de senaste åren.

Diagram 2.2 Antal statliga servicekontor

Antal servicekontor

Källa: Statens servicecenter.

2.3 Myndigheternas verksamhetsområden, storlek och ledningsformer

Statskontoret redovisar i sin rapport Statsförvaltningen i korthet (Statskontoret 2021) att flest myndigheter, liksom tidigare år, är verksamma inom COFOG-gruppen Samhällsskydd och rättskipning. COFOG (Classification of Functions of Government) är OECD:s officiella indelning av offentlig verksamhet. Att flest myndigheter är verksamma inom denna grupp beror på att landets domstolar ingår i gruppen. Förhållandevis många myndigheter finns även inom grupperna Näringslivsfrågor, Allmän offentlig förvaltning och Utbildning.

De fem största myndigheterna, med fler än 10 000 årsarbetskrafter, är Polismyndigheten, Försvarsmakten, Försäkringskassan, Kriminalvården och Arbetsförmedlingen. År 2020 ökade antalet årsarbetskrafter i myndigheterna under regeringen med ungefär 9 000. Årsarbetskrafterna har ökat varje år under de senaste tio åren.

Regeringen bestämmer vilken ledningsform som en myndighet ska ha i myndighetens instruktion. Myndighetsförordningen (2017:515) reglerar de tre ledningsformerna styrelsemyndighet, enrådsmyndighet och nämndmyndighet. Det finns 130 enrådsmyndigheter. Dessa utgör knappt 40 procent av myndigheterna i Sverige. En del tidigare enrådsmyndigheter har under de senaste åren ombildats till styrelsemyndigheter och antalet styrelsemyndigheter exklusive universitet och högskolor har därför ökat till 39. Antalet nämndmyndigheter har minskat något under senare år och uppgår till 46.

2.4 Allmänhetens uppfattning av statsförvaltningen och några större myndigheter

Institutet för Samhälle, opinion, medier (SOM-institutet) vid Göteborgs universitet genomför i samverkan med Statskontoret mätningar av hur allmänheten uppfattar verksamheten vid ett antal myndigheter. I 2020 års mätning ingick 10 myndigheter. Av dessa har följande ingått i samtliga genomförda mätningar:

- Skatteverket,
- Polismyndigheten,
- Arbetsförmedlingen,
- Försäkringskassan, och
- Migrationsverket.

Allmänhetens uppfattning om de tio myndigheter som ingick i undersökningen 2020 skiljde sig tydligt åt. Av myndigheterna hade 6 stycken en positiv betygsbalans. Det innebär att det var en större andel av allmänheten som tycker att myndigheten utför sitt arbete mycket eller ganska bra än den andel som tycker att de utför sitt arbete mycket eller ganska dåligt. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket hade en negativ betygsbalans. Allmänheten var mest nöjd med hur Folkhälsomyndigheten sköter sin uppgift. Omkring 7 av 10 tyckte att myndigheten sköter sitt arbete ganska eller mycket bra. Det är en ovanligt hög betygsbalans. Myndigheten är också, tillsammans med Polismyndigheten, den myndighet som flest svarande har kännedom om. De flesta myndigheter i undersökningen hade fått en högre positiv betygsbalans än tidigare. Skatteverket som hade en oförändrat hög balans. Folkhälsomyndigheten och Spelinspektionen har inte ingått i mätningen förut. En möjlig förklaring till årets höga skattningar är enligt Statskontoret att externa kriser kan stärka allmänhetens stöd för offentlig verksamhet.

2.5 Organisationsförändringar per departement

Inga nya myndigheter inrättades under perioden augusti 2020–juli 2021.

3 Personalstrukturen m.m. i staten

Ansvar för den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Det innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet bl.a. när det gäller att utforma sin organisation och sina arbetsprocesser samt sin lönebildning och kompetensförsörjning.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen av kompetensförsörjningen lämnar myndigheterna varje år sedan 1997 en redovisning av sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisning.

Myndigheterna ska genom sin kompetensförsörjning säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som de är ålagda och för att tillgodose sina behov på både kort och lång sikt. Myndigheterna ska vidare systematiskt analysera vilken kompetens som behövs för att de ska klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

I det följande redovisas all individbaserad statistik uppdelad på kön, om dessa uppgifter är tillgängliga. Följande definitioner används för redovisningen:

- Ledningskompetens avser personal med ett formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda en myndighets verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens.
- Kärnkompetens avser personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- Stödkompetens avser personal med en stödfunktion åt personal med lednings- eller kärnkompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- COFOG-klassificeringen syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.
- Med utländsk bakgrund avses, i enlighet med Statistiska centralbyråns (SCB) definition, personer som är utrikes födda eller personer som är födda i Sverige och vars båda föräldrar är utrikes födda.

3.1 De anställda

Anställda i staten september 2020

Siffrorna inom parentes avser september 2015.

Antalet statsanställda uppgick till 267 670 (252 407), vilket innebar en ökning med drygt 4 800 jämfört med 2019. De statsanställda motsvarade ca 5,5 procent (5,4 procent) av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden.

Bland samtliga månadsavlönade statsanställda hade 95 procent av kvinnorna och 96 procent av männen en heltidsanställning. Detta var samma andelar som 2019. Heltid är således norm inom statsförvaltningen.

Andelen kvinnor uppgick till knappt 52 procent. Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden.

Andelen tillsvidareanställningar med månadslön uppgick till 79 procent (76 procent). Av kvinnorna hade 81 procent (78 procent) en tillsvidareanställning och av männen 76 procent (73 procent).

Av de anställda var 17 procent (18 procent) visstidsanställda med månadslön. Bland kvinnorna var andelen 15 procent (17 procent) och bland männen 19 procent (20 procent). Återstående 4 procent (6 procent) av de anställda hade anställning med betings-, dag- eller timavlönning. Bland kvinnorna var andelen 4 procent (5 procent) och bland männen 5 procent (7 procent).

Nedan visas fördelningen av de statsanställda totalt per kompetenskategori och könsfördelningen inom respektive kategori (procent). Siffror inom parentes avser år 2015:

- ledningskompetens: 8 (7), varav kvinnor 45 (39) och män 55 (61)
- kärnkompetens: 67 (66), varav kvinnor 51 (51) och män 49 (49)
- stödkompetens: 25 (24), varav kvinnor 61 (60) och män 39 (40)
- oklassade: 1 (3), varav kvinnor 50 (39) och män 50 (61).

Totalt sett överensstämde fördelningen 2020 i stort med 2019.

Den till antalet största ökningen av anställda mellan 2019 och 2020 stod Polismyndigheten för, med drygt 2 200 anställda (7 procent av de anställda vid

myndigheten). Den näst största ökningen stod Försvarsmakten för, som växte med drygt 1 100 anställda (5 procent). Vid Trafikverket och Kriminalvården ökade antalet anställda med knappt 600 (6 procent) respektive knappt 500 (4 procent). Myndigheter som hade en procentuellt stor ökning av antalet anställda var bl.a. Myndigheten för digital förvaltning, som växte med 58 procent (från 43 till 68 anställda) och Jämställdhetsmyndigheten, som växte med 55 procent (från 58 till 90 anställda).

I likhet med 2019 stod Arbetsförmedlingen och Migrationsverket 2020 för de största minskningarna av antalet anställda. Båda myndigheterna minskade med drygt 400 anställda, motsvarande 4 procent av de anställda på Arbetsförmedlingen och 7 procent av de anställda på Migrationsverket.

I september 2020 hade 6 myndigheter (motsvarande 3 procent av myndigheterna) mer än 10 000 anställda, 36 (17 procent) 1 000–9 999 anställda, 77 (37 procent) 200–999 anställda, 49 (24 procent) 50–199 anställda och 39 (19 procent) färre än 50 anställda.

Flest anställda fanns i COFOG-gruppen Utbildning (ca 28 procent), och därefter i fallande ordning i grupperna Samhällsskydd och rättsskipning (ca 22 procent), Socialt skydd m.m. (ca 15 procent), Försvar (ca 12 procent), Allmän offentlig förvaltning och Näringslivsfrågor (ca 11 procent vardera) och Fritidsverksamhet, kultur och religion (ca 1 procent). Detta överensstämmer i stort med fördelningen 2019. Övervägande andel kvinnor, mer än 60 procent, fanns i COFOG-grupperna Socialt skydd m.m. (66 procent), Allmän offentlig förvaltning (63 procent) och Fritidsverksamhet, kultur och religion (62 procent). I COFOG-grupperna Försvar respektive Samhällsskydd och rättsskipning var männen i majoritet (76 respektive 51 procent).

Tidsbegränsade anställningar inom staten grundar sig till stor del på arbetets karaktär eller förutsättningar och ska ha stöd i lag, förordning eller kollektivavtal. Som exempel kan nämnas universitet och högskolor, som har både författningsreglerade och kollektivavtalsreglerade meriteringsanställningar, och soldater och sjömän, vars anställningar regleras i både lag och kollektivavtal, samt notariernas författningsreglerade anställningar inom Sveriges Domstolar. Bland de tidsbegränsat anställda ingår bl.a. de som har en provanställning, de som fått möjlighet till tjänstledighet för att prova en annan statlig anställning och chefer för myndigheter som anställs av regeringen för en bestämd tid.

Andelen tidsbegränsade anställningar skiljer sig åt mellan olika myndigheter. År 2020 fanns, liksom tidigare år, den högsta andelen tidsbegränsat anställda inom universiteten och högskolorna. Eftersom de anställda vid universiteten och högskolorna utgör 27 procent av det totala antalet anställda får detta stor inverkan på den totala andelen visstidsanställda i staten. Om dessa skulle exkluderas hade drygt 11 procent i staten visstidsanställningar. Även andelen visstidsanställningar med timavlönning skiljer sig åt mellan myndigheterna. Till exempel är säsongsanställningar särskilt vanliga vid de statliga museerna.

3.1.1 Utbildningsbakgrund bland de statsanställda

Av de anställda inom den statliga sektorn 2020 hade nästan 80 procent eftergymnasial utbildning. En majoritet av dem hade en eftergymnasial utbildning om två år eller längre. Både inom staten och på arbetsmarknaden i stort är andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning högre än motsvarande andel för män. För befolkningen som helhet i åldern 16–75 år uppgick andelen med eftergymnasial utbildning till 37 procent 2020.

Bland de anställda i staten har kvinnor sedan 2013 en något högre genomsnittlig utbildningsnivå än män. Det beror på att fler kvinnor än män anställts i staten de senaste åren och att nyanställda generellt sett har en hög utbildningsnivå.

Det finns stora skillnader mellan män och kvinnor när det gäller vilka utbildningsområden som är vanligast. Inom kategorin eftergymnasial utbildning är juridik och rättsvetenskap, följt av företagsekonomi, handel och administration, vanligast bland statsanställda kvinnor. Bland statsanställda män med eftergymnasial utbildning är polisutbildning följt av militär utbildning vanligast.

3.1.2 Åldersstrukturen

År 2021–2030 beräknas ca 56 400 personer i statsförvaltningen uppnå sin pensionsålder enligt de statliga tjänstepensionsbestämmelserna. I denna grupp finns nästan 4 300 personer som uppnådde sin pensionsålder före 2020, men som kvarstår i anställning.

Åldersstrukturen i staten var 2020 i det närmaste oförändrad jämfört med 2015.

Åldersgruppen under 35 år utgjorde 24 procent av det totala antalet anställda. Andelen män och andelen kvinnor i åldersgruppen uppgick till 25 respektive 23 procent av det totala antalet män respektive kvinnor i staten.

Åldersgruppen 35–44 år utgjorde 26 procent av det totala antalet anställda. Andelen män och andelen kvinnor i åldersgruppen uppgick till 25 respektive 27 procent av det totala antalet män respektive kvinnor i staten.

Åldersgruppen 45–54 år utgjorde 27 procent av det totala antalet anställda. Andelen män och andelen kvinnor i åldersgruppen uppgick till 26 respektive 27 procent av det totala antalet män respektive kvinnor i staten.

Åldersgruppen 55–65 år utgjorde 21 procent av det totala antalet anställda. Andelen män och andelen kvinnor i åldersgruppen uppgick till 22 respektive 21 procent av det totala antalet män respektive kvinnor i staten.

Åldersgruppen över 65 år utgjorde 1 procent av det totala antalet anställda. Andelen män och andelen kvinnor i åldersgruppen uppgick till 2 respektive 1 procent av det totala antalet män respektive kvinnor i staten.

År 2020 var i likhet med 2019 medelåldern för statligt månadsavlönade 44 år för både kvinnor och män. Genomsnittsåldern för kompetenskategorierna var oförändrade i förhållande till 2019, 49 år för ledningskompetens, 43 år för kärnkompetens och 46 år för stödkompetens.

Antalet anställda som hade månadslön och var 67 år eller äldre ökade mellan 2019 och 2020, från drygt 1 900 till knappt 2 400 personer. Fördelningen efter kompetenskategori redovisas i tabell 3.1.

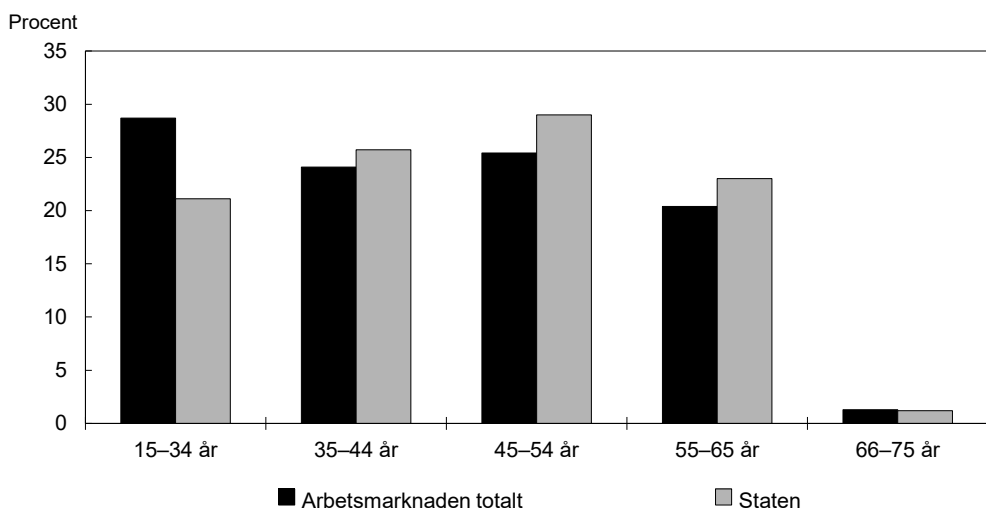
Tabell 3.1 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori

Antal	2018	2019	2020
Ledningskompetens	51	59	106
Kärnkompetens	1 238	1 237	1 666
Stödkompetens	245	230	359
Oklassade	385	409	255
Summa	1 919	1 935	2 386
<i>varav kvinnor</i>	703	682	876
<i>varav män</i>	1 216	1 253	1 510

Källa: Arbetsgivarverket.

År 2020 ökade antalet anställda som var 67 år eller äldre inom samtliga kompetens-kategorier jämfört med 2019. Av det totala antalet anställda som var 67 år eller äldre var andelen kvinnor knappt 37 procent.

Staten har en äldre personalstyrka än arbetsmarknaden i övrigt (se diagram 3.1). Att medelåldern för de statsanställda är högre kan till stor del förklaras av att utbildnings-nivån i den statliga sektorn är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att antalet anställda i den yngsta åldersgruppen är få.

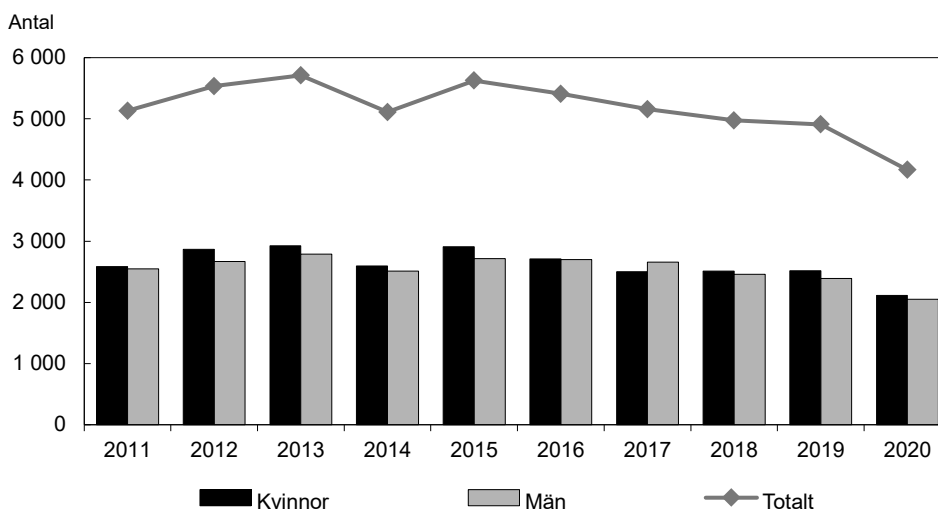
Diagram 3.1 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2020, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften

Anm.: Eftersom arbetskraftsundersökningarna (AKU) är en urvalsundersökning är samtliga skattningar behäftade med osäkerhet. Skattningen av utfallet i åldersgruppen 66-74 år uppgår till 1,2 procent utifrån en skattning för totalen, då antalet svarande inom staten är få och osäkerheten anses vara hög.

Källa: Statistiska centralbyrån.

3.1.3 Nybeviljade ålderspensioner

År 2020 nybeviljades 4 165 personer förmånsbestämda ålderspensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. Det var 743 färre än 2019 (se diagram 3.2).

Diagram 3.2 Anställda som beviljats ålderspension

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Antalet nybeviljade ålderspensioner 2020 minskade bland både kvinnor och män. I likhet med 2018 och 2019 var det något fler kvinnor än män som beviljades ålderspension under året.

Att antalet nybeviljade ålderspensioner minskade 2020 beror på ändringar som genomförts i det allmänna pensionssystemet och lagen (1982:80) om anställningsskydd. Ändringarna innebär att den lägsta uttagsåldern för allmän pension har höjts från 61 till 62 år och att rätten att kvarstå i anställningen har höjts från 67 till 68 år. Det var framför allt rätten att kvarstå i anställningen ytterligare ett år som ledde till att antalet nybeviljade ålderspensioner minskade 2020. Antalet statsanställda som avgick med ålderspension samma månad som de fyllde 67 år halverades 2020 i jämförelse med 2019. Vid ingången av 2021 var det ca 700 fler än föregående år som var kvar i sin statliga anställning efter att de fyllt 67 år.

För anställda som har 65 år som pensionsålder enligt det statliga tjänstepensionsavtalet har trenden varit att färre avgår med ålderspension vid den månad då de fyller 65 år (65-års månaden). I stället har både andelen som tar ut ålderspensionen före 65-års månaden och andelen som tar ut den efter 65-års månaden ökat. Jämförelser mot tidigare år försvåras dock av de regelförändringar som beskrivits, men mönstren från tidigare år är desamma.

Kvinnor med anställningar som har 65 år som pensionsålder tar i högre utsträckning än män ut ålderspension före 65-års månaden. År 2020 var det bland kvinnorna 36 procent som påbörjade sitt uttag före 65-års månaden och 43 procent som påbörjade uttaget efter 65-års månaden. Bland männen var motsvarande andelar 34 respektive 48 procent.

Det är relativt stora skillnader mellan de olika COFOG-grupperna när det gäller uttag av pension för personer som haft anställningar med 65 år som pensionsålder. Bland statsanställda i gruppen Samhällsskydd och rättsskipning valde en stor andel, 48 procent, att påbörja uttaget före 65 års månaden under 2020. Andelen som påbörjade sitt uttag efter 65-års månaden uppgick till 33 procent. Bland statsanställda i gruppen Utbildning var mönstret det omvända, 22 procent påbörjade sitt uttag före 65-års månaden och 59 procent påbörjade uttaget efter denna tidpunkt.

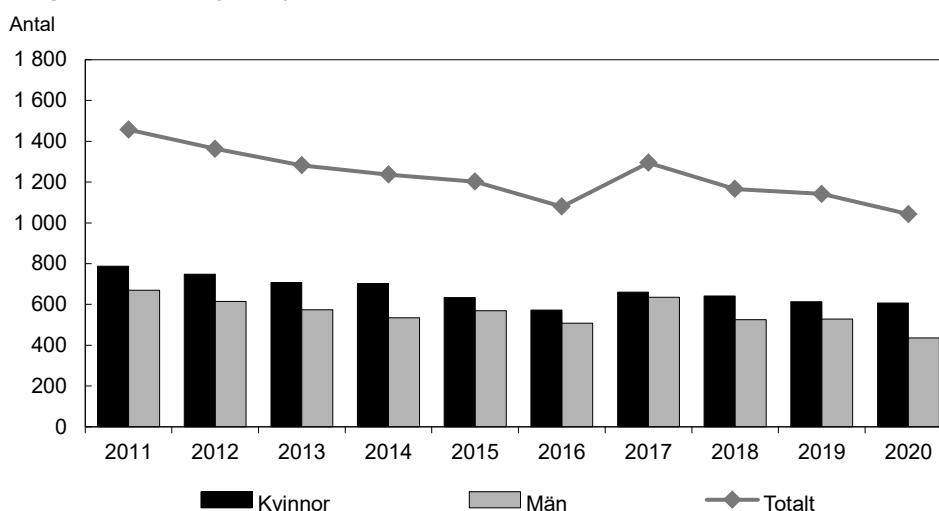
För statligt anställda kompenseras tjänstepensionen för det intjänandet som finns i den allmänna pensionen för inkomster som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Av de som 2020 påbörjade uttag av ålderspension, efter att ha haft en anställning med 65 år

som pensionsålder, var det 54 procent av männen och 31 procent av kvinnorna som hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp. Kvinnor med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp är den grupp som i högst utsträckning påbörjar uttag före 65-årsdagen. Både kvinnor och män med pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp väljer i högre utsträckning att påbörja uttag efter 65-årsdagen än de med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp.

3.1.4 Nybeviljade delpensioner

År 2020 nybeviljades 1 043 delpensioner enligt avtalet om delpension för arbetstagare hos staten. Det var 99 färre än 2019 (se diagram 3.3).

Diagram 3.3 Nybeviljade delpensioner 2011–2020

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

De senaste tio åren har det varit fler kvinnor än män som beviljats delpension. De flesta kvinnor och män beviljas delpension upp till 20 procent. Männen har sedan delpensionsavtalet infördes 2003 i högre utsträckning beviljats den högsta omfattningen av delpension, som är 50 procent. År 2019 och 2020 var dock fördelningen nästan densamma bland kvinnor och män.

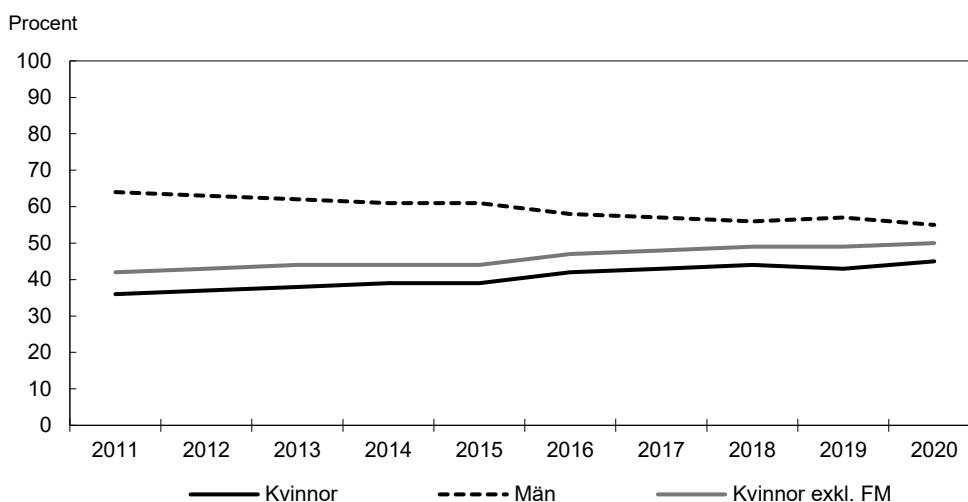
Det är vanligare att anställda inom kompetenskategorierna stödkompetens beviljas delpension än anställda inom de övriga två kompetenskategorierna ledningskompetens och kärnkompetens. Av de som beviljades delpension 2020 utgjorde en tredjedel stödkompetens. Inom den kompetenskategorierna finns cirka en fjärdedel av de statsanställda. Totalt erhöll drygt var femte statsanställd i åldern 61–64 år delpension 2020.

3.1.5 Könsfördelningen

Andelen kvinnor och män på ledande befattningar

Av diagram 3.4 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2011–2020, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarmakten.

Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökade från 43,4 procent 2019 till 44,5 procent 2020. Vid en exkludering av Försvarmakten uppgick andelen kvinnor till 49,9 procent 2020, vilket var en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2019.

Diagram 3.4 Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2011–2020.

Anm.: Visar även fördelningen exkl. Försvarmakten.

Källa: Arbetsgivarverket.

Av cheferna var drygt 8 200 kvinnor och knappt 8 300 män.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen

År 2020 anställde regeringen totalt 27 myndighetschefer, varav 5 (19 procent) var kvinnor och 22 (81 procent) var män, se tabell 3.2

Den 1 september 2021 var andelen kvinnor bland myndighetscheferna 49 procent, vilket var marginellt lägre än 2020. Förändringar i myndighetsstrukturen kan påverka det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer.

Tabell 3.2 Fördelningen den 3 september 2020 av kvinnor och män bland myndighetschefer anställs av regeringen

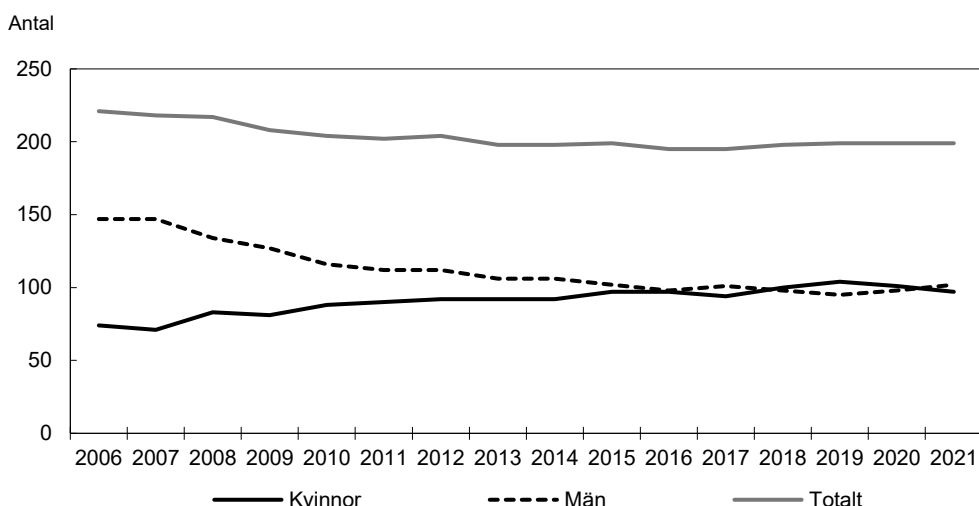
Antal	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	54	52	106
Landshövdingar	13	8	21
Rektorer ¹	11	20	31
Överintendenter	5	4	9
Övriga titlar ²	14	18	32
Myndighetschefer totalt³	97	102	199

¹ Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsman, direktörer, ordförande samt rikspolischef, riksåklagare etc.

³ Inklusiva vikarierande myndighetschefer.

Av diagram 3.5 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som anställs av regeringen 2006–2021.

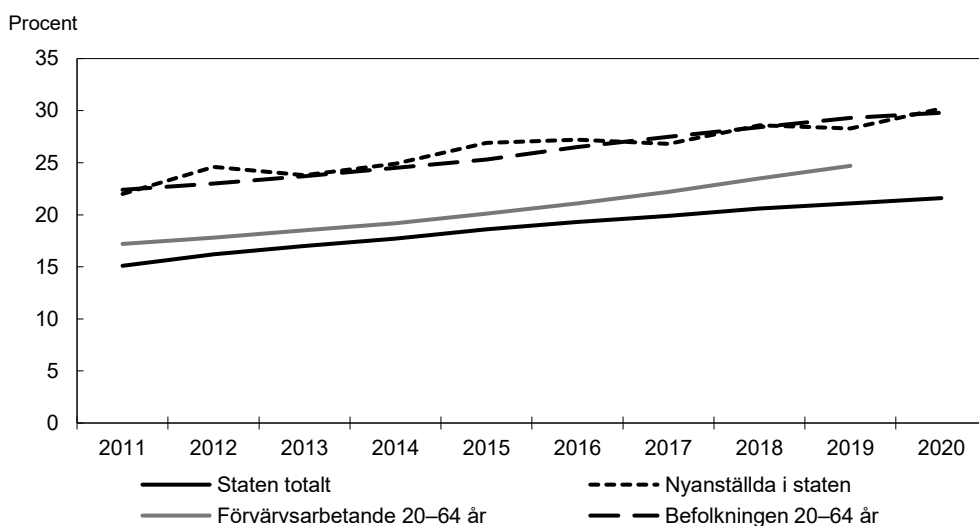
Diagram 3.5 Fördelningen av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen 2006–2021

3.1.6 Anställda med utländsk bakgrund

Av diagram 3.6 framgår att andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och att den 2020 uppgick till 21,6 procent, vilket var en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2019. Bland anställda med ledningskompetens ökade andelen med utländsk bakgrund med 0,3 procentenheter och bland anställda med kärnkompetens med 1,2 procentenheter, medan andelen minskade med 0,3 procentenheter bland anställda med stödkompetens.

Bland de nyanställda i staten hade 30,2 procent utländsk bakgrund 2020, vilket var en ökning med 1,9 procentenheter jämfört med 2019.

Statistiken omfattar inte anställda vid Polismyndigheten.

Diagram 3.6 Andel med utländsk bakgrund för staten totalt, nyanställda, förvärvsarbetande 20–64 år samt för befolkningen i arbetsför ålder 2011–2020

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exklusive Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år, ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2020 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

Könsfördelningen

Andelen av de anställda kvinnorna i statsförvaltningen med utländsk bakgrund uppgick 2020 till 21,5 procent. Bland männen uppgick motsvarande andel till 21,8 procent. Det innebar en ökning med 0,3 procentenheter för kvinnor och med 0,9 procentenheter för män jämfört med 2019.

Var och inom vilka kompetens kategorier respektive områden finns de anställda med utländsk bakgrund i staten?

Tabell 3.3 Andelen kvinnor resp. män med utländsk bakgrund inom staten totalt och per kompetenskategori 2020 jämfört med 2011 resp. 2015 samt förändringen jämfört med 2019

	2011		2015		2020		Jämfört med 2019	
	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män
Staten totalt	15,3	14,9	18,6	18,6	21,5	21,8	+0,3	+0,9
Ledningskompetens	8,0	6,2	9,8	7,8	12,1	10,3	+0,1	+0,4
Kärnkompetens	16,7	17,6	20,9	22,1	24,5	25,3	+0,8	+1,6
Stödkompetens	13,3	10,5	15,2	12,5	17,0	15,1	-0,4	-0,3

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar mellan olika delar av statsförvaltningen, bl.a. beroende på verksamhetens karaktär och krav på svenskt medborgarskap som följer av viss lagstiftning, t.ex. lagen (1994:260) om offentlig anställning (se tabell 3.3). I tabell 3.4 redovisas andelen anställda med utländsk bakgrund fördelad på COFOG-grupper.

Tabell 3.4 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper 2020 jämfört med 2019

	2020	2019
Allmän offentlig förvaltning	15,2	15,2
Försvar	9,6	6,7
Samhällsskydd och rättskipning	16,9	16,6
Näringslivsfrågor	12,6	12,5
Fritidsverksamhet, kultur och religion	15,9	16,3
Utbildning	33,1	32,5
Socialt skydd m.m.	25,0	24,7
Totalt	21,6	21,1

Anm.: Uppgifterna i tabellen baseras på alla anställda med månadsavlönad anställning hos Arbetsgivarverkets obligatoriska medlemmar, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

Den högsta andelen anställda med utländsk bakgrund finns inom gruppen Utbildning (33,1 procent). Det är också denna grupp som har flest antal anställda. Universitetens och högskolornas verksamhet karakteriseras av internationellt samarbete inom både forskning och utbildning, och rekryteringar sker ofta internationellt. Det förklarar den relativt höga andelen anställda med utländsk bakgrund inom gruppen.

Gruppen Socialt skydd m.m. har den näst högsta andelen anställda med utländsk bakgrund (25 procent). Övriga fem grupper har andelar under genomsnittet på 21,6 procent.

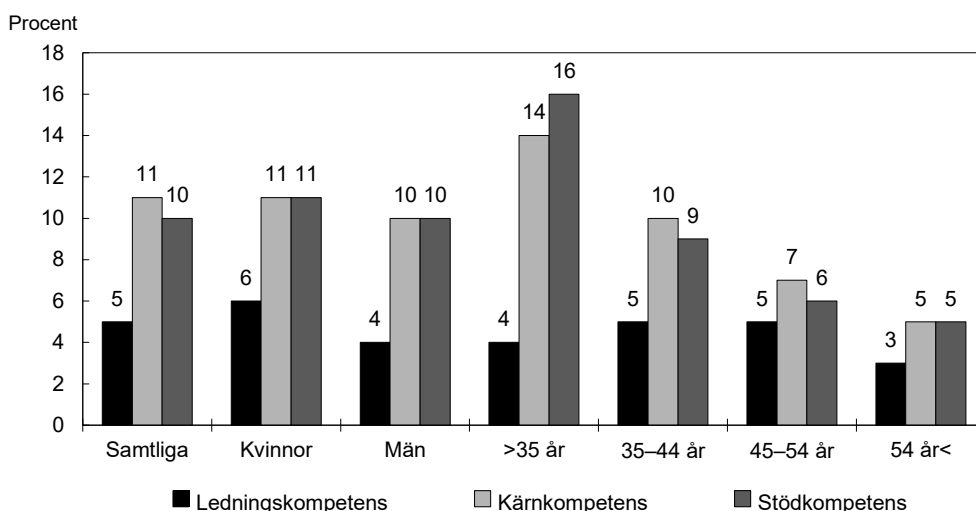
Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom alla COFOG-grupper mellan 2019 och 2020, förutom inom gruppen Allmän offentlig förvaltning, där andelen var oförändrad, och gruppen Fritidsverksamhet, kultur och religion, där andelen minskade.

Den största ökningen skedde inom gruppen Försvar, där andelen ökade med 2,9 procentenheter. Denna grupp har dock den lägsta andelen anställda med utländsk bakgrund. Inom grupperna Försvar och Näringslivsfrågor m.m., där affärsverken finns, samt inom gruppen Samhällsskydd och rättskipning, finns befattningar som förutsätter svenskt medborgarskap. Detta krav kan antas sänka andelen anställda med utländsk bakgrund inom dessa grupper.

3.1.7 Personrörligheten

Mellan september 2019 och september 2020 uppgick personrörligheten i staten till 12 procent. Det innebär att rörligheten minskade med 2 procentenheter jämfört med perioden september 2018–september 2019. Med personrörlighet avses här nyanställningar och avgångar vid myndigheterna, oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

Diagram 3.7 Personrörlighet fördelad på kompetenskategorier, ålder och kön

Källa: Arbetsgivarverket.

I likhet med tidigare år var rörligheten 2020 totalt sett högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder (se diagram 3.7). Personrörligheten var också högre inom kompetenskategorierna kärn- och stödkompetens än inom kategorin ledningskompetens, framför allt i den yngsta åldersgruppen. Skillnaderna i personrörligheten mellan kvinnor och män var små, med en något högre rörlighet bland kvinnor. Den högsta personrörligheten, 12 procent, fanns i COFOG-gruppen Fritidsverksamhet, kultur och religion. Den lägsta, 8 procent, fanns i gruppen Samhällsskydd och rättskipning.

3.2 Uppsägningar i staten

År 2020 anmäldes 2 300 personer till Trygghetsstiftelsen, vilket var 1 700 färre än 2019. Minskningen förklaras främst av att stiftelsen under 2019 tog emot 1 600 personer från Arbetsförmedlingen. Det var något fler kvinnor än män som anmäldes till Trygghetsstiftelsen 2020. Andelen kvinnor uppgick till 51 procent 2020, vilket kan jämföras med 58 procent 2019. År 2018 uppgick andelen kvinnor till 53 procent. Snittåldern på de som anmäldes till stiftelsen 2020 minskade med 2 år jämfört med

2019 och låg på 39 år. Under 2020 var det återigen universiteten och högskolorna som anmälde flest medarbetare till Trygghetsstiftelsen.;78 procent av de anmälda kom från denna sektor. År 2020 lämnade 2 850 personer Trygghetsstiftelsen. Det var 950 färre än 2019. Av de som lämnade stiftelsen 2020 hade 89 procent fått ett nytt arbete, vilket ska jämföras med 92 procent 2019. Anledningen till det fortsatt goda resultatet är att majoriteten av de anmälda önskar fortsätta arbeta inom statsförvaltningen och att spridningen av covid-19 inte har påverkat verksamheten inom staten som verksamheten inom det privata näringslivet. Majoriteten (69 procent) av de som lämnade Trygghetsstiftelsen var tidigare anställda av ett universitet eller en högskola.

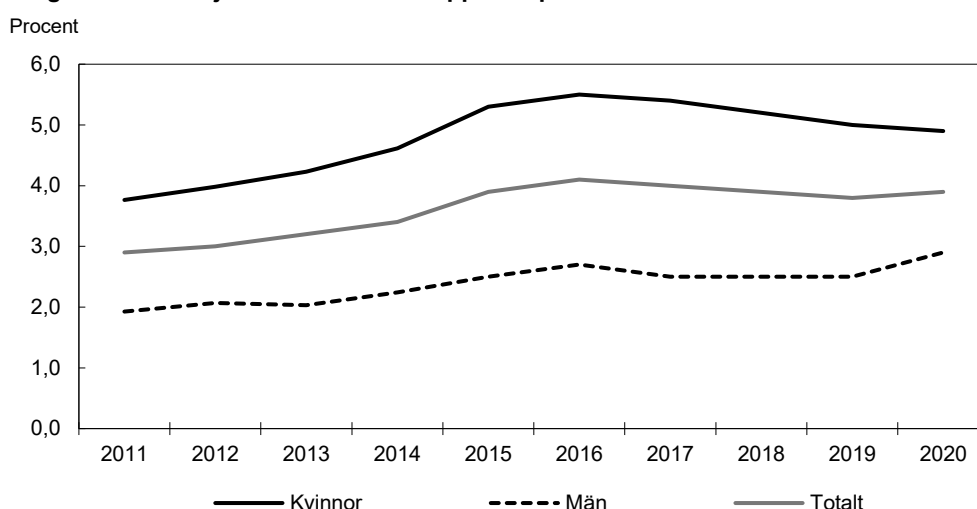
3.3 Sjukfrånvaro m.m. i staten

3.3.1 Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter

Statskontoret har ett årligt uppdrag att göra en sammanställning av sjukfrånvaron i staten utifrån myndigheternas årsredovisningar.

Enligt Statskontorets sammanställning ökade sjukfrånvaron i staten med 0,1 procentenhet 2020 jämfört med föregående år. Ökningen bryter trenden av svagt minskande sjukfrånvaro de tre föregående åren (se diagram 3.8). Sjukfrånvaron uppgick till 3,9 procent av den ordinarie arbetstiden 2020.

Diagram 3.8 Sjukfrånvaron totalt uppdelat på kön 2011–2020

Källa: Statskontoret.

Sjukfrånvaron för kvinnor var under en längre tid ungefär dubbelt så hög som sjukfrånvaron för män. Under 2020 minskade skillnaden något till följd av att sjukfrånvaron för män ökade med 0,5 procentenheter, samtidigt som sjukfrånvaron för kvinnor minskade med 0,1 procentenhet jämfört med 2019. Sjukfrånvaron uppgick 2020 till 4,9 procent för kvinnor och 2,9 procent för män.

Sjukfrånvaron för anställda i åldersgruppen yngre än 30 år var 3,1 procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. I gruppen 30–49 år var sjukfrånvaron 3,8 procent och i gruppen 50 år och äldre var sjukfrånvaron 4,3 procent. För de i gruppen 50 år och äldre innebar det en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med 2019. För de yngre grupperna innebar detta i stället en ökning med 0,2 procentenheter.

I tabell 3.5 redovisas sjukfrånvaron inom de olika COFOG-grupperna.

Tabell 3.5 Sjukfrånvaron inom olika COFOG-grupper

COFOG-grupp	2018	2019	2020
Allmän offentlig förvaltning	4	4	3,7
Försvar	2,2	2,2	2,9
Samhällsskydd och rättsskipning	4,4	4,5	5,3
Näringsliv, miljö, bostad och samhällsutveckling	3,7	3,4	3,3
Fritidsverksamhet, kultur och religion	3,7	3,7	3,6
Utbildning	2,9	2,6	2,6
Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård	6,1	5,9	5,5
Totalt	3,9	3,8	3,9

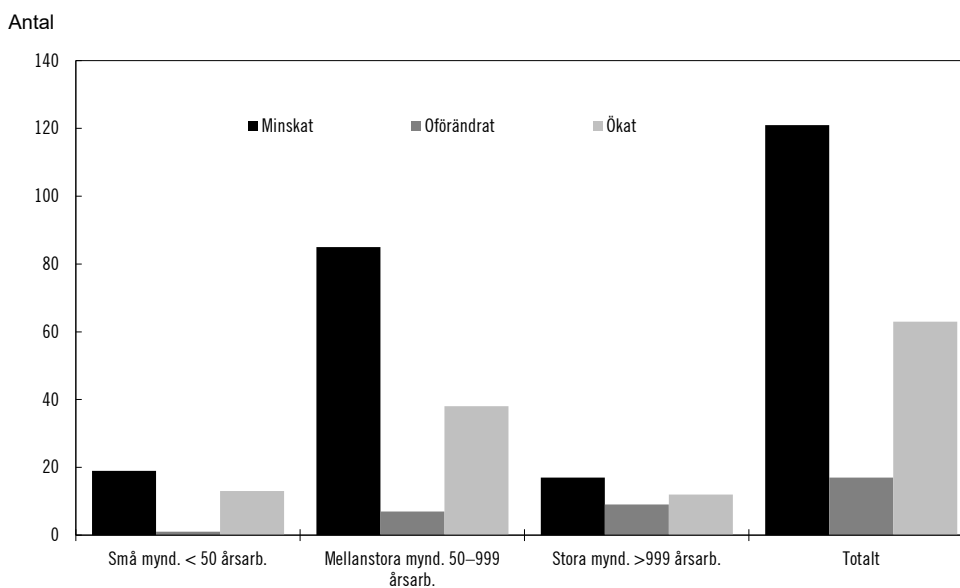
Källa: Statskontoret.

Sjukfrånvaron var oförändrad mellan 2019 och 2020 inom verksamhetsområdet Utbildning, och minskade inom de fyra verksamhetsområdena Allmän offentlig förvaltning, Näringslivsfrågor, miljöskydd, bostadsförsörjning och samhällsutveckling, Fritidsverksamhet, kultur och religion samt Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård. Sjukfrånvaron ökade inom verksamhetsområdena Försvar samt Samhällsskydd och rättsskipning.

Myndigheter inom gruppen Utbildning uppvisade den lägsta totala sjukfrånvaron. I den gruppen uppgick andelen kvinnor till cirka 55 procent. Myndigheterna inom gruppen Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård uppvisade den högsta sjukfrånvaron. I den gruppen uppgick andelen kvinnor till knappt 67 procent.

I gruppen Utbildning var sjukfrånvaron lägst såväl för kvinnor (3,5 procent) som för män (1,7 procent). Den grupp som uppvisade högst sjukfrånvaro bland kvinnor var Samhällsskydd och rättsskipning (6,5 procent), medan den grupp som uppvisade högst sjukfrånvaro bland män var Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård (4,5 procent).

Av de statliga myndigheterna hade 60 procent en lägre sjukfrånvaro 2020 än 2019, medan 8 procent låg på samma nivå och 31 procent hade en högre sjukfrånvaro 2020 än 2019.

Diagram 3.9 Förändring i sjukfrånvaron mellan 2019 och 2020 vid myndigheterna

Anm.: Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska uppgift om sjukfrånvaro inte lämnas om antalet anställda är färre än tio.

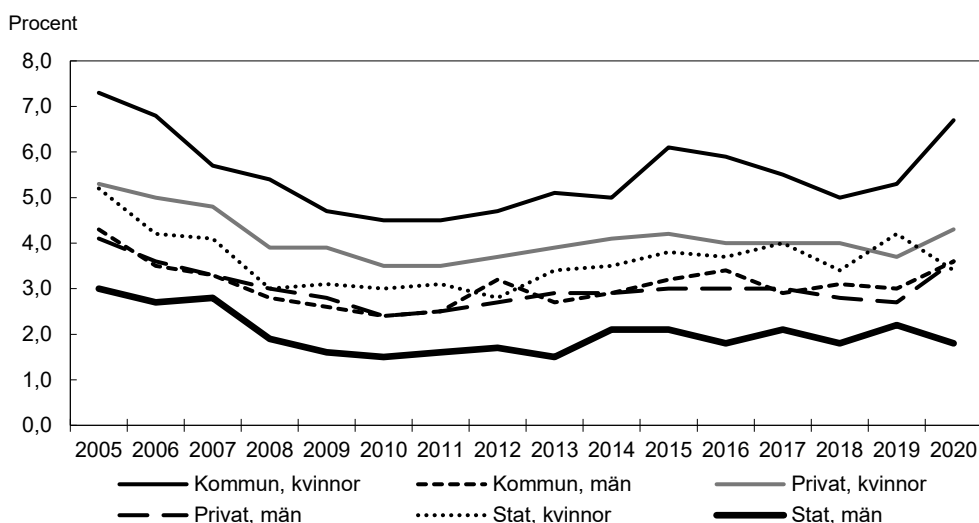
Källa: Statskontoret.

Bland myndigheter med färre än 50 årsarbetskrafter hade 13 av 33 en ökad sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron ökade i 38 av 130 myndigheter med minst 50 men färre än 1 000 årsarbetskrafter. Bland myndigheterna med 1 000 årsarbetskrafter eller fler hade 12 av 38 en ökad sjukfrånvaro.

3.3.2 Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer

I SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) jämförs sjukfrånvaron i olika arbetsmarknadssektorer. Definitioner och mätmetoder skiljer sig mellan AKU och sjukfrånvarouppgifterna i myndigheternas årsredovisningar, som Statskontoret sammanställer. Av den anledningen är uppgifterna enligt AKU inte jämförbara med Statskontorets redovisning.

I diagram 3.10 redovisas den genomsnittliga sjukfrånvaron i kommunal, privat och statlig sektor enligt AKU uppdelad på kvinnor och män.

Diagram 3.10 Sjukfrånvaro enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar

Anm.: AKU är en urvalsundersökning och det så kallade osäkerhetstalet påverkas av urvalens storlek. Staten är den minsta sektorn på arbetsmarknaden och har därmed störst osäkerhetstal, 0,5 procent.

Källa: Arbetsgivarverket utifrån underlag från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar.

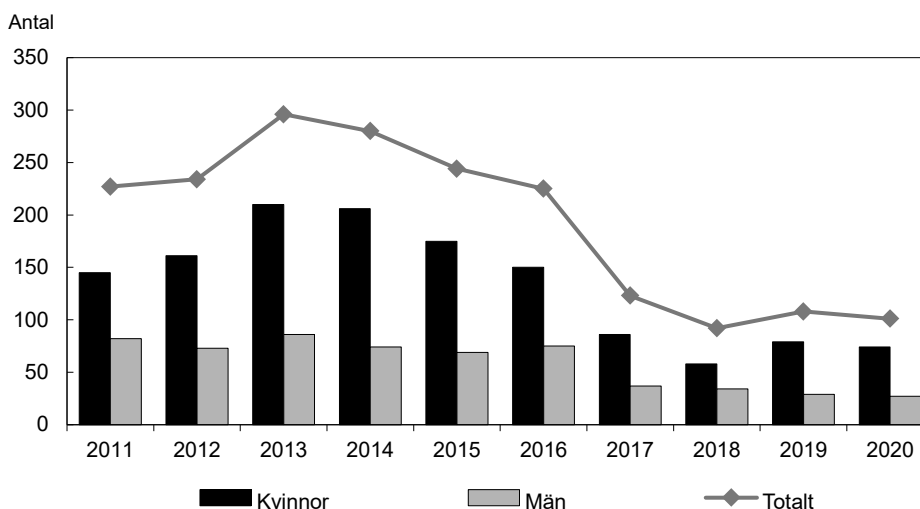
AKU visar att den genomsnittliga sjukfrånvaron under perioden 2005–2020 inom de olika arbetsmarknadssektorerna har varit högre för kvinnor än män. Trenderna i hur sjukfrånvaron har ökat och minskat mellan åren följer respektive sektor snarare än kön. Exempelvis minskade den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten 2020 för både kvinnor och män, medan den i den kommunala och privata sektorn ökade för både kvinnor och män.

Statligt anställda män är den grupp som haft lägst genomsnittlig sjukfrånvaro enligt AKU. Gruppen statligt anställda kvinnor har haft lägre genomsnittlig sjukfrånvaro än kvinnor anställda i kommunal och privat sektor samtliga år utom 2017, då sjukfrånvaron var densamma som i den privata sektorn, och 2019, då sjukfrånvaron var högre än i den privata sektorn. Med minskningen i sjukfrånvaron 2020 var statligt anställda kvinnor för första gången den grupp som hade näst lägst genomsnittlig sjukfrånvaro. Tidigare har det antingen varit män anställda i kommunal eller statlig sektor som haft den näst lägsta genomsnittliga sjukfrånvaron.

Att statligt anställda i genomsnitt är mindre sjuka än andra hänger samman med att staten har en större andel anställda med tjänstemannayrken än de andra arbetsmarknadssektorerna. Om enbart tjänstemannagrupper inom de olika sektorerna skulle jämföras med varandra skulle skillnaderna sannolikt bli mindre.

3.3.3 Sjukpensioner

År 2020 nybeviljades 101 sjukpensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. Det var 7 färre än 2019, och det näst lägsta antalet under de senaste tio åren (se diagram 3.11).

Diagram 3.11 Anställda som har nybeviljats sjukpension 2011–2020

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Det finns en tydlig skillnad mellan könen beträffande antalet nybeviljade sjukpensioner. År 2020 beviljades 74 kvinnor sjukpension, vilket var 5 färre än 2019. Antalet män som beviljades sjukpension minskade med 2 till totalt 27.

Sjukpension är en förmån enligt det statliga tjänstepensionsavtalet som kan beviljas om Försäkringskassan har beslutat om sjukersättning eller aktivitetsersättning med omfattningen 25–100 procent. År 2020 beviljades 57 procent av de nya sjukpensionerna på heltid. Det var en minskning jämfört med 2019, då andelen uppgick till 61 procent. Av de män som 2020 beviljades sjukpension beviljades 63 procent sjukpension på heltid. Motsvarande andel för kvinnorna uppgick till 55 procent. Att männen beviljas sjukpension på heltid i större utsträckning än vad kvinnorna gör är ett mönster som noterats alla år sedan 2003, bortsett från 2016, då andelen var lika stor för kvinnor och för män.

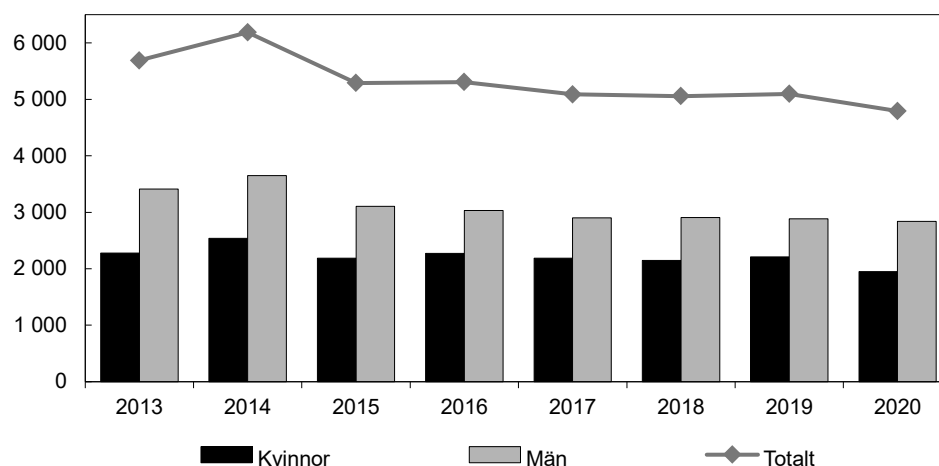
Kvinnor har under alla år haft en lägre medianålder vid beviljad sjukpension än män. År 2020 sjönk medianåldern för kvinnor med 2 år och 2 månader till 53 år och 9 månader. För män höjdes medianåldern med 9 månader till 58 år och 3 månader. Det innebär att skillnaden i medianåldern mellan kvinnor och män ökade jämfört med föregående år.

3.3.4 Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet

Antalet anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet (PSA) minskade 2020, efter att ha legat på en stabil nivå de närmast föregående åren (se diagram 3.12).

Diagram 3.12 Anmälningar enligt PSA 2013–2020

Antal

Källa: Arbetsgivarverket.

Majoriteten av anmälningarna enligt PSA avser män. Andelen anmälningar som avser män ökade 2020 till 59 procent, vilket kan jämföras med att andelen under åren 2016–2019 uppgick till mellan 56 och 57 procent.

3.4 Lönenivåer och löneutveckling

3.4.1 Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket träffar som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (Saco-S) samt Seko, service- och kommunikationsfacket (Seko).

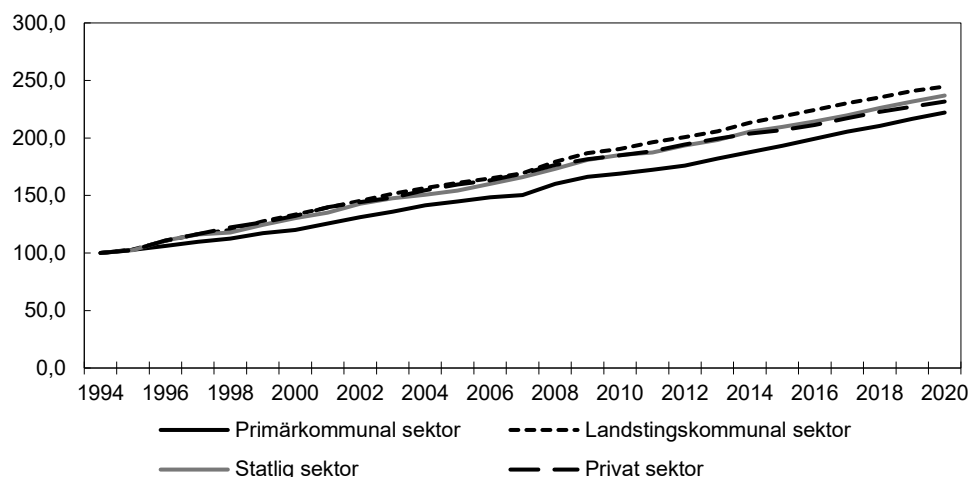
Nuvarande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet (RALS) gäller tills vidare med Saco-S. Med OFR/S,P,O och med Seko är avtalen tidsbegränsade och gäller fram t.o.m. den 30 september 2023.

3.4.2 Utvecklingen av genomsnittliga löner

Löneutvecklingstakten inom det statliga området har förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i stort, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen (se diagram 3.13).

Diagram 3.13 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2020

Index 1994=100

Anm.: Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 1994 och 2020 uppgick löneutvecklingen inom den landstingskommunala sektorn till 144,7 procent, inom den statliga sektorn till 136,9 procent, inom den privata sektorn till 131,6 procent och inom den kommunala sektorn till 122,1 procent. För tjänstemän inom den privata sektorn uppgick löneutvecklingen till 138,7 procent och för arbetare till 117,2 procent.

3.4.3 Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Beräknat på månadslön eller faktisk lön hade män inom staten i september 2020 i genomsnitt 5,9 procent högre lön än kvinnor. Det innebar en minskning av den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män med 0,2 procentenheter jämfört med 2019.

Arbetsgivarverket har analyserat de sakliga och mätbara faktorer som den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten består av (Arbetsgivarverket, Utvecklingen av löneskillnader mellan statsanställda kvinnor och män 1980–2020). Denna analys utgår inte från månadslön, utan en omräkning har skett till heltidslön. Löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten uppgick enligt denna analys till 5 procent i september 2020. Analysen visar att faktorer som tidigare har haft betydelse, såsom arbetstidsomfattning, chefskap och arbetsområde, inte längre påverkar löneskillnaden. Den faktor som har störst påverkan på den totala löneskillnaden är att kvinnor och män inom samma arbetsområde arbetar på olika nivåer i myndigheterna. När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig information i statistiken, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna skillnad uppgick till 0,7 procent i september 2020, vilket är oförändrat jämfört med 2019 (se vidare utg.omr. 14 avsnitt 5 för en beskrivning av kvinnors och mäns löner enligt lönestrukturstatistiken).

I regressionsanalysen i den partsgemensamma lönestatistiken, som syftar till att analysera vilka faktorer som kan förklara löneskillnaderna mellan män och kvinnor, ingår alla myndigheter under regeringen, förutom Polismyndigheten. Arbetsgivarverkets frivilliga medlemmar eller myndigheter som sorterar under riksdagen ingår inte i det statistiska materialet. Materialet omfattar samtliga anställda som har

månadslön eller en faktisk lön med en arbetstidsomfattning över 39 procent. Myndighetschefer, vars löner beslutas av regeringen, har dock uteslutits.

Den genomsnittliga månadslönen för kvinnor uppgick enligt den partsgemensamma lönestatistiken 2020 till ca 37 000 kronor och för män till ca 39 300 kronor. Störst påverkan på den totala löneskillnaden hade att kvinnor och män i olika omfattning arbetade med olika arbetsuppgifter och på olika nivåer i myndigheterna. Att kvinnor arbetar deltid i större utsträckning än män, samt att kvinnor och män har olika inriktning och nivå på sin utbildning, påverkade också löneskillnaden.

3.4.4 Genomsnittlig löneutveckling

Nästan alla av Arbetsgivarverkets medlemmar hade vid mättilfället i september 2020 genomfört den tredje lönerrevisionen enligt RALS 2017–2020 och slutfört den årliga lönerrevisionen för motsvarande period i Saco-S tillsvidareavtal. De flesta medlemmar hade en 12 månaders revisionsperiod, och den genomsnittliga revisionsperioden för hela staten blev 11,8 månader. För statsanställda, exklusive chefer, var den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt för identiska individer, dvs. individer som varit anställda vid samma myndighet vid båda mättilfällena, 3,3 procent för kvinnor och 3,7 procent för män.

Löneutvecklingen för chefer var 4,4 procent för såväl kvinnor som män.

Antalet enskilda överenskommelser där medarbetare ges möjlighet att få individanpassade villkorlösningar fortsätter att öka. Överenskommelser om individanpassade villkorlösningar ökade med ca 14 procent under perioden till drygt 8 700. De två vanligast förekommande överenskommelserna var att avstå lön för avsättning till tjänstepensionen enligt pensionsavtal och att avstå lön för extra semesterdagar.

3.4.5 Ett partsgemensamt arbete

Parterna på det statliga avtalsområdet har på alla nivåer ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män, som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling. Parterna ska vidare ta ställning till principerna för lönesättningen av de medarbetare som under viss tid inte befinner sig i arbete, t.ex. föräldralediga.

De centrala parterna på det statliga avtalsområdet har träffat en överenskommelse om att gemensamt fortsatt bedriva fyra utvecklingsområden inom Partrådet. Ett av områdena rör centrala parterers stöd till lokal lönebildning. Arbetet inom detta område ska fortgå fram t.o.m. den 31 december 2023.

3.4.6 Närmare om grupperingsnivå (svårighetsgrad)

För att bättre kunna analysera lönestatistiken i staten har parterna på det statliga avtalsområdet kommit överens om BESTA-systemet, som utgör en indelning av arbetsuppgifter i 64 arbetsområden och olika grupperingsnivåer. För medarbetare finns det sex grupperingsnivåer (1–6), som anger arbetsuppgifternas omfattning och komplexitet. Nivån ska också återspegla det ansvar, den självständighet, de kunskaper och de erfarenheter som krävs för att utföra arbetsuppgifterna (ju högre nivå, desto större ansvar och krav på bl.a. självständighet).

Bland de statliga myndigheterna var det sammantaget ca 234 000 anställda som var klassificerade som medarbetare (anställda exklusive chefer) år 2020 (se tabell 3.6), ca 16 000 som var klassificerade chefer och ca 17 000 som inte var klassificerade.

Tabell 3.6 BESTA-klassificering efter grupperingsnivå, medarbetare (anställda exklusive chefer), 2020

Antal och procent

Grupperingsnivå	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Nivå 1	19 686	43	57
Nivå 2	38 880	59	41
Nivå 3	86 690	57	43
Nivå 4	62 935	53	47
Nivå 5	21 054	47	53
Nivå 6	6 341	31	69

Källa: Arbetsgivarverket.